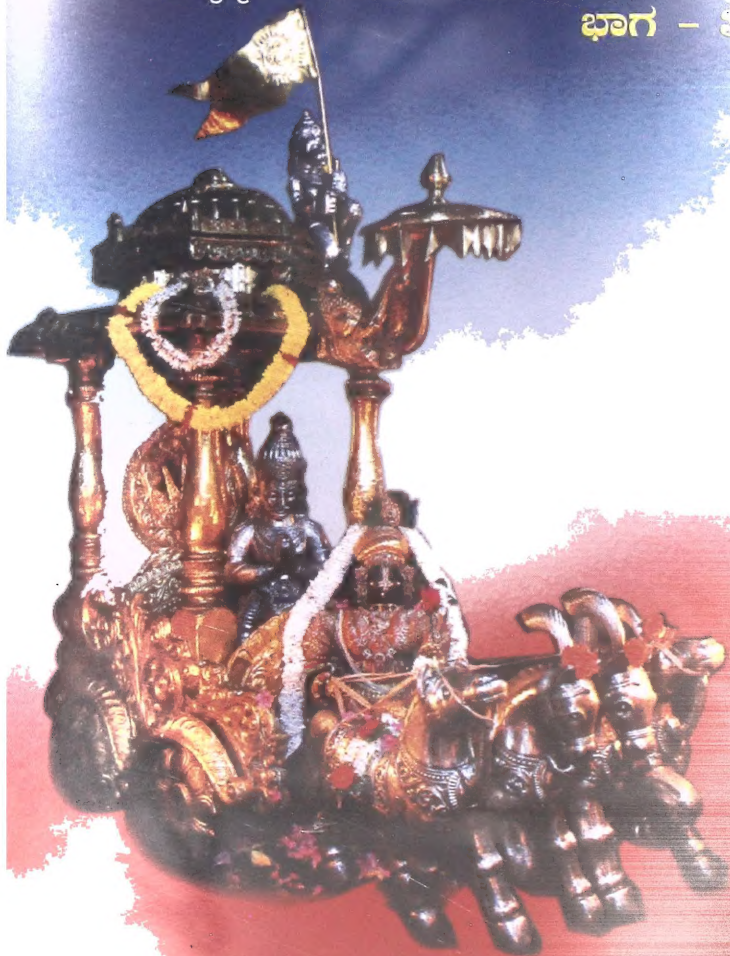
ತಿಳಿದಿರೋಣ

(ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)

ಭಾಗ -

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಶ್ರೀಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ

! ತಿಳಿದಿರೋಣ !

(ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)

ಭಾಗ - 3

ಅಂತರಂಗ

ಸಂಖ್ಯಾವೈಭವ - ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಅಂಕೆಗಳ ಅಂಕಣ

ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಅಂಕೆಯ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ

ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದರಿಂದ ....ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು

ವೇದಾಂತವಾದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ವಿವರ

ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರೋಕ್ತ ಸಂಖ್ಯಾವಿಶೇಷ

ವಂದಿ-ಅಷ್ಟಾವಕ್ರರ ಸಂಖ್ಯಾವಿಶೇಷ

ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ

ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಪಂಚ

ಸಂಬಂಧಿತ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು

ಪ್ರಕಾಶನ :

ಶ್ರೀಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ

ಬೆಂಗಳೂರು - 560 026

! ತಿಳಿದಿರೋಣ ! ಭಾಗ - 3 (ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ)

ಸಂಖ್ಯಾ ವೈಭವ - ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದನೆ :

-ಎ.ಬಿ. ಶ್ಯಾಮಾಚಾರ್ಯ,

B.Tech, FTC, DBM, DSQC, MA

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ : 2017

ಪ್ರತಿಗಳು : 2000

ಪುಟಗಳು : 114

ಬೆಲೆ : ರೂ. 50/-

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ತುಲಸಿ ಇಂಪ್ರೆಷನ್ಸ್

ಮುದ್ರಣ : ವಾಗರ್ಥ ಮುದ್ರಣಾಲಯ

ಪ್ರಕಾಶನ :
ಶ್ರೀಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ
ಬೆಂಗಳೂರು – 560 026.
ಫೋನ್ ನಂ. 080–26754221
ಮೊಬೈಲ್ : 09886764668

ಪುಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯ ಸ್ಥಳ :-
ಎ.ಎಸ್. ವಿಜಯ ಸಾರಥಿ
36, ಈಶಾವಾಸ್ಯ, 11ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ
17ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಮುನೇಶ್ವರಬ್ಲಾಕ್
ಬೆಂಗಳೂರು–560 026

ಮೊದಲ ನುಡಿಗಳು

ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದ ತ್ರಿವಿಧ ಚೇತನರನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರವರ ಗತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮನ ಮಾಡಿದ. ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ತನ್ನ ವಿಹಾರವೆಂದು ಸುಜೀವಿಗಳನ್ನುದ್ಧರಿಸಲು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತರುವನು. ಭಗವಂತ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ ವಾಸುದೇವರೂಪವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ನಂತರ ಸಂಹಾರಕಾರಣವಾದ ಸಂಕರ್ಷಣ ರೂಪವನ್ನು, ಸೃಷ್ಟಿಕಾರಕವಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ರೂಪ, ಪಾಲಕನಾಗಿ ಅನಿರುದ್ಧರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ. ಈ ಐದು ರೂಪಗಳಿಂದ ಕೇಶವಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳು, ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶರೂಪ, ನಾರಾಯಣಾದಿ ಶತರೂಪ, ವಿಶ್ವಾದಿ ಸಹಸ್ರರೂಪ, ಪರಾದಿ ಬಹುರೂಪ, ಅಜಾದಿ ಅನಂತರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹೀಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ. ಒಂದರಿಂದ ಅನಂತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೂಪಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿಸ್ತಾರ. ಇದು ಭಗವಂತನಿಂದ ಎಂಬುದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯ.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಏಕ (ಒಂದು) ಎಂದು ಆಗಮಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವನು ಭಗವಂತ. ಸಂಖ್ಯಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದವನು ಶ್ರೀಹರಿ. ಜಗತ್ತೇ ಸಂಖ್ಯಾ ಸೂಚಕ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಪಾದಕ. ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗದ್ದು ಎಂಬುದು ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅಂದರೆ ಅಂಕೆಗಳು ಮುಖ್ಯತಃ ಭಗವದ್ವಾಚಕಗಳು. ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೆರನಾಗಿದೆ. **'ಏಕತ್ವಾದಿ ವ್ಯವಹಾರ ಹೇತುಃ ಸಂಖ್ಯಾ'** ಒಂದು-ಎರಡು ಮೊದಲಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಕಾರಣವಾದುದೇ ಸಂಖ್ಯೆ. ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ನಿತ್ಯ-ಅನಿತ್ಯವೆಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅನಿತ್ಯವಾದರೆ, ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿರುವವು ನಿತ್ಯ. ಸಂಖ್ಯೆಗೂ ಸಂಖ್ಯಾನಿರ್ದೇಶಕ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಭೇದವಿದೆ. ಸಂಖ್ಯೆ ಎಂಬುದು ಅನುಗತ ಧರ್ಮ. ಪದಾರ್ಥದಂತೆ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಅನಂತ. ದ್ರವ್ಯಗತವಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಎಂದು ಕರೆದರು. **ಸಂಖ್ಯಾ - ಸಾಂಖ್ಯ** ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನ. ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಜ್ಞಾನವೂ ಹೌದು. **'ಶುದ್ಧಾತ್ಮ ತತ್ತ್ವವಿಜ್ಞಾನಂ**

ಸಾಂಖ್ಯಮಿತ್ಯಭೀಧೀಯತೇ' –ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿ. ದೋಷರಹಿತವಾದ, ಶುದ್ಧವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವೆ ಸಾಂಖ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿದೆ. ಅಂಕೆಗೆ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ವೇದಾಂತವು ಸಂಖ್ಯಾ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ಸಾಂಖ್ಯವೆಂದು ಕರೆದ. ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟವರು ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯಗಳು, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಮೇಯಗಳು, ಅನೇಕ ರಹಸ್ಯಗಳು ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿದ್ದು ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದೆನಿಸಿದೆ. 'ಸಂಖ್ಯಾ' ಎಂಬುದು ಖ್ಯಾಪ್ರಖಿತನೇ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದದ್ದು. ಚನ್ನಾಗಿ ಖಿತನವಾದದ್ದು. ಸಮ್ಯಕ್ ಆಗಿಯೂ ಇರುವಂತಹದ್ದು. ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಇಷ್ಟು – ಅಷ್ಟು ಎಂಬುದರ ಸೂಚಕ. ವೇದಾಂತದ ಮೂಲ ಹೇತುವಾಗಿದೆ. ಒಂದರಿಂದ ಅನಂತವಾಗಿ – ಅನಂತ ಆಕಾರ ವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಈ ಜಗತ್ತು ಹರಡುತ್ತ **'ಬಹುಚಿತ್ರ ಜಗತ್ ಬಹುದಾಕರಣಾತ್....'** ಎಂದು ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರು ಅಂದಂತೆ ಸಂಖ್ಯಾ ಅದ್ಭುತತ್ತ್ವವು ಭಗವಂತನ ಪಾರಮ್ಯದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ತತ್ತ್ವಗಳ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂಕಿ–ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೆನಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಂಶಗಳು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹಬ್ಬಿವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕಿರುಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಸ ಬಯಸುವೆ. ಇದು ಕೇವಲ ದಿಗ್ದರ್ಶನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರವರ್ತಕರು ಕಪಿಲಮಹರ್ಷಿ. **'ಸಮ್ಯಕ್ ಖ್ಯಾತಿಃ ಸಂಖ್ಯಾ'** ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಂಖ್ಯಾ. ಸುಲಭದಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟರೂಪದಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿಡಲು ಸುಲಭವಾದ ಈ ಸಂಖ್ಯಾ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾನವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಅದ್ಭುತ ನಿಧಿ. ಕೆಲ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಷ್ಟೆ ಎಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಬಾರದೆಂದು ವಿನಮ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಿದೆ. ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ವಿಪುಲವಾಗಿ ವೇದವೇದಾಂತ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣಬಹುದು. ವ್ಯಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಅನೇಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ನಮಗೆ

ಸಿಕ್ಕ ಭಾಗ್ಯ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯಾ ನಿರೂಪಣೆಯು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. (ಕೆಲವನ್ನು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ) ಇದು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ತಿಳಿದಿರೋಣ-ಭಾಗ 3 ಈ ಕೃತಿಯು ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿಂದಲೂ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗವನ್ನು **'ಸಂಖ್ಯಾವಿನೋದ'** ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಅಂಕೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಸಿದ ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾಣಬಹುದು. ನನ್ನ ಮಿತ ಮತಿಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿನಮ್ರದಿ ತಿಳಿಸ ಬಯಸುವೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, ಅಂದರೆ ಮೂಲಮಹಾಭಾರತದ ವಿದುರ ನೀತಿ, ವಂದಿ-ಅಷ್ಟಾವಕ್ರರ ಸಂವಾದ, ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೆಲನಿರೂಪಣೆಗಳು, ಪುರಾಣ ಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸಂಖ್ಯಾ ವಿವರಗಳು, ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿವರ, ಧರ್ಮ-ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯ ಹರಿದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಕನಕ-ವಿಜಯದಾಸರ ಮುಂಡಿಗೆಗಳು, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿಷಯಗಳು ಹಲವಾರು ಆಕರಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರಗ್ರಂಥಗತ ಸಂಖ್ಯಾವೈಭವವನ್ನೂ ವೈಭವೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮಾಣಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಅನೇಕರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನೋಡಿರುವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯ ಗಳನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡಲಾಗದಷ್ಟು ಪಟ್ಟಿ ಇದೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರಿಗೂ ಈ ಮೂಲಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಆಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೆಲಸೂಚನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ನನ್ನ ಆಪ್ತಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ॥ ವೇದಗರ್ಭ ಶೇಷಗಿರಿ ಆಚಾರ್ಯರು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೀಡುವ ಸಹೃದಯಿ. ಇವರಿಗೆ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸುಜನ ವಿಧೇಯ

-ಎ.ಬಿ.ಶ್ಯಾಮಾಚಾರ್ಯ

ತಿಳಿದಿರೋಣ ಭಾಗ- 3 ಓದುವ ಮುನ್ನ

ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಎಂಬುದು ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಜೀವ, ದೇಹ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು ಎಂದಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಜ್ಞಾನವು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನ. ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಸೂಚಕವಲ್ಲದ್ದೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಒಂದರಿಂದ ಅನಂತ ...ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಗತ್ಪ್ರತಿಪಾದಕ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳ ಅನಾವರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಓದುವ ಮುನ್ನ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಡಬಯಸುವೆ.

- ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ವಿಷಯನಿರೂಪಣೆಯ ದಿಗ್ದರ್ಶನ ಇಲ್ಲಿದೆ.
- ಪ್ರಮೇಯಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಿಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯಾಕವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ವಿವಿಕ್ಷಾ ಭೇದದಿಂದ ತಿಳಿಸಿದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.
- ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡಿದೆ ಹೊರೆತು ಯಾವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಂಖ್ಯಾನಿರೂಪಣೆ ಬಂದಿದೆ. ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.
- ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳು ಇಷ್ಟೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು.
- ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.
- ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಖ್ಯಾವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರೋಣ ಭಾಗ - 1 ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.
- ಜೀವನದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಸಂಬಂಧಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಷಯಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡುವುದು ಸುಲಭ. ಸಂಗ್ರಹಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೆಲಕು ಹಾಕಲು ಸುಲಭ ಶೈಲಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂತಹವರನ್ನೂ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಇದರಿಂದ ಪರಿಣಾಮ ಕಂಡಲ್ಲಿ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ ವೇದ್ಯವಾದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಮೇಯಗಳು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವು ಸಾಫಲ್ಯ ಕಂಡೀತು. ನಿಜಕ್ಕೂ ಧನ್ಯನೆಂದು ಭಾವಿಸುವೆ.

- ಸಂಪಾದಕ

ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ದಿ॥ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವರಾವ್, ತುಮಕೂರು

ಇವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಇವರ ಪುತ್ರರಾದ

ಶ್ರೀಟಿ.ವಿ. ಗುರುನಾಥರಾವ್ ಅವರು ಈ ಕೃತಿ ಕುಸುಮ

ತಿಳಿದಿರೋಣ ಭಾಗ-3ಕ್ಕೆ

ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧನಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಹಕರಿಸಿರುವರು.

ಇವರಿಗೆ ಇವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ಶ್ರೀಹರಿವಾಯು ಗುರುಗಳು ಜ್ಞಾನಭಕ್ತ್ಯಾದಿ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆವು.

-ಸಂಪಾದಕ.

ವಿ.ಸೂ. : ತಿಳಿದಿರೋಣ ಭಾಗ-4 ಮತ್ತು ತಿಳಿದಿರೋಣ ಭಾಗ-5 ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬರಲಿದೆ.

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕಾ

ಸಂಖ್ಯಾವೈಭವ
(ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳು)

ಒಂದರ ವೈಭವ

ಒಂದು - ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಇದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ. ಕಡೆಗೆ ಉಳಿಯುವುದೂ ಒಂದೇ. ಅದನ್ನೇ ಆಗಮಗಳು 'ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ ಬ್ರಹ್ಮ' ಎಂದು ಸಾರಿದವು. ಈ ವಸ್ತುವೇ ಅದ್ವೈತ. ಮತ್ತೊಂದು ಸರಿಸಾಟಿ ಇಲ್ಲದ್ದು. ಆದರ ಎಲ್ಲವೂ ಅದೇ ಆದದ್ದು. ಅದನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಕರೆದಿದೆ. ಈ ಒಂದು - ಒಂದಂಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ. ಈ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅಡಗಿದೆ. ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರುವುದೂ ಇದೊಂದೇ. ಅಂದರೆ ಈ ಒಂದು ಅನಂತರೂಪ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅನಂತಾನಂತ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು 'ಬ್ರಹ್ಮ ಶಬ್ದಶ್ಚ ವಿಷ್ಣಾವೇವ' ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಗಳ ಪೂರ್ವಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೇ ಸಕಲ ವೇದಸಾರವೆನಿಸಿದ ಏಕಾಕ್ಷರ ಓಂಕಾರದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಇವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಸಕಲ ಗುಣಪೂರ್ಣನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ದೋಷವರ್ಜಿತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿ - ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ಕೊಡಲೆಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿರುವ. ಒಂದಂಕೆಯ ವೈಭವದ ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಸಕಲ ವೇದಸಾರ	:	ಓಂ
ಅ - ಬ್ರಹ್ಮ	:	ಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮುನ್ನಿದ್ದ ಒಂದು	:	ಬ್ರಹ್ಮ (ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯಂ)
ವೇದಗಳ ಮಹಾತಾತ್ಪರ್ಯ	:	ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ
ಸರ್ವೋತ್ತಮ	:	ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರ	:	ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವಾಚ್ಯ	:	ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ (ವಿಷ್ಣು)
ಜೀವೋತ್ತಮ	:	ಶ್ರೀ ವಾಯುದೇವರು (ಪರಾರ್ಧ)
ಅಕ್ಷರಪುರುಷಳು	:	ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ (ಪರಾರ್ಧಿ)
ಪುರುಷೋತ್ತಮ	:	ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ (ನಾರಾಯಣ)

ಜಗತ್ತಿನ ಬಿಂಬ	:	ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ
ಪುರಾಣರಾಜ	:	ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ
ಇತಿಹಾಸರಾಜ (ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಶಾಸ್ತ್ರ)	:	ಮಹಾಭಾರತ
ಪರಮಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥ	:	ವೇದ (ಅಪೌರುಷೇಯ)
ಅದ್ವೈತ ಎನ್ನಿಸಿದವನು	:	ಶ್ರೀಹರಿ
ಸಮಾಸಮಳು	:	ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ (ದಕ್ಷಿಣ)
ಪವಿತ್ರತಮವಸ್ತು	:	ಜ್ಞಾನ (ನ ಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ)
ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥ	:	ಭಗವಂತನ ಅತ್ಯರ್ಥಪ್ರಸಾದ (ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ)
ಪರಮಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ	:	ಭಕ್ತಿ
ಪರಮಮುಖ್ಯ ಗುರಿ	:	ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ – ಮೋಕ್ಷ
ಪರಮ ಪುರುಷ	:	ನಾರಾಯಣ
ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣ	:	ನಾರಾಯಣ
ಸಮಸ್ತದೋಷದೂರ	:	ನಾರಾಯಣ
ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ	:	ಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ	:	ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಶ್ರೀಹರಿ
ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕ ದೇಹವುಳ್ಳವನು	:	ಶ್ರೀಹರಿ
ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥ	:	ನಾರಾಯಣ
ನಾಶರಹಿತ	:	ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ
ಪರಮಶ್ರೇಯಸ್ಕರ	:	ಧರ್ಮ
ಮಾನಸಿಕ ತೃಪ್ತಿದಾಯಕ	:	ವಿದ್ಯೆ
ಶಾಂತಿ ಸ್ಥಾಪನೋಪಾಯ	:	ಕ್ಷಮಾಗುಣ
ಪರಮಸುಖದಾಯಕ	:	ಅಹಿಂಸಾ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿನ	:	ಹರಿದಿನ (ಏಕಾದಶೀ)

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾರ	:	ರವಿವಾರ
ಶ್ರೇಷ್ಠಮಾಸ	:	ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ
ಶ್ರೇಷ್ಠರಸ	:	ಭಕ್ತಿರಸ
ಭಗವಂತನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು	:	ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ
ದುಃಖರಹಿತ ಸ್ಥಾನ	:	ವೈಕುಂಠ
ಸುಖರಹಿತ ಸ್ಥಾನ	:	ಅಂದನ್ತಮಸ್ಸು
ಸರ್ವಭೂತಾಂತರಾತ್ಮ	:	ಶ್ರೀಹರಿ
ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯ	:	ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ
ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತ	:	ಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಲಕ್ಷ್ಮೀಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿದೇವವಂದ್ಯ	:	ಮಹಾವಿಷ್ಣು
ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ತ	:	ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ
ಜೀವ ಜಡಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನನಾದವನು	:	ಶ್ರೀಹರಿ
ಸಮುದಿತ ವ್ಯಾಹೃತಿ	:	ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ (ಓಂ)
ಭಗವದ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ	:	ಸತತ ಶಾಸ್ತ್ರಾವಮರ್ಶನ
ವಾಯು-ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ವಿಷ್ಣು	:	ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಶ್ರೇಷ್ಠತರ-ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ
ವಾಯು-ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ವಿಷ್ಣು	:	ಪರಮ-ಪರಾರ್ಧಿ-ಪರಾರ್ಧ್ಯ
ವಾಯು-ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ವಿಷ್ಣು	:	ರಸ-ರಸತರ-ರಸತಮ

ವರ್ಣಾತ್ಮಕ-ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ ಸಕಲ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಾಚ್ಯ-ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ-ಗೇಯ-ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಮಗಳು

ಓಂ-ಅ-ಅಕ್ಷರ-ಉದ್ಗೀಥ-ಪರಾರ್ಧ್ಯ-ಕತಮ-ನಾರಾಯಣ-ಪುರುಷೋತ್ತಮ ..... ಮುಂ ||

ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣರೂ(ವಾಯು) ಭಗವಂತನ ನಂತರ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಸರ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯ, ಮೂಲಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಅಖಿಣಾಶ್ಮಸಮ, ಮುಖ್ಯಪ್ರತಿಬಿಂಬ .....ಮುಂ||

ಅನಂತಮಜರಂ ನಿತ್ಯಂ ಅಜಮಕ್ಷರಮಚ್ಯುತಮ್ ।
ಅನಂತಶಕ್ತಿಂ ಸರ್ವಜ್ಞಂ ನಮಸ್ಯೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ॥ -ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು.

ಎರಡರ ವೈಭವ

ದ್ವೈತ ಭಾವವೆ ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡೆಂಬುದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಆದಿಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಎರಡು. ಅವು ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಸಮಾಸಮಳೆನಿಸಿದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ. ಇವರು ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರು. ಮಹಾವಿಷ್ಣು ತನ್ನ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಎರಡೆನಿಸಕೊಂಡ. ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೇಕೆನಿಸಿದ ಗಂಡು ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಎರಡು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿಮುಖವಾದವೆಲ್ಲವೂ ಎರಡು ಸಂಖ್ಯಾಕವಾಗಿದೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ - ಅಸ್ವತಂತ್ರ, ಭಾವ-ಅಭಾವ, ಚೇತನ-ಅಚೇತನ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಪಾಪ - ಪುಣ್ಯ, ಜ್ಞಾನ - ಅಜ್ಞಾನ, ಯಥಾರ್ಥ - ಅಯತಾರ್ಥ, ಪೌರುಷೇಯ - ಅಪೌರುಷೇಯ, ಪ್ರಮಾಣ - ಅಪ್ರಮಾಣ, ಯೋಗ್ಯ - ಅಯೋಗ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಭೇದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡು. ಈಶ ಹಾಗೂ ಜೀವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ದ್ವೈತವು ಶಾಶ್ವತ ಹಾಗೂ ಅಭಾದಿತ. ಹೀಗೆಯೇ ಜೀವ -ಜಡರಲ್ಲಿ, ಕ್ಷರ - ಅಕ್ಷರ ಪುರುಷರು ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಅನುಚರರು. ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡರ ವೈಭವವನ್ನು ಅನೇಕ ತೆರನಾಗಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಪುರುಷರು	:	ಕ್ಷರ ಪುರುಷರು, ಅಕ್ಷರ ಪುರುಷ.
ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು	:	ಜೀವಾಂತಸ್ಥರೂಪ, ಬಹಿಸ್ಥಿತ ರೂಪ.
ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರು	:	ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಜೀವರು	:	ಸಾಂಶರು, ನಿರಂಶರು/ ಸೃಜ್ಯ, ಅಸೃಜ್ಯ
ಜೀವರು	:	ಸ್ವರೂಪಾಂಶರು, ವಿಭಿನ್ನಾಂಶರು.
ತತ್ತ್ವಗಳು	:	ಸ್ವತಂತ್ರ, ಅಸ್ವತಂತ್ರ ; ಭಾವ, ಅಭಾವ; ಚೇತನ, ಅಚೇತನ.
ಫಲ	:	ಸುಖ, ದುಃಖ / ಶುಭ, ಅಶುಭ, ಮಂಗಳ, ಅಮಂಗಳ / ಲಾಭ, ಅಲಾಭ/ಸ್ಥಿತಿ, ನಾಶ/ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ. ಮುಂ॥
ವಿದ್ಯಾ	:	ಪರ, ಅಪರ
ಶಬ್ದ	:	ವರ್ಣಾತ್ಮಕ, ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕ.
ವಸ್ತುಗಳು	:	ಚರ, ಅಚರ,/ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ .
ಪಕ್ಷಗಳು	:	ಶುಕ್ಲ, ಕೃಷ್ಣ
ಆಯನ	:	ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ/ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ.
ದ್ವಾಸುಪರ್ಣ	:	ಜೀವ, ಈಶ.
ಮುಕ್ತಿ	:	ಸಾಮಾನ್ಯ (ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ), ಸಾಕ್ಷಾತ್ (ಲಿಂಗಭಂಗ)

ಶ್ರೀಹರಿಯಾಜ್ಞೆ	:	ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳು
ಪ್ರಮೇಯಗಳು	:	ಪರಪ್ರಮೇಯ (ಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವ), ಅಪರಪ್ರಮೇಯ (ಜಗತ್ತು)
ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು	:	ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೈವ
ಅಶ್ವಿನಿದೇವತೆಗಳು	:	ನಾಸತ್ಯ-ದಸ್ರ / ವಿವಿದ-ಮೈಂದವ/ ನಕುಲ-ಸಹದೇವ.
ಆಚ್ಛಾದಿಕಗಳು	:	ಜೀವಾಚ್ಛಾದಿಕ, ಪರಮಾಚ್ಛಾದಿಕ.
ಕಾಯ (ದೇಹ)	:	ಲಿಂಗದೇಹ, ಸ್ಥೂಲದೇಹ.
ದೀಕ್ಷೆಗಳು	:	ಅಂತರ, ಬಾಹ್ಯ.
ಧನದ ದುರುಪಯೋಗ	:	ಅಪಾತ್ರದಾನ, ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆ ಕೊಡದಿರುವುದು.
ದುರಾತ್ಮರು	:	ದಾನಮಾಡದ ಧನಿಕ, ಕಷ್ಟಪಡದ ದರಿದ್ರ.
ಶರೀರತಾಪಗಳು	:	ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಕೋಪಿಯಾದಲ್ಲಿ, ದರಿದ್ರನಾಗಿ ದುರಾಶೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ
ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆಯಲು	:	ಕಠಿಣ ಮಾತನಾಡದಿರುವುದು, ದುಷ್ಟರನ್ನು ಆದರಿಸದಿರುವುದು.
ಶೋಭಿಸರು	:	ಕರ್ಮವಿಹೀನ ಗೃಹಸ್ಥ, ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರದ ಸಂನ್ಯಾಸಿ.
ಜ್ಞಾನ	:	ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಪ್ತಿಜ್ಞಾನ.
ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಣ್ಣು	:	ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ
ಉನ್ನತಿ ಪಡೆಯದವರು	:	ಕ್ಷಮಾಗುಣವಿಲ್ಲದ ಬಲಿಷ್ಠ, ದಾನಶೀಲನಾದ ದರಿದ್ರ.
ಪ್ರಮಾಣಗಳು	:	ಕೇವಲ ಪ್ರಮಾಣ, ಅನುಪ್ರಮಾಣ.
ಅನುಮಾನ	:	ಸಾಧನಾನುಮಾನ, ದೂಷಣಾಮನುಮಾನ
ಅನುಮಾನ	:	ಸ್ವಾರ್ಥ, ಪರಾರ್ಥ
ಅಪರೋಕ್ಷ	:	ಸ್ವರೂಪಾಪರೋಕ್ಷ, ಬಾಹ್ಯಾಪರೋಕ್ಷ.
ಆಗಮಗಳು	:	ಪೌರುಷೇಯ, ಅಪೌರುಷೇಯ.
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು	:	ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು.
ಜ್ಞಾನ (ವಿದ್ಯಾ)	:	ವಿದ್ಯಾ, ಅವಿದ್ಯಾ.
ವಿದ್ಯೆಗಳು	:	ಪರವಿದ್ಯೆ (ಅಲೌಕಿಕ), ಅಪರವಿದ್ಯೆ (ಲೌಕಿಕ).
ಸಖ್ಯಾವಿಧಗಳು	:	ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ
ಜೈನರ ವಿಭಾಗ	:	ಶ್ವೇತಾಂಬರ, ದಿಗಂಬರ.

ಮೀಮಾಂಸಾದರ್ಶನ	:	ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ, ಉತ್ತರ ಮೀಮಾಂಸಾ.
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು	:	ಪ್ರಮಾತೃವಿನ ಸ್ವರೂಪಭೂತ, ಪ್ರಾಕೃತ
ಜಗತ್ತು	:	ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ,/ಪರಮನಿತ್ಯ, ಪರಮಅನಿತ್ಯ
ಸಾಧನದ ಫಲ	:	ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಪ್ರೇಯಸ್ಸು
ಕರ್ಮಗಳು	:	ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮ, ಪ್ರವೃತ್ತಕರ್ಮ / ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮ, ಸಕಾಮಕರ್ಮ /ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಅಪ್ರಾರಬ್ಧ / ನಿತ್ಯಕರ್ಮ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮ/ಅನಾದಿ ಕರ್ಮ, ಸಾದಿಕರ್ಮ
ಮಾರ್ಗಗಳು	:	ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ/ಗರುಡಮಾರ್ಗ, ಶೇಷಮಾರ್ಗ.
ಸೃಷ್ಟಿ	:	ಸರ್ಗ, ಅನುಸರ್ಗ.
ಕಲ್ಪ	:	ಮಹಾಕಲ್ಪ ಪಾದ್ಮಕಲ್ಪ
ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪಃ	:	ದಿನಕಲ್ಪ ಮನುಕಲ್ಪ
ಪ್ರಲಯಃ	:	ಮಹಾಪ್ರಲಯ, ಅವಾಂತರ ಪ್ರಲಯ
ಅವಾಂತರಪ್ರಲಯ	:	ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಲಯ, ಮನುಪ್ರಲಯ
ಕರ್ಮದ ವಿಧ	:	ಸಬೀಜ (ಪುಣ್ಯಬೀಜ, ಪಾಪಬೀಜ) ನಿರ್ಬೀಜ (ಜ್ಞಾತಫಲ, ಅಜ್ಞಾತಫಲ).
ಕರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ	:	ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ (ಧರ್ಮ), ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ (ಅಧರ್ಮ).
ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳು	:	ಪುರುಷ ರೂಪ, ಸ್ತ್ರೀರೂಪ.
ಆಲಂಬನರು	:	ಪ್ರತೀಕಾಲಂಬನರು, ಅಪ್ರತೀಕಾಲಂಬನರು.
ದೇಹಗತ ದೇವತೆಗಳು	:	ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳು, ಸ್ಥೂಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು.
ಗಂಧರ್ವರು	:	ದೇವಗಂಧರ್ವರು, ಮನುಷ್ಯಗಂಧರ್ವರು
ಅಮೃತಮಯವಾದವು	:	ಸುಭಾಷಿತ, ಸಜ್ಜನ ಸಹವಾಸ
ವಾಯುವಿನಗುಣ	:	ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ.
ವಿದ್ಯೆಗಳು	:	ಅಲೌಕಿಕ, ಲೌಕಿಕ (ಪರಮಾತ್ಮ ಬೋಧಕ, ಕರ್ಮ ಬೋಧಕ).
ಪದಾರ್ಥಗಳು	:	ಭಾವಪದಾರ್ಥ, ಅಭಾವಪದಾರ್ಥ.
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ	:	ಪ್ರಾಕೃತ, ಶುದ್ಧ ಚೈತನ್ಯ
ಕರ್ಮಗಳು	:	ಸಾಧುಕರ್ಮ (ಸಜ್ಜನರ), ಅಸಾಧುಕರ್ಮ (ಅಸಜ್ಜನರ).

ವಾಕ್ಯವೃತ್ತಿ	:	ನಿರವಕಾಶ, ಸಾವಕಾಶ
ಲಕ್ಷಣ	:	ರೂಢ (ಪ್ರಯೋಜನರಹಿತ), ನಿರೂಢ (ಪ್ರಯೋಜನಸಹಿತ)
ಸಾಙ್ಖ್ಯರು	:	ಸೇಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯರು (ಈಶ್ವರಕರ್ತಾ), ನಿರೀಶ್ವರಸಾಂಖ್ಯರು (ಜಡಕರ್ತಾ, ಜೀವಕರ್ತಾ).
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು	:	ನಿತ್ಯ (ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ), ಅನಿತ್ಯ (ಪ್ರಾಕೃತ).
ಆತ್ಮಗಳು	:	ಪರಮಾತ್ಮ, ಜೀವಾತ್ಮ.
ಗೋಳಗಳು	:	ಪೂರ್ವಾರ್ಧ, ಪಶ್ಚಿಮಾರ್ಧ.
ಧ್ರುವಗಳು	:	ಉತ್ತರಧೃವ, ದಕ್ಷಿಣಧೃವ
ಶಕ್ತಿಗಳು	:	ಸುರ(ಶಿಷ್ಟ), ಅಸುರ (ದುಷ್ಟ).
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಿರೋಧ	:	ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧ, ಸ್ವವಚನ ವಿರೋಧ
ಹೇತು ವಿರೋಧ	:	ಅಸಿದ್ಧಿ , ಅವ್ಯಾಪ್ತಿ
ದೃಷ್ಟಾಂತ ವಿರೋಧ	:	ಸಾಧ್ಯವೈಕಲ್ಯ, ಸಾಧನ ವೈಕಲ್ಯ
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ	:	ಜಲಜ, ಶೈಲಜ
ಭ್ರಾಂತಿ ಕಾರಣ	:	ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧಾದಿ
ಬುದ್ಧಿಪ್ರಕಾರ	:	ತತ್ತ್ವರೂಪ, ಜ್ಞಾನರೂಪ
ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಕಾರ	:	ತತ್ತ್ವರೂಪ, ಇಂದ್ರಿಯರೂಪ
ಪುಣ್ಯ	:	ಕಾಮ್ಯ, ಅಕಾಮ್ಯ
ಕಾಮ್ಯಪುಣ್ಯ	:	ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಅಪ್ರಾರಬ್ಧ
ಅನಿತ್ಯ ಪುಣ್ಯ	:	ಇಷ್ಟಪುಣ್ಯ, ಅನಿಷ್ಟಪುಣ್ಯ.
ಅನಿತ್ಯಪುಣ್ಯ	:	ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಜ, ಅಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಜ.
ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆ	:	ಲಕ್ಷ್ಯವೇದ ವಿದ್ಯೆ, ಶಬ್ದವೇಧ ವಿದ್ಯೆ.
ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು (ಪ್ರಧಾನ)	:	ಬ್ರಾಹ್ಮಸಂಸ್ಕಾರ, ದೈವಸಂಸ್ಕಾರ.
ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ	:	ಉಪಕುರ್ವಾಣ, ನೈಷ್ಠಿಕ.
ಪಾಪಸಂಗ್ರಹ	:	ವಿಹಿತಕರ್ಮತ್ಯಾಗದಿಂದ, ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮಗ್ರಹಣದಿಂದ
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು	:	ನಿತ್ಯ (ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪದಲ್ಲಿ), ಅನಿತ್ಯ (ಪ್ರಾಕೃತ).

ಗಾಯತ್ರೀ	:	ಬ್ರಹ್ಮಗಾಯತ್ರೀ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗಾಯತ್ರಿ
ಗಾಯತ್ರೀ	:	ಸಗರ್ಭ, ಆಗರ್ಭ
ಪ್ರತಿಮೆಗಳು	:	ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳು, ಭಗವಂತನ ರೂಪಗಳು
ವೈಕಾರಿಕ ತತ್ತ್ವ	:	ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ
ಪದಾರ್ಥದ್ವಯ	:	ಮೂರ್ತ, ಅಮೂರ್ತ
ಕಾವ್ಯಗಳು	:	ದೃಶ್ಯ, ಶ್ರಾವ್ಯ.
ಯೋಗಮುಖ	:	ಕರ್ಮಾದಿ ವರ್ಜನ, ಭಗವನ್ನಿಷ್ಟಬುದ್ಧಿ
ಉಪಾಸನಾ	:	ಪಕ್ವೋಪಾಸನೆ, ಅಪಕ್ವೋಪಾಸನೆ.
ಉಪಾಸನೆ	:	ಪರೋಕ್ಷ ಉಪಾಸನೆ, ಅಪರೋಕ್ಷ ಉಪಾಸನೆ.
ಉಪಾಸನಾ	:	ಸತತ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸರೂಪ, ಧ್ಯಾನರೂಪ
ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ	:	ಸಮಂತ್ರಕ, ಅಮಂತ್ರಕ.
ಜೀವರ ಜ್ಞಾನ	:	ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ, ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನ.
ಭ್ರಮ	:	ಔಪಾಧಿಕ, ನಿರುಪಾಧಿಕ.
ಲಜ್ಜಾ	:	ಸ್ವರೂಪ, ಅಸ್ವರೂಪ/ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ
ಆಲೋಕ	:	ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ
ಸುಖ	:	ಐಹಿಕ, ಪಾರತ್ರಿಕ.
ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದದ್ದು	:	ಜನನಿ, ಜನ್ಮಭೂಮಿ (ಭಾರತ).
ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೂಲ	:	ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು
ದಿನದ ದ್ವಿತ್ವ	:	ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ
ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ	;	ಅಣೋರಣೀಯತ್ವ, ಮಹತೋಮಹೀಯತ್ವ
ಕಾರ್ಯಗಳ ಕಾರಣ	:	ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ, ಅಪಾದಾನ ಕಾರಣ (ಪರಿಣಾಮಿ ಕಾರಣ, ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರಣ)
ಉಪಾಸನಾಧಿಕಾರಿಗಳು	:	ಸಿದ್ಧರು, ಸಾಧಕರು
ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ	:	ಸ್ವಮತಸ್ಥಾಪನ, ಪರಮತ ನಿರಾಕರಣ
	:	ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ (ವಿದ್ಯಾ), ಅಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ(ಅವಿದ್ಯಾ)

ಮೂರರ ವೈಭವ

ಒಂದು ಎರಡು ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಮೂರು. ಮುಂದಿನ ಸಂಖ್ಯೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿರುವುದು ಈಶ - ಜೀವ-ಜಡ ಈ ಮೂರು. ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಸರ್ವವೇದ ಸಾರವೆನಿಸಿದ ಓಂಕಾರವು ಅಉಮಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಅವಶ್ಯಕ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯ ಜೀವರು ಸಾತ್ವಿಕ - ರಾಜಸ-ತಾಮಸರು. ಅವರ ಸೃಷ್ಟಿ-ಸ್ಥಿತಿ-ಲಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಭಗವಂತ ಮಾಡುವ. ಜೀವರಿಗಂಟಿಕೊಂಡ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಬೇಕು. ಭೂತ-ವರ್ತಮಾನ-ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರನಾಗಿ ಇದ್ದು ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಜೀವರನ್ನು ಸಲಹಿ ಅವರ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಮೂರು ಗತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನು ಶ್ರೀಹರಿ. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೆನಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಮಹೇಶ್ವರ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿ, ಅಂತಸ್ಥನಾಗಿದ್ದು ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ವೇದತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿರುವ. ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಯೋಗತ್ರಯಗಳ ಮೂಲಕ ಆರಾಧಿಸಿ ಸದ್ಗತಿ ತ್ರಿಸವನದಲ್ಲೂ ಕಾಣುವುದು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಮೂರರ ವೈಭವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ತತ್ತ್ವತ್ರಯ : ಈಶ, ಜೀವ, ಜಡ.

ಓಂಕಾರಗತಾಕ್ಷರ : ಅ ಉ ಮ

ಅವಸ್ಥಾಗಳು : ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ, ವಾರ್ಧಕ್ಯ.

ಸಾಧನೆಗಳು (ಯೋಗ) : ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯ.

ಮೋಕ್ಷಸಾಧನ : ಭೇದ ಜ್ಞಾನ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮ.

ತ್ರಿಕರಣಗಳು : ಕಾಯ, ವಾಕ್, ಮನಸ್ಸು

ಭಾಗವತ ಚಿಂತನೆಯ ಸೋಪಾನ : ಧಾರಣ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ.

ತಾಪತ್ರಯ : ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆದಿಭೌತಿಕ.

ಕಾಲ (ಅಹಃ) : ಪ್ರಾತಃ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ.

ಸವನಗಳು : ಪ್ರಾತಃಸವನ, ಮಾಧ್ಯಂದಿನಸವನ, ಸಾಯಂಸವನ

ಜೀವ ಸಮುದಾಯ : ದೇವ, ಮಾನುಷ, ದಾನವರು

ಜೀವರು : ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ.

ಪದತ್ರಯರು : ಪರಾರ್ಧ್ಯ(ವಿಷ್ಣು), ಪರಾರ್ಧಿ(ಲಕ್ಷ್ಮೀ), ಪರಾರ್ಧ್ಯ (ವಾಯು)

ಜೀವರು	:	ದೇಹಾಲಂಬನರು, ಪ್ರತೀಕಾಲಂಬನರು, ಅಪ್ರತೀಕಾಲಂಬನರು.
ಅಧ್ಯಾತ್ಮ	:	ಶರೀರ , ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು
ಸಂಸಾರ ಬದ್ಧಜೀವರು	:	ಉತ್ತಮರು, ಮಧ್ಯಮರು, ಅಧಮರು.
ಜ್ಞಾನ ಕರಣಗಳು (ಅನುಪ್ರಮಾಣ)	:	ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅನುಮಾನ, ಆಗಮ
ಗುಣಗಳು	:	ಸತ್ವಗುಣ, ರಜೋಗುಣ, ತಮೋಗುಣ.
ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು	:	ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಮಹೇಶ್ವರ.
ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿತ್ರಯ	:	ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ.
ಕಾಲತ್ರಯ	:	ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯ.
ಅಚೇತನರು (ಜಡ)	:	ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ, ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ.
ತ್ರಿಲೋಕಗಳು	:	ಪಾತಾಲ, ಭೂ, ಸ್ವರ್ಗ
	:	ಅರ್ವಾಂಚಲೋಕ, ನೃಲೋಕ, ಪರಾಂಚಲೋಕ
	:	ಅಧೋಲೋಕ, ಭೂಲೋಕ, ಊರ್ಧ್ವಲೋಕ.
ಅಕಾರ (ಅರ್ಥ)	:	ಅಭಾವತ್ವ, ವಿರೋಧಿತ್ವ, ಅನ್ಯತ್ವ
ಪರಶುಕ್ಲತ್ರಯರು	:	ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಾಯು, ಸರಸ್ವತೀ ಭಾರತೀ.
ಸಾಧನಗಳು	:	ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿದಿಧ್ಯಾಸನ
ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳು	:	ಧಾರಣ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ.
ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ	:	ಸೂತ್ರಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಗೀತಾಪ್ರಸ್ಥಾನ, ಉಪನಿಷತ್‌ಪ್ರಸ್ಥಾನ.
ಸಾಧನ ಮಾರ್ಗಗಳು	:	ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗ, ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ, ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ.
ಜೀವನ ಲಕ್ಷಣ	:	ಜ್ಞಾನ, ಇಚ್ಛಾ, ಕ್ರಿಯಾ .
ತ್ರಿಕರ್ಮಗಳು	:	ಸಂಚಿತ, ಆಗಾಮಿ, ಪ್ರಾರಬ್ಧ
ಅವಸ್ಥಾತ್ರಯ	:	ಜಾಗೃತ (ಎಚ್ಚರ), ಸ್ವಪ್ನ(ಕನಸು), ಸುಷುಪ್ತಿ(ಗಾಢನಿದ್ರೆ).
ನಿಯಾಮಕ ರೂಪಗಳು	:	ವಿಶ್ವ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞ.
ವಂದನೀಯ ದೇವತೆಗಳು	:	ಇಷ್ಟ, ವಿಶಿಷ್ಟ, ಅಧಿಕೃತ.

ಮಂಗಳಾಚರಣೆ	:	ಕಾಯಿಕ, ವಾಚನಿಕ, ಮಾನಸಿಕ.
ವೇದಗಳ ರೂಪ	:	ಪದ್ಯರೂಪ, ಗದ್ಯರೂಪ, ಗಾನರೂಪ.
ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳು	:	ಭೂಃ, ಭುವಃ, ಸ್ವಃ.
ಲೋಕಗಳು	:	ಭೂಃ, ಭುವಃ, ಸ್ವಃ
ಪ್ರಾಣತ್ರಯ	:	ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣ, ಅವರಪ್ರಾಣ, ಮಧ್ಯಪ್ರಾಣ
ವೇದಪಠಿಸಲು ಬೇಕಾದದ್ದು:		ಋಷಿ, ಛಂದಸ್ಸು ದೇವತೆ.
ವೇದದ ರೀತಿಗಳು	:	ಮೂಲವೇದ, ಉಪವೇದ, ಅವಾಂತರವೇದ
ಜ್ಞಾನ	:	ವೃತ್ತಿಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಪ್ತಿಜ್ಞಾನ, ಸಾಕ್ಷಿಜ್ಞಾನ
ಆನಂತ್ಯಗಳು	:	ದೇಶತಃ, ಕಾಲತಃ, ಗುಣತಃ
ವಿಷ್ಣು ಸ್ಥಾನಗಳು (ತ್ರಿಧಾಮಗಳು)	:	ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ, ಅನಂತಾಸನ, ವೈಕುಂಠ
ರೂಪತ್ರಯ (ಬಿಂಬ)	:	ಅಗ್ರೇಶ, ಮೂಲೇಶ, ಪ್ರಾದೇಶ.
ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ	:	ವಾಸನಾಮಯ, ಅಪರೋಕ್ಷ, ಬಿಂಬಾಪರೋಕ್ಷ.
ಪುರುಷತ್ರಯ	:	ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಅಕ್ಷರಪುರುಷ, ಕ್ಷರಪುರುಷ
ಪಿತೃಗಳು	:	ಕವ್ಯವಾಹ, ಯಮ, ಸೋಮ.
ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು	:	ವಸು, ರುದ್ರ, ಆದಿತ್ಯ.
ಜಯಾತಿಥಿಗಳು	:	ತೃತೀಯಾ, ಅಷ್ಟಮೀ, ತ್ರಯೋದಶೀ.
ಭದ್ರಾತಿಥಿಗಳು	:	ದ್ವಿತೀಯಾ, ಸಪ್ತಮೀ, ದ್ವಾದಶೀ.
ರಿಕ್ತತಿಥಿಗಳು	:	ಚತುರ್ಥೀ, ನವಮೀ, ಚತುರ್ದಶೀ.
ನಂದಾತಿಥಿಗಳು	:	ಪಾಡ್ಯ, ಷಷ್ಠೀ, ಏಕಾದಶೀ.
ತಿಥಿತ್ರಯ	:	ದಶಮೀ, ಏಕಾದಶೀ, ದ್ವಾದಶೀ.
ಮೋಕ್ಷ	:	ಸನ್ಮೋಕ್ಷ (ಸಾತ್ವಿಕ), ಸದಸನ್ಮೋಕ್ಷ (ರಾಜಸ), ಅಸನ್ಮೋಕ್ಷ (ತಾಮಸ)
ನರಕದ್ವಾರಗಳು	:	ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ.

ಅಗ್ನಿತ್ರಯ : ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣ, ಆವಹನೀಯ.

ಇತಿಹಾಸಗಳು : ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಪಂಚರಾತ್ರ.

ಅದ್ವೈತ : ಭಾವಾದ್ವೈತ, ಕ್ರಿಯಾದ್ವೈತ, ದ್ರವ್ಯಾದ್ವೈತ.

ಈಷಣತ್ರಯ : ದಾರೇಷಣ, ಪುತ್ರೇಷಣ, ವಿತ್ತೇಷಣ.

ಪಿತೃದೇವತಾ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ : ಪಾಣೇಹೋಮ, ಪಿಂಡದಾನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧನೆ

ತ್ರಿಚರ(ಪ್ರಾಣಿಗಳು) : ಖೇಚರ, ಭೂಚರ, ಜಲಚರ.

ಆಹಾರ : ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ.

ನ್ಯಾಸತ್ರಯ : ಸೃಷ್ಟಿನ್ಯಾಸ, ಸ್ಥಿತಿನ್ಯಾಸ, ಸಂಹಾರನ್ಯಾಸ.

ಪೀಡಾತ್ರಯ : ದೇಶಾವರಿಯರ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರರ, ಸ್ತ್ರೀ.

ಪಿತೃತ್ರಯ : ಪಿತಾ, ಪಿತಾಮಹ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹ.

ಮಾತೃತ್ರಯ : ಮಾತಾ, ಮಾತಾಮಹೀ, ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀ.

ಮುಖ್ಯ ಆಸನಗಳು : ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ, ಪದ್ಮಾಸನ, ವೀರಾಸನ.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ : ರೇಚಕ, ಪೂರಕ, ಕುಂಭಕ.

ಕರ್ಮತ್ರಯ : ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ.

ಆತ್ಮತ್ರಯ : ಆತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ (ಜೀವಾತ್ಮ), ಪರಮಾತ್ಮ.

ರುದ್ರನೇತ್ರಸ್ಥಿತರು : ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ

ವಾಯ್ವವತಾರತ್ರಯ : ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವ

ಭಾಷಾತ್ರಯ : ದರ್ಶನ, ಗುಹ್ಯ, ಸಮಾಧಿ

ಪ್ರಮಾಣಗಳು(ಅನುಪ್ರಮಾಣ) : ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ, ಆಗಮ.

ಅನುಮಾನ : ಕಾರ್ಯಾನುಮಾನ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಾನುಮಾನ, ಕಾರಣಾನುಮಾನ

ಅಲಕ್ಷಣಗಳು : ಅವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಸಂಭವ.

ಭಗವಂತನ ಪುರುಷರೂಪ: ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗೆ, ಒಳಗೆ, ಪಿಂಡಾಂಡ.

ಶ್ರೀಪ್ರಕೃತಿರೂಪ : ಶ್ರೀ, ಭೂ, ದುರ್ಗಾ.

ಕರ್ಮಗಳು : ದೈಹಿಕ, ದೈಶಿಕ, ಕಾಲಿಕ.

ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವ : ದೈವೀ, ರಾಜಸೀ, ಆಸುರೀ.

ಅಶ್ರುತ್ರಯ : ಆನಂದಾಶ್ರು, ದುಃಖಾಶ್ರು, ನಕ್ರಾಶ್ರು.

ಮುಕ್ತ (ಎಂದರೆ) : ಚರಮದೇಹ, ಅವಿದ್ಯಾಬಂಧ, ಕರ್ಮಬಂಧ, (ಇವುಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದವರು)

ಏಕೀಭಾವ : ಅವಿರೋಧ, ಸಾದೃಶ್ಯ, ಏಕದೇಶಸ್ಥಿತಿ

ತ್ರಿಜ್ಞಾನ (ಕಾಲ) : ಭೂತಜ್ಞಾನ, ವರ್ತಮಾನಜ್ಞಾನ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಜ್ಞಾನ.

ತ್ರಿಜ್ಞಾನ (ವ್ಯಕ್ತಿ) : ಆಪ್ತಜ್ಞಾನ, ಮಿತ್ರಜ್ಞಾನ, ದ್ವೇಷಜ್ಞಾನ.

ಕರ್ಮಗಳು : ಸಾತ್ವಿಕ ಕರ್ಮ, ರಾಜಸ ಕರ್ಮ, ತಾಮಸ ಕರ್ಮ.

ಶಾಂತಿಗೆ ಬೇಕು : ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ, ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ ವಿಷಯ ವಿರಕ್ತಿ

ಸತ್ತ ನಂತರ ಬರುವ ವಸ್ತುಗಳು : ಪಾಪಪುಣ್ಯ, ಕರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕಾರ.

ಸತ್ತನಂತರ ಉಳಿಯುವ ವಸ್ತುಗಳು : ಕರ್ಮ, ಕೀರ್ತಿ/ಅಪಕೀರ್ತಿ, ಮಕ್ಕಳು.

ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಗಳು : ಯೋಗ, ರೂಢಿ, ಯೋಗರೂಢಿ

ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿ : ಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣ, ಅಜಹಲ್ಲಕ್ಷಣ, ಲಕ್ಷಿತಲಕ್ಷಣ

ವಾಕ್ಯವೃತ್ತಿ : ನಿರವಕಾಶ, ಸಾವಕಾಶ, ತಟಸ್ಥ

ಧರ್ಮವಿರೋಧಿಗಳು : ಕಾಮ, ಭಯ, ದುರಾಶೆ.

ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ನೀತಿಗಳು : ಅಧಮಗೆ – ದಂಡ, ಮಧ್ಯಮಗೆ – ಭೇದ, ಉತ್ತಮಗೆ – ಸಾಮ.

ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅರ್ಹರು : ಶರಣಾಗತರು, ಸೇವಕರು, ದಾಸನಾದವನು.

ಇರಬಾರದ ದೋಷಗಳು : ಅನ್ಯದ್ರವ್ಯಾಪಹಾರ, ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಗ, ಸನ್ಮಿತ್ರತ್ಯಾಗ.

ಸಂಘನಾಶಕಗಳು : ಎಲ್ಲರೂ ನಾಯಕರಾದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಮತಿವಂತರೆಂದು ತಿಳಿದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ – ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾದಲ್ಲಿ

ಅಭಾವಗಳು : ಪ್ರಾಗಭಾವ, ಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವ, ಸದಾಭಾವ.

ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು : ಪುರಾಣಗಳು, ಕಾಲ, ಪ್ರಕೃತಿ.

ಅವೈದಿಕ ಮತಗಳು : ಚಾರ್ವಾಕ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ.

ವೇದತ್ರಯ : ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ (ಅಥರ್ವಣ).

ಮನುಷ್ಯದೇಹ : ಸ್ತ್ರೀ, ಪುರುಷ, ನಪುಂಸಕ.

ಲಿಂಗಗಳು : ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಂ, ನಪುಂಸಕ.

ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ : ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು

ತಪಸ್ಸು : ಕಾಯಕ, ವಾಙ್ಮಯ, ಮಾನಸಿಕ.

ದಂಡತ್ರಯ (ಉಪಾಯತ್ರಯ) : ಸಾಮ, ಭೇದ, ದಂಡ,
ವಾಕ್‌ದಂಡ, ಮನೋದಂಡ, ದೇಹದಂಡ,
ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ರಾಜದಂಡ, ದೈವೀದಂಡ.

ಹರಿದ್ವೇಷಿಗಳು : ರಾಕ್ಷಸರು, ಅಸುರರು, ಪಿಶಾಚರು.

ಉಪಾಸನಾ (ದ್ವಾರಗಳು) : ಅಗ್ನಿ ಆದಿತ್ಯ, ವಾಯು.

ಲೋಕ ಪ್ರತೀಕಗಳು : ಅಗ್ನಿ, ಆದಿತ್ಯ, ವಾಯು

ಅಹಂಕಾರತತ್ವ : ವೈಕಾರಿಕ, ತೈಜಸ, ತಾಮಸ.

ಭ್ರಮಾಗಳು : ಕಾರಕಭ್ರಮಾ, ಕ್ರಿಯಾಭ್ರಮಾ, ದ್ರವ್ಯಭ್ರಮಾ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ಕಂಟಕ : ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಾರಾಹಿತ್ಯ, ಅವಸರದ ಸತ್ಕಾರ್ಯ, ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ.

ಗೌರವಾರ್ಹ : ವಿದ್ಯಾ, ಜನ್ಮ, ಕರ್ಮ.

ವೃದ್ಧಿಸುವ ಶೇಷ : ಋಣಶೇಷ, ಅಗ್ನಿಶೇಷ, ಶತ್ರುಶೇಷ.

ಕರ್ಮಗಳು : ವಿಹಿತ, ನಿಷಿದ್ಧ, ಉದಾಸೀನ.

ಪ್ರಧಾನ ಲೋಹಗಳು : ಸುವರ್ಣ, ರಜತ, ತಾಮ್ರ.

ತೇಜಸ್ಸಿನ ಗುಣ : ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ.

ಉಪಾಸನೆ : ಅಂತರುಪಾಸನೆ, ಬಹಿರುಪಾಸನೆ, ಸರ್ವಗತತ್ವೋಪಾಸನೆ.

ವೃತ್ತಿಗಳು : ಪರಮಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ವೃತ್ತಿ.

ಜ್ಞಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಿ : ಯಥಾರ್ಥ (ದೇವತೆಗಳಿಗೆ), ಯಥಾರ್ಥ-ಅಯಥಾರ್ಥ (ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ), ಅಯಥಾರ್ಥ (ದೈತ್ಯರಿಗೆ).

ಅನುಮಾನ : ಕೇವಲಾನ್ವಯಿ, ಕೇವಲ ವ್ಯತಿರೇಕಿ, ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಿ

ಜ್ಞಾನದ ವಿಧಗಳು : ಅಭಿಜ್ಞಾ, ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾ, ಸ್ಮರಣೆ.

ತ್ರಿಕರಣ : ತನು, ಮನ, ಧನ.

ಶೇಷಗಳು (ಉಳಿಸಬಾರದು) : ಋಣಶೇಷ, ಅಗ್ನಿಶೇಷ, ಶತ್ರುಶೇಷ.

ದೈಹಿಕ ದೋಷಗಳು : ಪಿತ್ತ ವಾತ, ಕಫ.

ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಕಾರ : ದೈವ, ಆಸುರ, ಮಧ್ಯಮ

ಇರಬೇಕಾದ ಮೂರು : ವಿನಯ, ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಮಾನವೀಯತೆ.

ಉಪಾಸನಾ : ಅಂತಃ, ಬಹಿಃ, ಸರ್ವಗತ.

ಧನದ ಗತಿಗಳು : ದಾನ, ಭೋಗ (ವ್ಯಯ), ನಾಶ.

ಅಮೂರ್ತ ಪಿತೃಗಳು : ವೈರಾಜ, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತ, ಬರ್ಹಿಷರ.

ಋಷಿತ್ರಯರು : ರಾಜರ್ಷಿ, ದೇವರ್ಷಿ, ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ.

ಮೀಮಾಂಸಾಶಾಸ್ತ್ರ : ಬ್ರಹ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ, ದೈವೀಮೀಮಾಂಸಾ, ಕರ್ಮಮೀಮಾಂಸಾ.

ಪ್ರವರ್ತಕರು : ವೇದವ್ಯಾಸರು, ಪೈಲಶೇಷರು, ಜೈಮಿನಿ.

ಅನುಯಾಜಗಳು : ಬರ್ಹಿ, ನರಾಶಂಸ, ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃದಗ್ನಿ

ಕಥಾಗಳು : ವಾದ, ಜಲ್ಪ ವಿತಂಡ.

ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿ : ಸ್ವಭಾವ (ಜೀವನ ಯೋಗ್ಯತೆ), ಅನಾದಿಕರ್ಮ,
ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಭಾಷಾತ್ರಯ (ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ) : ಸಮಾಧಿ, ಗುಹ್ಯ, ದರ್ಶನ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ : ದತ್ತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸ್ವಗತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸರ್ವಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ.

ಅಕ್ಷರತ್ರಯ : ಪರ, ಅಪರ, ಪರತಃಪರ.

ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳು : ಭೂಪ್ರಾಚುರ್ಯರು, ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಚುರ್ಯರು,
ನಿರಯ ಪ್ರಾಚುರ್ಯರು.

ದಾನ ನಿಷ್ಫಲ : ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಪಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ
ಅಪಾತ್ರದಾನ.

ಸಾತ್ವಿಕ ಸ್ವಭಾವ : ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸು ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾತು, ಸತ್ಕರ್ಮಾಚರಣೆ.

ತಾಮಸ ಸ್ವಭಾವ	:	ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸು, ಅಸಂಸ್ಕೃತ ಮಾತು, ದುಷ್ಟಕರ್ಮ.
ಉಪಾಸನಾ ರೂಪ	:	ಅಂತರ್ಗತತ್ವ, ಬಹಿರ್ಗತತ್ವ, ಸರ್ವಗತತ್ವ.
ಸ್ನಾತಕರು	:	ವಿದ್ಯಾಸ್ನಾತಕರು, ವ್ರತಸ್ನಾತಕರು, ಉಭಯಸ್ನಾತಕರು.
ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗಳು	:	ದೇವ, ಅಗ್ನಿ ದ್ವಿಜ.
ನಞ್ ಅರ್ಥಗಳು	:	ಅನ್ಯಾನ್ಯೋಭಾವ, ಸಂಸರ್ಗಾಭಾವ, ವಿರೋಧ
ಓಂಕಾರಶಬ್ದರೂಪ	:	ಅಖಂಡಶಬ್ದ ತ್ರಿವರ್ಣಶಬ್ದ ಅಷ್ಟವರ್ಣಶಬ್ದ
ಚೇತನರು	:	ಸಮರು (ಭಗವಂತ ತನ್ನ ರೂಪಗಳು), ಸಮಾಸಮರು (ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ), ಅಸಮರು (ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಜಗತ್ತು).
ಸವನತ್ರಯ	:	ಪ್ರಥಮ(24ವರ್ಷ), ದ್ವಿತೀಯ(44), ತೃತೀಯ (48). ಪ್ರಾತಃಸವನ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸವನ, ಸಾಯಂಸವನ
ಉಪಾಸನೆ	:	ಅಂತರುಪಾಸನೆ, ಬಹಿರುಪಾಸನೆ, ಸರ್ವಗತತ್ವೋಪಾಸನೆ.
ಕರ್ಮಫಲ	:	ಇಷ್ಟ ಅನಿಷ್ಟ ಮಿಶ್ರ.
ಶಕ್ತಿತ್ರಯ	:	ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿ
ಗೀತೆಯ ತ್ರಿಷಟ್ಕ	:	1–6 ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, 7–12 ಅಧ್ಯಾಯಗಳು, 13–18 ಅಧ್ಯಾಯಗಳು.
ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾ	:	ಪ್ರಾತಃ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಾಯಂ.
ಧರ್ಮತ್ರಯ	:	ಸಾಮಾಜಿಕಧರ್ಮ, ಸ್ವಧರ್ಮ, ಸನಾತನ ಧರ್ಮ.
ತ್ರಿವೃತ್‌ಕರಣಗಳು	:	ಪೃಥ್ವಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ
ನಿಯತ ಕರ್ಮಗಳು	:	ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು
ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗಳು	:	ಇಚ್ಛಾ, ಪ್ರಯತ್ನ ಅನುಭವ.
ತ್ರಿ ಊರ್ಮಿಗಳು	:	ಕ್ಷುತ್ (ಹಸಿವು), ಮೋಹ (ಶೋಕ), ಜರಾ (ವ್ಯಾಧಿ).
ಕಾಲಾಧೀನವಾದವು	:	ಜನನ, ವಿವಾಹ, ಮರಣ.
ಸದಾ ಇರಬೇಕಾದದ್ದು	:	ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ, ದೇವರಸ್ಮರಣೆ, ಸದಾದುಡಿಮೆ.
ಸದಾ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ್ದು	:	ಸತ್ಯ, ಅಹಿಂಸೆ, ದಯೆ.

ಧರ್ಮಲಕ್ಷಣಗಳು	:	ವೇದವಿಹಿತಧರ್ಮ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಧರ್ಮ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ.
ದುಷ್ಟರು	:	ಕ್ರಿಯಾದುಷ್ಟ ಮನೋದುಷ್ಟ ವಾಕ್‌ದುಷ್ಟ
ದಾನ ಫಲನಾಶಕಗಳು	:	ಅಶ್ರದ್ಧೆ ಅಪಾತ್ರದಾನ, ದಾನಮಾಡಿ ಪರಿತಪಿಸುವುದು.
ಪಿತೃತ್ರಯರು	:	ಭಗವಂತ, ಜನ್ಮದಾತ, ಗುರು.
ಅರ್ಥತ್ರಯ	:	ವಾಚ್ಯಾರ್ಥ, ಲಕ್ಷ್ಯಾರ್ಥ, ವ್ಯಂಗ್ಯಾರ್ಥ (ಧ್ವನಿ).
ಆಗಮತ್ರಯ	:	ವೈಷ್ಣವಾಗಮ, ಶೈವಾಗಮ, ಶಾಕ್ತಾಗಮ.
ನಾಸ್ತಿಕರು	:	ಕ್ರಿಯಾ ದುಷ್ಟ ಮನೋದುಷ್ಟ ವಾಕ್‌ದುಷ್ಟ
ಪುರುಷತ್ರಯ	:	ಪ್ರಥಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಉತ್ತಮ. ಅವನು, ನೀನು, ನಾನು
ವಚನತ್ರಯ	:	ಏಕವಚನ, ದ್ವಿವಚನ, ಬಹುವಚನ.
ಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನ	:	ಋಜು, ತಾತ್ವಿಕ, ಅತಾತ್ವಿಕ
ಅಯೋಗಿಜ್ಞಾನ	:	ಮುಕ್ತಿ ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿ, ತಮೋಯೋಗಿಜ್ಞಾನ.
ಮಂಡಲತ್ರಯ	:	ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ
ಮಾರ್ಗತ್ರಯ	:	ದೇವಯಾನ, ಪಿತೃಯಾನ, ಧೂಮಯಾನ
ಯೋಗತ್ರಯ(ಉಪಾಯಗಳು)	:	ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ
ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದು	:	ಧೈರ್ಯರಹಿತವಿದ್ಯೆ, ಜಿಪುಣನ ಧನ, ಹೇಡಿಯ ಬಲ.
ಪತಿವ್ರತೆಯಲ್ಲಿರಲಿ	:	ಪತಿಭಕ್ತಿ ಅದುಷ್ಟತ್ವ, ಸುಭಾಷಣ (ಮಿತಭಾಷಣ)
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಾವಸ್ಥೆಗಳು	:	ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ
ಪ್ರಧಾನ ಭಗವದ್ರೂಪ	:	ಪುರುಷ (ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯ), ಪರಮಾತ್ಮ (ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಒಳ ಹೊರಗೆ), ಬಿಂಬ (ಜೀವರ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ).
ಅಕ್ಷರದೇವತೆ	:	ಉತ್ತಮ (ನಾರಾಯಣ), ಮಧ್ಯಮ (ಲಕ್ಷ್ಮೀ), ಅಧಮ (ಬ್ರಹ್ಮವಾಯು)
ಪ್ರಾಣದೇವತೆ	:	ಉತ್ತಮ (ಪರಮಾತ್ಮ), ಮಧ್ಯಮ (ವಾಯು), ಅಧಮ (ಕೋಣವಾಯು).

ಮತತ್ರಯ : ದ್ವೈತ, ಅದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ.

ಋಣತ್ರಯ : ದೇವ, ಪಿತೃ, ಋಷಿ

ತ್ರಿನಾಡಿ : ಸುಷುಮ್ನಾ, ಇಡಾ, ಪಿಂಗಳಾ.

ತ್ರಿವೇಣಿ (ನದಿ) : ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಸರಸ್ವತೀ.

ತೇಜಸ್ತ್ರಯ : ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ

ಅತ್ಯಾಜ್ಯ ಕರ್ಮ : ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು

ಕರ್ಮಫಲ : ಅನಿಷ್ಟ(ನರಕ), ಇಷ್ಟ(ಸ್ವರ್ಗ), ಮಿಶ್ರ (ಸಂಸಾರ).

ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳು : ವಿಧಿನಿಯತರು, ಅನಿಯತರು, ಸ್ವೇಚ್ಛಾವರ್ತಿ.

ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ : ವಾಸನಾಮಯ, ಅಪರೋಕ್ಷ(ಸ್ಥೂಲ), ಬಿಂಬಾಪರೋಕ್ಷ.

ಜೀವಕೃತ ಕರ್ಮ : ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ.

ಪರಮಧರ್ಮ : ಸ್ವವಿಹಿತವೃತ್ತಿ ಭಕ್ತಿ ಭಗವದಾರಾಧನೆ.

ಭಕ್ತಿಪ್ರಭೇದ : ಪಕ್ವಭಕ್ತಿ ಪರಿಪಕ್ವ ಭಕ್ತಿ ಅಪರಿಪಕ್ವಭಕ್ತಿ

ಫಲಗಳು : ಸಮೀಚೀನ ಜ್ಞಾನ, ಭಗವದ್ದರ್ಶನ, ಮೋಕ್ಷ

ಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ, ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ, ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಿ.

ಬ್ರಾ. ನಿಯತಕರ್ಮಗಳು : ದಾನ, ಯಜ್ಞ, ತಪಸ್ಸು

ಅಶುದ್ಧಾಹಾರ : ಜಾತಿದುಷ್ಟ ಆಶ್ರಮದುಷ್ಟ ನಿಮಿತ್ತದುಷ್ಟ

ಶಿಕ್ಷೆ : ಉತ್ತಮ (ಮಾತಿನಿಂದ), ಮಧ್ಯಮ (ಹಣ, ದಂಡಾದಿ), ಅಧಮ (ದೇಹದಂಡನೆ).

ತ್ರಿದಶ : **ದೇವತೆಗಳಿಗೆ** - ಬಾಲ್ಯ, ಕೌಮಾರ, ಯೌವನ.

ಮಾನವರಿಗೆ - ಕೌಮಾರ, ಯೌವನ, ಮುಪ್ಪು.

ತಪಸ್ತ್ರಯ : ಶಾರೀರಕ, ವಾಙ್ಮಯ, ಮಾನಸ

ಸಾತ್ವಿಕ, ರಾಜಸ, ತಾಮಸ.

ಗುರಿಸಾಧಿಸಲುಬೇಕು : ನಿರ್ವೈರ, ತಾಳ್ಮೆ ಸಮಚಿತ್ತ

ಅವಮಾನದ ಕಾರಣ	:	ಅಹಂಕಾರ, ಅವಿವೇಕ, ಅಸೂಯೆ.
ಅಹಂಕಾರ ಫಲ	:	ದುಃಖ, ಮನೋರೋಗ, ಆಪತ್ತು.
ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ	:	ಉಪವೀತಿ, ನಿವೀತಿ, ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತಿ.
ಜನ್ಮ	:	ಊರ್ಧ್ವಸ್ರೋತ (ಗಿಡ ಮರಗಳು), ತಿರ್ಯಕ್ ಸ್ರೋತ (ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳು), ಅರ್ವಾಕ್ ಸ್ರೋತ (ಮಾನವರು).
ದಶರಥನ ರಾಣಿಯರು	:	ಕೌಸಲ್ಯಾ, ಸುಮಿತ್ರಾ, ಕೈಕೇಯೀ.
ದುಃಖ ನಾಶಕ ಯೋಗಗಳು	:	ಯುಕ್ತ ಆಹಾರ-ವಿಹಾರ, ಯುಕ್ತ ಪ್ರಯತ್ನ-ಕರ್ಮ, ಯುಕ್ತ ಕಾಲ ಮಲಗಿ-ಎಚ್ಚರ.
ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕರು	:	ವಿದುರ, ಶುಕ್ರ, ಚಾಣಕ್ಯ.
ಗ್ರಹಣ ತ್ರಯ	:	ಖಗ್ರಾಸ ಗ್ರಹಣ, ಖಂಡಗ್ರಹಣ, ಕಂಕಣ ಗ್ರಹಣ.
ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ (ಮೂಲ)	:	ಸ್ವಾರ್ಥ, ಪರಾರ್ಥ, ದ್ವೇಷ
ಮಂಡಲ ಬೇಕು	:	ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ, ಪೂಜಾವಸ್ತು, ಭೋಜನದೆಲೆಗೆ
ಪದಾಂಗಗಳು	:	ಯೋಗ್ಯತೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷಾ, ಸನ್ನಿಧಿ.
ತ್ರಿವರ್ಜ್ಯವಾದವು	:	ವಾಗ್ವಾದ, ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಗ, ಲೇವಾದೇವಿ.
ಬೇಡವಾದವು	:	ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವದು, ಹೇಡಿತನ,ಕಳ್ಳತನ, ಮೋಸಮಾಡುವುದು, ಸಾಲಗಾರ, ಚಾಡಿಕೋರತನ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಜೂಜು, ಕಾಮುಕತೆ.
ಶ್ರೇಷ್ಠದಾನಗಳು	:	ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಕನ್ಯಾದಾನ, ಧನದಾನ.
ಬಿಡಬಾರದ್ದು	:	ಮಾತೃಭೂಮಿ, ಮಾತೃಭಾಷೆ, ಮಾತೃಸಂಸ್ಕೃತಿ.
ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮಕರಣಗಳು	:	ಮನಸ್ಸು ವಾಕ್ಯ (ಉಕ್ತಿ), ದೇಹಾದಿ
ಅಪಾಯರಹಿತ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ	:	ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಅನ್ನದಾನ, ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ

ನಾಲ್ಕರ ವೈಭವ

ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಸುಜೀವಿ ಬಯಸುವುದು ಚತುರ್ವಿಧವಾದ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು. ಇದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವವನು ಸತ್, ಚಿತ್, ಆನಂದ, ಆತ್ಮನೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಅದೇ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿ. ಶ್ರವಣಾದಿ ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ, ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಂದ ಗೇಯನಾಗಿ, ಗಮ್ಯನಾಗಿರುವ ಭಗವಂತನು ವಿಶ್ವ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞ, ತುರೀಯ ರೂಪಗಳಿಂದ ಜೀವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಭಜಿಸುವುದು ಮುಕ್ತಿ ಸಾಧನವು. ಜಗತ್ತು ಭಗವಂತನ ಅನಿರುದ್ಧ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ ರೂಪಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು ಪಿಂಡಾಂಡವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ನಾಲ್ಕಾದ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಜೀವಿ ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥಾ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಯೋಗ್ಯರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ನಾಲ್ಕನ್ನು ತಿಳಿದು ಸಾಧನೆಗೈದು ನಾಲ್ಕನೆಯದ್ದನ್ನು ಹೊಂದಿ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದು ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಖ್ಯೆ ನಾಕಾರುಯಾಗಿ ನಲವತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕರ ವೈಭವದ ವಿವಿಧತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ನಾರಾಯಣ (ಚತುರ್ವ್ಯೂಹರೂಪಗಳು) : ವಾಸುದೇವ (ಮೋಕ್ಷಪ್ರದ), ಸಂಕರ್ಷಣ, (ಲಯ) ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ(ಸ್ಥಿತಿ), ಅನಿರುದ್ಧ (ಸೃಷ್ಟಿ).

ಚ.ಬ್ರಹ್ಮರ ಮುಖಗಳು : ನಾಲ್ಕು (ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಸಂಕೇತ)

ಯುಗಗಳು : ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ, ಕಲಿ.

ಮೂಲ ವರ್ಣಗಳು : ಶ್ವೇತ, ರಕ್ತ, ಪೀತ, ನೀಲ. (ಶುಕ್ಲ– ಪೀತ–ರಕ್ತ–ಕೃಷ್ಣ)

ಅವಸ್ಥೆಗಳು : ಜಾಗರ, ಸ್ವಪ್ನ, ಸುಷುಪ್ತಿ, ಮೂರ್ಛ, (ಮೋಹ).

ವಿಶ್ವಾದಿ ರೂಪಗಳು : ವಿಶ್ವ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞ, ತುರೀಯ.

ಆತ್ಮಾದಿ ರೂಪಗಳು : ಆತ್ಮ, ಅಂತರಾತ್ಮ, ಪರಮಾತ್ಮ, ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ.

ಶ್ರೀಹರಿ ಅಚಿಂತ್ಯಗುಣಗಳು : ಸತ್, ಚಿತ್, ಆನಂದ, ಆತ್ಮ.

ಭಗದ್ಗುಣೋಪಾಸನೆ (ಉಪಾಸ್ಯಗುಣಗಳು) : ಸತ್, ಚಿತ್, ಆನಂದ, ಆತ್ಮ.

ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು : ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ.

ಮುಕ್ತಿ ಸೋಪಾನಗಳು : ಕರ್ಮಕ್ಷಯ, ಉತ್ಕ್ರಾಂತಿ, ಮಾರ್ಗ, ಭೋಗ.

ಭಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಣಿ : ಭಕ್ತಿ, ಅತಿಭಕ್ತಿ, ಪರಿಪಕ್ವಭಕ್ತಿ, ಅತಿಪರಿಪಕ್ವಭಕ್ತಿ.

ಜಗತ್ತು	:	ಪರಮ ನಿತ್ಯ, ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ, ಪರಮಅನಿತ್ಯ.
ಮೋಕ್ಷಗಳು (ಮುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ)	:	ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ.
ಸಾಧನೋಪಾಯಗಳು	:	ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ನಿದಿಧ್ಯಾಸನ, ಧ್ಯಾನ.
ಪ್ರಲಯಗಳು	:	ದಿನ, ಯುಗ, ಮನು, ಬ್ರಹ್ಮ.
ಅವಸ್ಥಾಗಳು	:	ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ, ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ, ಮರಣ.
ಜೀವರಿಗಿರುವ ಅಜ್ಞಾನ	:	ಜೀವಾಚ್ಛಾದಿಕಾ, ಪರಮಾಚ್ಛಾದಿಕಾ, ಶೈವ, ಮಾಯಾ.
ಪೂರ್ಣತಿಥಿಗಳು	:	ಪಂಚಮಿ, ದಶಮಿ, ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ.
ಕೇವಲ ಪ್ರಮಾಣ	:	ಈಶ್ವರ ಜ್ಞಾನ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಜ್ಞಾನ, ಯೋಗಿಜ್ಞಾನ, ಅಯೋಗಿಜ್ಞಾನ.
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣ	:	ಈಶ್ವರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಯೋಗಿ, ಅಯೋಗಿ.
ಚತುರುಪಾಯಗಳು	:	ಸಾಮ, ದಾನ, ಭೇದ, ದಂಡ.
ಚತುರ್ವಿಧ ಅನ್ನ (ಆಹಾರ ವಿಧಗಳು)	:	ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಲೇಹ್ಯ, ಪೇಯ.
ವೇದಗಳು(ಸಂಹಿತಾ)	:	ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ.
ವೇದಗಳ ಅಧಿಪತಿ	:	ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಶುಕ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧ.
ವೇದದವಿಭಾಗಗಳು	:	ಸಂಹಿತಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಆರಣ್ಯಕ, ಉಪನಿಷತ್.
ಉಪವೇದಗಳು	:	ಆಯುರ್ವೇದ, ಧನುರ್ವೇದ, ಗಾಂಧರ್ವವೇದ, ಸ್ಥಾಪತ್ಯವೇದ
ಜೀವಜಾತಿ	:	ಸಜಾತಿ, ವಿಜಾತಿ, ಸಾಧಾರಣ, ವಿಶೇಷ.
ನಾಶಗಳು	:	ಅನಿತ್ಯತ್ವ, ದೇಹಸಾನಿ, ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅಪೂರ್ಣತಾ.
ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳು	:	ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ.
ಕರ್ಮಗಳು	:	ಜ್ಞಾನ, ಇಚ್ಛಾ, ಕ್ರಿಯಾ, ಶಕ್ತಿ
ಬ್ರಹ್ಮನಚತುರರೂಪ	:	ನೃಷತು, ವರಸತು, ಹೋತಾ, ಋತುಸತು.
ಅನುಬಂಧಗಳು	:	ಅಧಿಕಾರಿ, ವಿಷಯ, ಪ್ರಯೋಜನ, ಸಂಬಂಧ.
ಧರ್ಮಚತುಷ್ಟಯ	:	ಸತ್ಯ, ದಯಾ, ತಪಸ್ಸು ಶೌಚ.
ಕರ್ಮ ಚತುಷ್ಟಯ	:	ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ, ನಿಷಿದ್ಧ

ಚತುರಾಶ್ರಮಗಳು : ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಸಂನ್ಯಾಸ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ : ಸಾವಿತ್ರಿ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಬ್ರಾಹ್ಮ ಬೃಹತ್ (ನೈಷ್ಠಿಕ)

ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯ : ವಾರ್ತಾ, ಅಸಂಚಯ, ಶಾಲೀನ, ಶಿಲೊಂಛ

ವಾನಪ್ರಸ್ಥ : ವೈಖಾನಸ, ವಾಲಖಿಲ್ಯ, ಉದುಂಬರ, ಫೇನಪ

ಸಂನ್ಯಾಸ : ಕುಟೀಚಕ, ಬಹೂದಕ, ಹಂಸ, ಪರಮಹಂಸ

ಚತುರ್‌ಭಜಕರು : ಆರ್ತ, ಜಿಜ್ಞಾಸು, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ, ಜ್ಞಾನಿ.

ಚದುರಂಗ (ಸೈನ್ಯ) : ಆನೆ, ಒಂಟೆ, ಕುದುರೆ, ಕಾಲಾಳು

ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ ವ್ರತ : ಶಾಕ, ದಧಿ, ಕ್ಷೀರ, ದ್ವಿದಳ.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು : ಸಮನ್ವಯ, ಅವಿರೋಧ, ಸಾಧನ, ಫಲ.

ಆನಂತ್ಯಗಳು : ದೇಶತಃ, ಕಾಲತಃ, ಶಕ್ತಿತಃ, ಗುಣತಃ

ಜೀವನ ದೇಹಗಳು : ಸ್ವರೂಪದೇಹ, ಲಿಂಗದೇಹ, ಅನಿರುದ್ಧದೇಹ, ಸ್ಥೂಲದೇಹ.

ನಿಯಾಮಕ ಶ್ರೀಹರಿರೂಪ : ಶರೀರ, ಪುರುಷ, ಅನಿರುದ್ಧ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ

ಹಣದ ಗತಿಗಳು : ಧರ್ಮ, ಕೀರ್ತಿ, ಸಂಪತ್ತು, ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೆ.

ನಾಶಕಾರಣಗಳು : ಪರದ್ರವ್ಯಾಹರಣ, ಪರಸ್ತ್ರೀಮೋಹ, ಮಿತ್ರತ್ಯಾಗ, ಅವಿವೇಕತನ.

ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ : ಉತ್ಸಾಹ, ದಕ್ಷತೆ, ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮರುಪ್ರಯತ್ನ

ಹಿರಿಯರ ಸೇವಾ ಫಲ : ಆಯಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾ.

ಸಧ್ಯಃ ಫಲದಾಯಕಗಳು : ದೈವಸಂಕಲ್ಪ, ಮಹಾತ್ಮರ ಪ್ರಭಾವ, ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿನಯ, ಪಾಪಿಷ್ಠರ ವಿನಾಶ.

ಅಭಯಪ್ರದಗಳು : ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ಮೌನ, ಅಧ್ಯಯನ, ಯಜ್ಞ.

ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಗೆ ಅನರ್ಹರು : ಅಲ್ಪಮತಿಗಳು, ಆಲಸಿಗಳು, ಅವಸರಿಗಳು, ಹೊಗಳಭಟ್ಟರು.

ಗೃಹವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರು : ಕುಟುಂಬದ ವೃದ್ಧ, ಆಪತ್ತಿನ ಮನುಷ್ಯ, ಧನಹೀನ ಮಿತ್ರ, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಸೋದರಿ.

ತಿಳಿಯಲು ಹೋಗಬಾರದ್ದು : ಋಷಿಮೂಲ, ನದಿಮೂಲ, ಮಹಾತ್ಮರಮೂಲ, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೂಲ.

ಚತುರ್ಗಕಾರಗಳು	:	ಗೀತಾ, ಗಂಗಾ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಗೋವಿಂದ.
ಧರ್ಮ ಪಾದಗಳು	:	ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ತಪಸ್ಸು ದಾನ,
ಅಧರ್ಮ ಪಾದಗಳು	:	ಅಸತ್ಯ, ಹಿಂಸೆ, ಚಾಂಚಲ್ಯ, ವಂಚನೆ (ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ)
ವಿದ್ಯಾನಾಶಕ ಗುಣಗಳು	:	ಅನಾಸಕ್ತಿ ಅನ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಅಹಂಕಾರ, ಗುರುಭಕ್ತಿರಾಹಿತ್ಯ.
ಕಾರ್ಯಭಾಗಿಗಳು	:	ಕರ್ತಾ, ಕಾರಯಿತಾ, ಪ್ರೇರಕ, ಅನುಮೋದಕ.
ಕಾರ್ಯಭಾದಕಗಳು	:	ಲೋಭ, ಚಾಪಲ್ಯ, ಅಭಿಮಾನ, ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಬುದ್ಧಿ
ತೀರ್ಥಸೇವನೆ ಫಲ	:	ಕಾಯಶುದ್ಧಿ ಧರ್ಮಸಾಧನ, ಆಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಿ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಅನರ್ಥಹೇತುಗಳು	:	ಯೌವನ, ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅವಿವೇಕತನ.
ವಿದ್ಯಾಹೇತುಗಳು	:	ಗುರೂಪದೇಶ, ಸ್ವಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ಚರ್ಚಾದಿಗಳು, ಅನುಭವ.
ನಮಸ್ಕಾರದ ಫಲ	:	ಆಯುಷ್ಯವೃದ್ಧಿ ವಿದ್ಯಾವೃದ್ಧಿ ಸಂಪತ್ ವೃದ್ಧಿ ಯಶೋವೃದ್ಧಿ
ತಮೋಯೋಗ್ಯರು	:	ದೈತ್ಯರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ಮನುಷ್ಯಾಧಮರು.
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣ	:	ಈಶ್ವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚತುರಾಯುಧ	:	ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ
ದಿಕ್ಕುಗಳು	:	ಪೂರ್ವ, ದಕ್ಷಿಣ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ.
ದಿಗಭಿಮಾನಿಗಳು	:	ಇಂದ್ರ, ಯಮ, ವರುಣ, ಕುಬೇರ.
ಕೋಣ ದಿಕ್ಕುಗಳು	:	ಆಗ್ನೇಯ, ನೈಋತ್ಯ, ವಾಯವ್ಯ, ಈಶಾನ್ಯ.
ಕೋಣಾಭಿಮಾನಿಗಳು	:	ಅಗ್ನಿ ನಿರ್ಋತಿ, ವಾಯು, ಈಶಾನ.
ಸೃಷ್ಟಿ(1)	:	ಆತ್ಮಸೃಷ್ಟಿ ಪರಾಧೀನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಸೃಷ್ಟಿ ಮಿಶ್ರ ಸೃಷ್ಟಿ ಕೇವಲಸೃಷ್ಟಿ
ಸೃಷ್ಟಿ(2)	:	ನಿತ್ಯಸೃಷ್ಟಿ ಮನುಸೃಷ್ಟಿ ದಿನಸೃಷ್ಟಿ ಮಹಾಸೃಷ್ಟಿ
ಲಯಗಳು	:	ನಿತ್ಯಲಯ, ಮನುಲಯ, ದಿನಲಯ, ಮಹಾಲಯ.
ಪ್ರಳಯಗಳು	:	ದಿನಪ್ರಲಯ, ಆತ್ಯಂತಿಕ ಪ್ರಲಯ, ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಲಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಪ್ರಲಯ
ನಿರಂಶಜೀವರದಶಾಗಳು	:	ಅಜ್ಞಾನದಶಾ, ಜ್ಞಾನದಶಾ, ಅಪರೋಕ್ಷದಶಾ, ಮುಕ್ತದಶಾ.
ಋಣಗಳು	:	ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಮನುಷ್ಯ.
ವಾಯು ಅಭಿಮನ್ಯ	:	ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ.

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ್ದು : ಹೋತೃ, ಅಧ್ವರ್ಯು, ಉದ್ಗಾತೃ, ಬ್ರಹ್ಮ.

ವಿದ್ಯೆ ಲಭ್ಯ : ಗುರುಗಳಿಂದ ಕಾಲುಭಾಗ, ಮೇಧಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಲುಭಾಗ, ಸಂವಾದದಿಂದ ಕಾಲು ಭಾಗ, ಅನುಭವದಿಂದ ಕಾಲು ಭಾಗ.

ವೇದ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು : ಋಷಿ, ದೇವತೆ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅರ್ಥ.

ಫಲಾಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸ್ಥಾನಗಳು : ಅಹಂಕಾರ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರದರ್ಶನ.

ಸತ್ಕರ್ಮ ಫಲನಾಶಕ : ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲದಾಚರಣೆ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತರಹಿತಾಚರಣೆ, ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರರಹಿತಾಚರಣೆ, ಪವಿತ್ರರಹಿತಾಚರಣೆ.

ಸ್ಥೂಲದೇಹಗಳು : ಭೂಚರ, ವಾರಿಚರ, ಖೇಚರ, ನಿಶಾಚರ.

ಜಲದ ಗುಣ : ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ.

ಶಕ್ತಿಗಳು : ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಆಧೇಯ ಶಕ್ತಿ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿ ಪದವರ್ಣಾದಿ ಶಕ್ತಿ

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ : ಗುಣ ಪೂರ್ಣ, ದೋಷದೂರ, ಜ್ಞೇಯ, ಗಮ್ಯ.

ಕರ್ತೃಕತ್ವ : ಅಕರ್ತೃಕತ್ವ, ಅಚೇತನಕರ್ತೃಕತ್ವ, ಜೀವಕರ್ತೃಕತ್ವ, ಈಶಕರ್ತೃಕತ್ವ.

ಚರಪ್ರಾಣಿಗಳು : ಜರಾಯುಜ, ಅಂಡಜ, ಸ್ವೇದಜ, ಉದ್ಭಿಜ.

ಸಸ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯ : ವನಸ್ಪತಿ, ವೃಕ್ಷ, ವೀರುಧ, ಓಷಧಿ.

ಮೂರ್ತಪಿತೃಗಳು : ಸುಕಾಲ, ಅಂಗೀರಸ, ಸುಸ್ವಧ, ಸೋಮಪ.

ವೈಶ್ವದೇವ (ಮಾಡಬಹುದಾದ) : ಅನ್ನದಿಂದ, ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ, ನೀರಿನಿಂದ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ

ಜೀವಿಕೆ ವೃತ್ತಿಗಳು : ಆನ್ವೀಕ್ಷಕೀ, ತ್ರಯೀ, ವಾರ್ತಾ, ದಂಡನೀತಿ

ಜೂಜಿನದುಷ್ಫಲ : ಪಾಪಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕುಲನಾಶ, ಕೀರ್ತಿನಾಶ, ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿ

ಅರ್ಥವ್ಯಯ (ಸಮಪ್ರಮಾಣ) : ಹಿಂದಿನದ್ದು ತೀರಿಸಲು (ಹಿರಿಯರಿಗಾಗಿ), ಸಾಲಕೊಡಲು (ಮುಂದಿನವರಿಗಾಗಿ) ಗುಪ್ತನಿಧಿ (ದಾನಧರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ), ಸಂಸಾರ (ನಿತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ).

ಅರ್ಥವಾದ : ಸ್ತುತಿ, ನಿಂದ, ಪರಕೃತಿ, ಪರಾಕೃತಿ.

ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಕಾರ : ಅನ್ಯತ್ರೈವಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉಭಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಮಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದ, ಅನ್ಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದ

		ಉಭಯತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಮಲಿಂಗಾತ್ಮಕಶಬ್ದ ಅನ್ಯತ್ರೈವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾಮಲಿಂಗಾತ್ಮಕ ಶಬ್ದ
ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು	:	ವೇಗ, ಭಾವನಾ, ಯೋಗ್ಯತಾ, ಸ್ಥಿತಸ್ಥಾಪಕ
ಬಲೆಗಳು (ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ)	:	ಸಾಲ, ವ್ಯಸನ, ಜೂಜು, ಕಾಮ.
ಕರ್ಮಚತುಷ್ಟಯ	:	ನಿತ್ಯ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ, ನಿಷಿದ್ಧ.
ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು	:	ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ಹೋಮ, ದಾನ (ಪೂಜಾದಿ)
ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೇಕು	:	ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ತಪಸ್ಸು (ಭಕ್ತಿ), ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ಆಸ್ತಿಕ್ಯಬುದ್ಧಿ.
ವಿದ್ಯೆ ಉಳಿಯಲು	:	ತಪಸ್ಸು ಅಧ್ಯಯನ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ.
ಯೋಗಿಗಳು	:	ಭಕ್ತಿಯೋಗಿ, ವಿಜ್ಞಾನಯೋಗಿ, ಜ್ಞಾನಯೋಗಿ, ಕರ್ಮ ಯೋಗಿ.
ವಿನಾಶಗಳು	:	ಶರೀರನಾಶ, ಸ್ವರೂಪನಾಶ, ದುಃಖಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅಪೂರ್ಣತಾ.
ಜೀವಧರ್ಮಗಳು	:	ಅಲ್ಪಜ್ಞತ್ವ, ಅಲ್ಪಶಕ್ತಿ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ, ಅಪೂರ್ಣತಾ.
ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಗಳು	:	ಪ್ರಾಣಿದಯಾ, ದಾನ, ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರಿಯಭಾಷಣ.
ಮೋಹ ಮದ್ಯಗಳು	:	ಗೌಡಿ, ಮಾಧ್ವಿ, ಪೈಷ್ಟಿ ಸ್ತ್ರೀ.
ಸನಕಾದಿಗಳು	:	ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ, ಸನತ್ಸುಜಾತ.
ಧನದ ದಾಯಾದಿಗಳು	:	ಧರ್ಮ, ಅಗ್ನಿ ನೃಪ, ಕಳ್ಳ.
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಅಂಗಗಳು	:	ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಅಚಲಿತ ಕೈಗಳು, ಜಿಹ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿ, ಹೃದಯದಿ ಧ್ಯಾನ
ಕೇವಲ ಪ್ರಮಾಣ	:	ಈಶ್ವರಜ್ಞಾನಂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಜ್ಞಾನಂ, ಯೋಗಿಜ್ಞಾನಂ, ಅಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನಂ.
ಅನುಮಾನದೋಷಗಳು	:	ವಿರೋಧ, ಅಸಂಗತಿ, ನ್ಯೂನತಾ, ಆಧಿಕ್ಯ,
ದೋಷಗಳು	:	ಆತ್ಮಾಶ್ರಯ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯ, ಅನವಸ್ಥಾ ಚಕ್ರಕಾಶ್ರಯ
ಬೌದ್ಧರ ವಿಭಾಗ	:	ಸೌತ್ರಾಂತಿಕ, ವೈಭಾಷಿಕರು, ಮಾಧ್ಯಮಿಕರು, ವಿಜ್ಞಾನವಾದಿಗಳು
ಲಯ	:	ನಿತ್ಯಲಯ, ಮನುಲಯ, ದಿನಲಯ, ಮಹಾಲಯ.

ಐದರ ವೈಭವ

ಮಾನವರ ಸಾಧನಶರೀರ ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದದ್ದು. ಪ್ರಪಂಚ ಬೆಳೆದದ್ದೂ ಇದರಿಂದಲೆ. ಕಡೆಗೆ ಲೀನವಾಗುವುದೂ ಇದರಲ್ಲೆ. ಪಂಚಭೇದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ ಅನಿರುದ್ಧ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ ಹೀಗೆ ಪಂಚಾತ್ಮಕನಾಗಿ ತುಂಬಿರುವ. ಐದು ಎಂದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆನಪಾಗುವುದು ಪಂಚಪಾಂಡವರು, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಪ್ರಾಣರು, ಪಂಚಕೋಶಗಳು, ಪಂಚಾಮೃತ, ಪಂಚಗವ್ಯ, ಪಂಚಕನ್ಯೆಯರು, ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ, ಪಂಚತಂತ್ರ, ಪಂಚಾಂಗ ಮುಂತಾದವು. ಆದರೆ ಈ ಐದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹುದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ತಿಳಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸಂಖ್ಯಾ ವೈಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದೆ.

ಪಂಚಭಗವದ್ರೂಪಗಳು : ಅನಿರುದ್ಧ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ.

ಪಂಚ ಪತ್ನಿಯರು : ಶಾಂತ, ಕೃತಿ, ಜಯಾ, ಮಾಯಾ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ.

ಪಂಚಭೇದಗಳು : ಜೀವೇಶ್ವರಭೇದ, ಜೀವಜಡಭೇದ, ಜೀವಜೀವ ಭೇದ, ಜಡೇಶ್ವರಭೇದ, ಜಡಜಡಭೇದ.

ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು : ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ರಾಜರು, ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮರು.

ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು : ಸಾಂಶರು, ನಿರಂಶರು, ಶುಭ್ರವರ್ಣರು, ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನರು, ನಿಶ್ಚಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಮುಕ್ತಸ್ಥಾನ (ಪದವಿಗಳು) : ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ, ಸಾರ್ಷ್ಟಿ.

ಪಂಚಕೋಶಗಳು : ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ, ಆನಂದಮಯ.

ಕೋಶಪ್ರಾಣರೂಪಗಳು : ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ.

ಉಪಪ್ರಾಣರು : ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕಲ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯ.

ಕೋಶ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು : ಅನಿರುದ್ಧ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ.

ಪಂಚಮುದ್ರೆಗಳು : ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ನಾರಾಯಣ.

ಪಂಚರೂಪಗಳು (ಉಲ್ಕಗಳು) : ಕೃದ್ಧೋಲ್ಕ, ಮಹೋಲ್ಕ, ವೀರೋಲ್ಕ, ದ್ಯೂಲ್ಕ, ಸಹಸ್ರೋಲ್ಕ.

ಅಸ್ವತಂತ್ರರು : ಮುಕ್ತರು, ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು, ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳು, ತಾಮಸರು, ತಮೋಯೋಗ್ಯರು.

ಜಗತ್ತು : ಪರಾತ್ಪರನಿತ್ಯ, ಪರಮನಿತ್ಯ, ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ, ಪರಮಾನಿತ್ಯ.

ಪಂಚಪ್ರಾಣರೂಪಗಳು : ಹಿಂಕಾರ, ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಉದ್ಗೀಥ, ಪ್ರತಿಹಾರ, ನಿಧನ.

ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳು : ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ, ಸುರಾಪಾನ, ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ, ಗುರುಪತ್ನಿಗಮನ, ಇವರ ಸಹವಾಸ.

ಸಂವತ್ಸರಗಳು : ಸಂವತ್ಸರ, ಪರಿವತ್ಸರ, ಇಡಾವತ್ಸರ, ವತ್ಸರ, ಅನುವತ್ಸರ.

ಪಂಚಾಂಗ : ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ.

ಪಂಚಭೂತಗಳು : ಪೃಥಿವಿ, ಅಪ್ಪು, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ.

ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಶ್ರೋತ್ರ, ಚಕ್ಷು, ತ್ವಕ್, ಜಿಹ್ವೆ, ನಾಸಿಕ.

ಪಂಚ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಗುದ, ಉಪಸ್ಥ.

ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು : ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ.

ಪಂಚ ಯಜ್ಞಗಳು : ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಅತಿಥಿ, ಭೂತ.

ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳು : ದೇವಯಜ್ಞ, ಋಷಿಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ, ಭೂತ ಯಜ್ಞ.

ಪಂಚಾಮೃತ (ಮಿಶ್ರಣ) : ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಮಧು, ಸಕ್ಕರೆ.

ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಮಾನಿಗಳು : ಗೋವಿಂದ, ವಾಮನ, ವಿಷ್ಣು, ಮಧುಸೂದನ, ಅಚ್ಯುತ.

ಪತ್ನಿಯರು : ಪದ್ಮಾ, ವೃಷಾಕಪಿ, ಕಮಲಾಲಯಾ, ಪದ್ಮಿನಿ, ಸುಗಂಧೀ.

ಪಂಚಗವ್ಯ : ಗೋಕ್ಷೀರ, ಗೋದಧಿ, ಗೋಘೃತ, ಗೋಮೂತ್ರ, ಗೋಮಯ.

ಪಂಚಸಂಸ್ಕಾರಗಳು : ತಾಪ, ಪುಂಡ್ರ, ನಾಮ, ಯಾಗ, ಯೋಗ.

ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರಗಳು (ಧಾರಣೆಗೆ) : ಉದಕ, ಮೃತ್ತಿಕ, ಗೋಪೀಚಂದನ, ಗಂಧ, ಅಂಗಾರ.

ಪಂಚ ಪರ್ವಗಳು : ಅಜ್ಞಾನ, ಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ, ಮಮತಾ, ಅಹಂಕಾರ, ಅಹಂಭಾವ.

ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳು : ಆಕಾಶಾಗ್ನಿ, ಪರ್ಜನ್ಯಾಗ್ನಿ, ಪೃಥ್ವ್ಯಾಗ್ನಿ, ಪುರುಷಾಗ್ನಿ, ಯೋಷಾಗ್ನಿ.

ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳು : ಆವಹನೀಯ, ಗಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ, ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ, ಆವಸಥ್ಯ, ಸಭ್ಯ.

ಪಂಚ ಕ್ಷೀರವೃಕ್ಷಗಳು : ವಟ, ಜಂಬೂ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಮಾವು.

ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು : ವಜ್ರಿಕಾ, ಆರ್ಯಾ, ಅವಭಾಸಿನೀ, ವೈದ್ಯುತಾ, ಬ್ರಹ್ಮನಾಡಿ.

ನಾಡಿಗಳ ಬಣ್ಣ : ಹಳದಿ, ನೀಲಿ, ಬಿಳಿ, ಪಿಂಗಳ, ಕೆಂಪು.

ನಾಡಿಗತ ದೇವತೆ : ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ನಾರಾಯಣ.

ಮುಖಗಳ ವರ್ಣ : ವಿದ್ಯುತ್, ಬಿಳಿ, ಕಪ್ಪು, ಕೆಂಪು, ಶ್ಯಾಮ.

ರುದ್ರನ ಪಂಚಮುಖಗಳು : ತತ್ಪುರುಷ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ಅಘೋರ, ವಾಮದೇವ, ಈಶಾನ.

ಪಂಚ ಪ್ರಾಣಗಳು : ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ.

ಭಾರತೀರೂಪಗಳು : ದ್ಯು, ಕ್ಷಿತಿ, ದಿಜ್, ವಾಜ್, ವಿದ್ಯುತ್.

ಪಂಚ ಋತುಗಳು : ವಸಂತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ ವರ್ಷ, ಶರತ್ + ಹೇಮಂತ, ಶಿಶಿರ.

ನಿಯಾಮಕರು : ಅನಿರುದ್ಧ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ.

ಪಂಚ ಸಂವತ್ಸರಗಳು : ಚಾಂದ್ರ, ಸೌರ, ಸಾವರ, ನಾಕ್ಷತ್ರ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ.

ಪಂಚವರ್ಣಗಳು : ಶ್ವೇತ, ಪೀತ, ರಕ್ತ ಹರಿತ, ಕೃಷ್ಣ

ಪಂಚಕನ್ಯೆಯರು : ಅಹಲ್ಯಾ, ದ್ರೌಪದೀ, ಸೀತಾ, ತಾರಾ, ಮಂಡೋದರೀ.

ಪಂಚಜೀವಪಥ : ಆಕಾಶ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಧರಾ, ಪುಂ, ಸ್ತ್ರೀ.

ವೇದಪಾಠಕ್ರಮಗಳು : ಸಂಹಿತಾಪಾಠ, ಪದಪಾಠ, ಕ್ರಮಪಾಠ, ಜಟಾಪಾಠ, ಘನಪಾಠ.

ಅಧಿಕರಣಾಂಗಗಳು : ವಿಷಯ, ವಿಶಯ, ಪೂರ್ವಪಕ್ಷ, ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಪ್ರಯೋಜನ.

ಪಂಚಾಂಗ ಸ್ನಾನ : ಸಂಕಲ್ಪ ಪಠನ, ಮಾರ್ಜನ, ಅಘಮರ್ಷಣ, ಮಹಾಸ್ನಾನ.

ಪಂಚಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲಕ್ಷಣ : ತೊಗಲು, ಕೂದಲು, ಬೆರಳು, ಹಲ್ಲು, ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿನ ರೇಖೆಗಳು.

ಪಂಚಪಾಂಡವರು : ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮಸೇನ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ.

ದ್ರೌಪದೀ ಅಂತರ್ಗತ ದೇವತೆಗಳು : ಶ್ಯಾಮಲಾ, ಭಾರತೀ, ಶಚೀ, ಉಷಾ, ಪಾರ್ವತಿ.

ಉಪಪಾಂಡವರು (ದ್ರೌಪದೇಯರು) : ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯ, ಶ್ರುತಸೋಮ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ, ಶತಾನೀಕ, ಶ್ರುತಕರ್ಮ.

ಉಪಪಾಂಡವರ ಮೂಲರೂಪ (ಗಂಧರ್ವರು) : ಚಿತ್ರರಥ, ಅಭಿತಾಮ್ರ, ಕಿಶೋರ, ಗೋಪಾಲ, ಬಲ.

ಮಂಗಳಾರತಿ ಬತ್ತಿಳ ನಿಯಾಮಕರು : ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ.

ದೇವಪೂಜಾ ಪ್ರತೀಕ (ಕನಿಷ್ಠ) : ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣಪ್ರತಿಮೆ, ಸುದರ್ಶನ, ಚಕ್ರಾಂಕಿತ, ವಿಷ್ಣುಪಾದ.

ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳು (ಅಂತಃಕರಣ) : ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ, ಚಿತ್ತ, ಚೇತನ (ಸಾಕ್ಷಿ).

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು : ರುದ್ರ, ಸರಸ್ವತಿ, ಶೇಷ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಶ್ರೀಹರಿ.

ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳು : ಆಕಾಶ, ಉದಕ, ಭೂಮಿ, ಪಿತಾ, ಮಾತಾ.

ಜೀವಪಂಚಕರು : ದೇವ, ಋಷಿ, ಪಿತೃ, ಮನುಷ್ಯ, ದಾನವ.

ವಿದ್ಯಾ ಪಂಚಕ : ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕ್ರೋಧ, ನಾದ, ಸುಹೃತ್ವ.

ಕುವಿದ್ಯಾಪಂಚಕ (ತಮಸ್ಸುಗಳು) : ತಮ, ಮೋಹ, ಮಹಾಮೋಹ, ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ.

ದೈತ್ಯ ಪಂಚಕ : ಕಲಿ, ಅಂಧಕಾಸುರ, ಮಧುಕೈಟಭ, ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ ಶಂಬರ.

ಪಂಚಸೂನು ದೋಷ : ಖಂಡನೀ, ಪೇಕ್ಷಿಣೀ, ಚುಲ್ಲಿ ಜಲಕಂಭ,ಭರ್ಜನ.

ಪಂಚಧ್ವನಿಗಳು : ನಗಾರಿ (ಕೋಲಿನಿಂದ), ಮೃದಂಗ (ಕೈಯಿಂದ), ವೀಣೆ (ತಂತಿ), ತಾಳ (ಅನ್ಯೋನ್ಯ), ಕೊಳಲು (ಮುಖವಾಯು).

ಶ್ರೇಷ್ಠ 'ಜ' ಕಾರಗಳು : ಜನಾರ್ದನ, ಜನನಿ, ಜನ್ಮಭೂಮಿ, ಜಾನ್ಹವಿ, ಜನಕ.'

ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾಗದ 'ಜ'ಕಾರಗಳು : ಜಾಮಾತಾ, ಜಾಯಾ, ಜಾತವೇದ, ಜಠರ, ಜರ್ಜರಿತ.

ಪವಿತ್ರ 'ಗ' ಕಾರಗಳು : ಗಂಗಾ, ಗೀತಾ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಗೋವು, ಗೋವಿಂದ.

ವಿದ್ಯೆಗೆ ಬೇಡದ 'ಅ' ಕಾರಗಳು : ಅನಾಸಕ್ತಿ ಅನ್ಯಾಸಕ್ತಿ ಅಹಂಕಾರ, ಆಲಸ್ಯ, ಅಭಕ್ತಿ (ಗುರು ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ).

ಬೇಕಾದ 'ವ' ಕಾರಗಳು : ವಸ್ತ್ರ ವಪು (ಆರೋಗ್ಯಶರೀರ), ವಾಕ್ (ಚತುರಮಾತು), ವಿದ್ಯಾ (ಯೋಗ್ಯವಿದ್ಯಾ), ವಿನಯ.

ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯಗಳು : ಅಪೂಪ, ಮೋದಕ, ವಡೆ, ಹೋಳಿಗೆ, ಲಾಡು.

ಮಾನ್ಯಸ್ಥಾನಗಳು : ವಿದ್ಯಾ (ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾ), ಕರ್ಮ (ಸತ್ಕರ್ಮಾಚರಣೆ), ವಯಸ್ಸು ಬಂಧು (ಸಜ್ಜನರು), ವಿತ್ತ(ಶುದ್ಧಸಂಪತ್ತು).

ಶುದ್ಧಿಗಳು : ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಸ್ಥಾನಶುದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಶುದ್ಧಿ ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿ ದೇಹಶುದ್ಧಿ

ಪಿತೃಸ್ಥಾನೀಯರು : ಅನ್ನದಾತ, ಭಯತ್ರಾತ, ವಿದ್ಯಾದಾತ, ದೇಹದಾತ, ಉಪನಯನ ಮಾಡಿದವ.

ಗೌರವವೃದ್ಧರು : ವಿದ್ಯಾವೃದ್ಧ ವಯೋವೃದ್ಧ, ಆಚಾರವೃದ್ಧ ಧೀವೃದ್ಧ ಬಂಧುವೃದ್ಧ

ದುರ್ಲಭವಾದವು : ಅಹಂಕಾರರಹಿತ ಜ್ಞಾನ, ಪ್ರಿಯಮಾತಿನ ದಾನ, ಅಭಿಮಾನದ ಮಾತು, ತ್ಯಾಗದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಕ್ಷಮೆಯ ಶೌರ್ಯ.

ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬಹುದಾದ ಪ್ರಸಂಗ : ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಾದಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಧನಾಪಹಾರ ಪ್ರಸಂಗ.

ಪೂಜಾರ್ಹರು : ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಯಜ್ಞ, ಗುರು, ಭಗವಂತ.

ಪೂಜಾರ್ಹರು : ದೇವತೆಗಳು, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯರು, ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಗಳು, ಅತಿಥಿಗಳು.

ವೃಷ್ಟಿ ಪಂಚಕ : ಪುರೋವಾತ, ಮೇಘ, ವರ್ಷ, ವಿದ್ಯೋತ, ಉದ್ಗೃಹ್ಣ

ಭಗವದ್ರೂಪ : ಹಿಂಕಾರ, ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಉದ್ಗೀಥ, ಪ್ರತಿಹಾರ, ನಿಧನ

: ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ, ಅನಿರುದ್ಧ ಸಂಕರ್ಷಣ.

ಸೂನಾದೋಷಗಳು : ಕುಟ್ಟುವುದು, ಬೀಸುವುದು, ರುಬ್ಬುವುದು, ಕರಿಯುವುದು, ಕತ್ತರಿಸುವುದು.

ಬೇಡದ ಸಂತಾಪಗಳು : ರೂಪ, ಬಲ, ಜ್ಞಾನ, ಶೋಕ, ವ್ಯಾಧಿ.(ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ)

ಸಹವಾಸಾನರ್ಹರು : ಒಡಕನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವ, ಆಸೆಬುರುಕ, ನಾಚಿಕೆಗೆಟ್ಟವ, ಕಾಮುಕ, ಪಾಪಿಷ್ಠ

ಅತಿಭೋಜನದ ಹಾನಿ : ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಅನಾಯುಷ್ಯ, ಅಸ್ವರ್ಗ್ಯ, ಅಪುಣ್ಯ, ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ.

ಮಹಾಭಾರತದ ಪಂಚರತ್ನಗಳು : ಭಗವದ್ಗೀತಾ, ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮ, ಭೀಷ್ಮಸ್ತವರಾಜ, ಅನುಸ್ಮೃತಿ, ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ

ದುಸ್ವಪ್ನನಾಶಕವಾದವು : ಶ್ರೀರಾಮನಾಮ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ಹನೂಮಂತ, ವೈನತೇಯ, ವೃಕೋದರ (ಭೀಮಸೇನ).

ತಾಯಿ ಸಮಾನರು : ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟ ತಾಯಿ, ಅತ್ತೆ ಗುರುಪತ್ನಿ, ಮಿತ್ರಪತ್ನಿ, ರಾಜಪತ್ನಿ

ಸ್ಪರ್ಶದ ಗುಣ : ಮೃದುತ್ವ, ಕಠಿಣತ್ವ, ಶೀತತ್ವ, ಉಷ್ಣತ್ವ, ವಾಯು.

ನಿದ್ರಾಹೀನತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು : ಅಸಹಾಯಕನಾದದ್ದು ಬಲವಂತನನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡದ್ದು ಸಂಪತ್ತುನಾಶ, ಕಾಮುಕತನ, ಕಳ್ಳತನ.

ದೇಹಗತ ಪ್ರ. ನಾಡಿಗಳು : ಸುಷುಮ್ನಾ ವಜ್ರಿಕಾ, ಇಡಾ, ಪ್ರಕಾಶಿನೀ, ಪಿಂಗಳಾ.

ಪಂಚೋಪಚಾರಗಳು : ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನ.

ಪಂಚೋಪಚಾರಗಳು : ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ.

ಅವಸ್ಥೆಗಳು : ಜಾಗ್ರತ್, ಸ್ವಪ್ನ ಸುಷುಪ್ತಿ ಮೋಹ (ಮೂರ್ಛಾ), ತುರೀಯ.

ಅವಿದ್ಯೆಗಳು : ಅಜ್ಞಾನ, ಭ್ರಾಂತಿ, ಆಗ್ರಹ, ಕ್ರೋಧ, ಮರಣ.

ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ : ಹಾಸ್ಯಾದಿ ಪ್ರಸಂಗ, ಅಪಾರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸದ್ದು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ರಲ್ಲಿ), ವಿವಾಹಾದಿ ಸತ್ಕಾರ್ಯ, ಮನನೋಯಿಸದಂತಹದ್ದು ಪ್ರಾಣ–ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ.

ಉಪಾಸನಾ (ದ್ವಾರಗಳು) : ಅಗ್ನಿ ಆದಿತ್ಯ, ವಾಯು, ಪ್ರತಿಮಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ (ಜ್ಞಾನಿ).

ಪಂಚರಾತ್ರದೇವತೆಗಳು : ಶೇಷ, ಗರುಡ, ವಿಷ್ವಕ್ಸೇನ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ (ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಂದ ಪಂಚರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಪದೇಶಪಡೆದವರು).

ಪಿತೃಗಳಿರುವ ಸ್ಥಾನ : ದೇವಲೋಕ, ಸ್ವರ್ಗ, ಯಮಲೋಕ, ನರಕ, ತಿರ್ಯಕ್‌ಜಂತು

ಪೃಥ್ವಿಯ ಗುಣ : ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ.

ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳು : ಅರವಿಂದ, ಅಶೋಕ, ಚೂತ, ನವಮಲ್ಲಿಕಾ, ನೀಲೋತ್ಪಲ.

ಅಗ್ನಿ ಅಧಿಷ್ಠಾನಗಳು : ಸಮಿಧೆ, ಧೂಮ, ಅರ್ಚಿ, ಕಿಡಿ, ಅಂಗಾರ.

ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಭಾಗಗಳು : ಶಿರಸ್ಸು, ಉದರ, ಬಲಭಾಗ, ಎಡಭಾಗ, ಕೆಳಭಾಗ.

ದೇಹದಭಗವದ್ರೂಪಗಳು: ನಾರಾಯಣ, ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ .

ವೃಷ್ಟಿ ಅಂಶಗಳು : ಮೇಘ, ಮೇಘಗರ್ಭ, ಸಿಡಿಲು, ಮಿಂಚು, ಹನಿ (ಮಳೆ).

ತತ್ತ್ವಸಾಧನೆಗೆ : ಶ್ರುತಿ, ಲಿಂಗ, ಸಮಾಖ್ಯಾ, ಸ್ಮೃತಿ, ಪ್ರಕರಣ.

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಕಾರಗಳು : ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ, ಪರನಿತ್ಯ, ಪರಮಅನಿತ್ಯ, ಪರಾತ್ಪರನಿತ್ಯ.

ಪಂಚಪ್ರಾಣರು : ಮಾತರಿಶ್ವ (ಸ್ವರೂಪದೇಹ), ಪವಮಾನ (ಲಿಂಗದೇಹ), ಸೂತ್ರ (ಅನಿರುದ್ಧದೇಹ), ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ (ಸ್ಥೂಲದೇಹ), ಪ್ರಾಣ (ಪೂರ್ಣದೇಹ).

ಪಂಚಸಾಮರೂಪಗಳು : ಉದ್ಗೀಥ, ಪ್ರಸ್ಥಾವ, ಹೀಂಕಾರ, ಪ್ರತಿಹಾರ, ನಿಧನ.

ಯಮ : ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ.

ಸಂತಾನದ ಬಗೆ : ಸ್ಪರ್ಶ, ಸಂಕಲ್ಪ ವಚನ, ದೃಷ್ಟಿ ಮೈಥುನ,
ಸಂಕಲ್ಪ ವರಬಲ, ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ಸಂಘರ್ಷ.

ದಾನಕಾರಣ : ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಭಯ, ಕಾಮ (ಪ್ರೀತಿ), ಕಾರುಣ್ಯ.

ಪ್ರಯಾಜಗಳು : ಸಮಿತ್, ಅನೂನಪಾತ್, ಇಟ್, ಬರ್ಹಿ, ಸ್ವಾಹಾಕಾ.

ಕಾಲಗಣನೆ : ಸೌರ, ಚಾಂದ್ರ, ಸಾವನ, ನಾಕ್ಷತ್ರ, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ.

ವಿಶೇಷ ಗುರುಗಳು : ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಆಚಾರ್ಯ (ಗುರು), ಜ್ಯೇಷ್ಠಭ್ರಾತೃ, ಅನ್ನದಾತ.

ಪಂಚಕಾಶಿ : ವಾರಣಾಶಿ, ಗುಪ್ತಕಾಶಿ, ಉತ್ತರಕಾಶಿ, ದಕ್ಷಿಣಕಾಶಿ, ಶಿವಕಾಶಿ.

ಪಂಚಸರೋವರ : ಬಿಂದು ಸರೋವರ (ಸಿದ್ಧಪುರ), ನಾರಾಯಣ ಸರೋವರ (ಕಚ್ಛ), ಪಂಪಾಸರೋವರ (ಹಂಪಿ), ಪುಷ್ಕರಸರೋವರ (ರಾಜಸ್ಥಾನ), ಮಾನಸಸರೋವರ (ಹಿಮಾಲಯ).

ಹಗಲ ಭಾಗಗಳು (ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ) : ಪ್ರಾತಃ, ಸಂಗವ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅಪರಾಹ್ನ ಸಾಯಂ.

ಪಂಚತ್ವಂಗತಾಃ (ದೇಹವಿಲೀನತೆ) : ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ, ಜಲದಲ್ಲಿ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ, ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ

ಪಂಚಅಂಗುಲಿ: : ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿ, ಮಧ್ಯಮ, ಅನಾಮಿಕ, ಕನಿಷ್ಠ.

ಕ್ಲೇಶಪಂಚಕ : ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಸ್ಮಿತೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಭಿನಿವೇಶ.

ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ : ಶಿವಾಯ ನಮಃ.

ಪಂಚವಾದ್ಯಗಳು : ಶಂಖ, ಭೇರಿ, ಗಂಟೆ, ಢಮರು, ತಮಟೆ.

ವರ್ಜ..ಯ : ಪರನಿಂದಾ, ಪರದ್ರವ್ಯ, ಪರಸ್ತ್ರೀ, ವಾಗ್ವಾದ, ಲೇವಾದೇವಿ.

ಕ್ರತು ಅಂಗಗಳು : ದೀಕ್ಷಾ, ಪ್ರಾಯಣೀಯ, ಉದಯನೀಯ, ಸವನತ್ರಯ, ಅವಭೃಥ.

ಪಂಚತಂತ್ರ : ಮಿತ್ರಭೇದ, ಮಿತ್ರಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕಾಕೋಲೂಕೀಯ, ಲಬ್ಧಪ್ರಣಾಶ, ಅಪರೀಕ್ಷಿತಕಾರಕ.

ಪಂಚಾಣುವ್ರತ : ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ.

ಕದೆಯಲಾಗದ್ದು : ವಿದ್ಯೆ, ಶೀಲ, ಶೌರ್ಯ, ಅನಾಲಸ್ಯ, ಮಿತ್ರ ಸಂಗ್ರಹ.

ಬಾಹ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು : ತಾಪ, ಪುಂಡ್ರ, ನಾಮ, ಮಂತ್ರ, ಯಾಗ.

ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ : ಮಧೂಕರ, ಪ್ರಾಕ್‌ಪ್ರಣೀತ, ಅಯಾಚಿತ, ತಾತ್ಕಾಲಿಕ, ಆ ಉಪಪನ್ನ

ಸ್ವಯಂಕೃತಾಪರಾಧಗಳು : ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ರೋಗ, ದುಃಖ, ಬಂಧನ, ವ್ಯಸನ.

ಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ : ದೇಶಾಟನೆ, ಪಂಡಿತಮಿತ್ರತ್ವ, ಧೀರಂಗನಾ, ಸಭಾ ಪ್ರವೇಶ, ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಾವಮರ್ಶೆ.

ತಾಯಂದಿರು : ಸ್ವಮಾತಾ, ರಾಜಪತ್ನಿ ಗುರುಪತ್ನಿ ಮಿತ್ರಪತ್ನಿ ಪತ್ನೀಮಾತಾ.

ದೇವಲೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳು : ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಮಂದಾರ, ಪಾರಿಜಾತ, ಸಂತಾನ, ಹರಿಚಂದನ.

ಆಖ್ಯಾತವಾದಗಳು : ಆತ್ಮಾಖ್ಯಾತಿ, ಅಸತ್‌ಖ್ಯಾತಿ, ಅಖ್ಯಾತಿ, ಅನ್ಯಥಾಖ್ಯಾತಿ, ಅನಿರ್ವಚನೀಯಖ್ಯಾತಿ.

ಮಾತನಾಡಬಾರದ ಸಮಯ : ಹೋಮ ಕಾಲ, ಜಪಕಾಲ, ಸ್ನಾನ ಕಾಲ, ಭೋಜನ ಕಾಲ, ಪೂಜಾಕಾಲ

ದಾರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ : ಅಂಧರಿಗೆ, ಕಿವುಡರಿಗೆ, ಸ್ತ್ರೀ(ಗರ್ಭಿಣಿ), ರಾಜರಿಗೆ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ.

ತಾಯಿಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣೀತ : ಆಯುಷ್ಯ, ಕರ್ಮ, ವಿದ್ಯೆ, ಧನ, ಮರಣ.

ಆರರ ವೈಭವ

ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಜೀವಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಅರಿಗಳು ಆರು. ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು. ಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಜೀವಿ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳಿಗೊಳಗಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುವ. ಇದರಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ವಿನಾ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಆರು ವೃತ್ತಿಕರ್ಮಗಳಾದ ಯಜನ-ಯಾಜನ, ಅಧ್ಯಯನ-ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ-ಪ್ರತಿಗ್ರಹ ಇವುಗಳು ಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಷಟ್‌ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ವೇದಾಂಗಗಳ ಅವಲಂಬನ ಅವಶ್ಯಕ. ಜೊತೆಗೆ ಆರು ಸಾತ್ವಿಕಾದಿ ಪುರಾಣಗಳ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಆಗಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಆರು ವಿಧವಾದ ಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ. ಈ ಆರನ್ನು ಆದರಿಸಿ, ಅನುಸರಿಸಿ, ಆರಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ಸಾಫಲ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಆರರ ವೈಭವವನ್ನು ಅನೇಕ ವಿವಿಧತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತೆರೆದಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ : ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ.

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳು : ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ.

ಆರು ಕರ್ಮಗಳು : ಯಜನ-ಯಾಜನ, ಅಧ್ಯಯನ-ಅಧ್ಯಾಪನ, ದಾನ-ಪ್ರತಿಗ್ರಹ.

ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳು : ನ್ಯಾಯ, ವೈಶೇಷಿಕ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಯೋಗ, ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ, ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ.

ದರ್ಶನಕಾರರು : ಗೌತಮ, ಕಾಣಾದ, ಕಪಿಲ, ಪತಂಜಲಿ, ಜೈಮಿನಿ, ವೇದವ್ಯಾಸರು.

ಜಯವಿಜಯರ ಅಸುರಾವತಾರಗಳು : ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು-ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ, ರಾವಣ - ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಶಿಶುಪಾಲ-ದಂತವಕ್ರ.

ದೇಹದ ಷಟ್ಚಕ್ರಗಳು : ಮೂಲಾಧಾರ, ಮಣಿಪೂರ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧ ಆಜ್ಞಾ, ಸಹಸ್ರಾರ.

ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು : ಮೂಲಾಧಾರ, ಹೊಕ್ಕಳು, ಹೃದಯ, ಕಂಠ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯೆ, ಶಿರಸ್ಸು

ಸನ್ನಿಹಿತ ಭಗವದ್ರೂಪ : ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ನಾರಾಯಣ, ಐದು ರೂಪಗಳು.

ಷಡ್ರಸಗಳು : ಮಧುರ, ಲವಣ, ಆಮ್ಲ, ಖಾರ, ಕಷಾಯ, ಕಟು.

ರಸಾಭಿಮಾನಿಗಳು : ರಮಾ ಮತ್ತು ವಾಯು, ಉದಾನ, ಭೂದೇವಿ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿ, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ವರುಣ, ಸೌಪರ್ಣಿ ಮತ್ತು ಶಚೀ, ಉಮಾ ಮತ್ತು ಶ್ಯಾಮಲ.

ಸ್ಕಂಧ : ಆರು ಮುಖದವ (ಷಣ್ಮುಖ)

ತಾತ್ಪರ್ಯಲಿಂಗಗಳು : ಉಪಕ್ರಮ, ಉಪಸಂಹಾರ, ಅಪೂರ್ವತಾ, ಫಲ, ಅರ್ಥವಾದ, ಉಪಪತ್ತಿ

ಋತುಗಳು : ವಸಂತ, ಗ್ರೀಷ್ಮ ವರ್ಷ, ಶರತ್, ಹೇಮಂತ, ಶಿಶಿರ.

ನಿಯಾಮಕರು : ವೇದವ್ಯಾಸ, ಅನಿರುದ್ಧ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ

ವೇದಾಂಗಗಳು : ಶಿಕ್ಷಾ, ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿರುಕ್ತ ಛಂದಸ್ಸು ಜ್ಯೋತಿಷ, ಕಲ್ಪ.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ಲಕ್ಷಣ : ಅಲ್ಪಾಕ್ಷರ, ಅಸಂದಿಗ್ದತ್ವ, ಸಾರವತ್ವ, ವಿಶ್ವತೋಮುಖತ್ವ, ಅಸ್ತೋಭತ್ವ, ಅನವದ್ಯತ್ವ.

ಆಸನ ದೇವತೆಗಳು : ಮಂಡೂಕ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ಶೇಷ, ವಜ್ರ, ಕಾಲಾಗ್ನಿ ರುದ್ರ.

ಅನೂಪಚಾರಗಳು : ಮುಖವಾಸ, ತಾಂಬೂಲ, ದರ್ಪಣ, ಛತ್ರ, ಚಾಮರ, ಪಾದುಕಾ.

ಷಡ್ಗುಣಗಳು (ವಿಶಿಷ್ಟ) : ಐಶ್ವರ್ಯ, ವೀರ್ಯ, ಯಶಸ್, ಶ್ರೀ, ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ.

ಷಡ್ ದೋಷಗಳು : ನಿದ್ರೆ, ಜಾಡ್ಯ, ಭಯ, ಸಿಟ್ಟು ಆಲಸ್ಯ, ಸೋಮಾರಿತನ.

ಷಡೂರ್ಮಿಗಳು : ಅಶನ, ಪಿಪಾಸಾ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಜರಾ, ವ್ಯಾಧಿ.

ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳು : ವಿಷ್ಣು ನಾರದೀಯ, ಭಾಗವತ, ಗರುಡ, ಪದ್ಮ, ವರಾಹ.

ರಾಜಸ ಪುರಾಣಗಳು : ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ, ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ, ಭವಿಷ್ಯ, ವಾಮನ, ಬ್ರಹ್ಮ.

ತಾಮಸ ಪುರಾಣಗಳು : ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ಲಿಂಗ, ಶಿವ, ಸ್ಕಂದ, ಅಗ್ನಿ

ರಾಮಾಯಣದ ಕಾಂಡಗಳು : ಬಾಲಕಾಂಡ, ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ, ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ, ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಕಾಂಡ, ಸುಂದರಕಾಂಡ, ಯುದ್ಧಕಾಂಡ.

ನಿತ್ಯವಸ್ತುಗಳು : ಜೀವ, ಕಾಲ, ಆಕಾಶ, ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ, ವೇದ, ಕರ್ಮ.

ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಮನಸ್ಸು ತ್ವಕ್, ಚಕ್ಷು, ಶ್ರೋತ್ರ, ಜಿಹ್ವಾ, ಘ್ರಾಣ.

ಷಡ್ ದೋಷಗಳು : ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ.

ಸುಖಪ್ರದಪದಾರ್ಥಗಳು : ವಿದ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪ್ರಿಯಳಾದ ಮಡದಿ, ವಿನೀತ ಮಗ, ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ ಕೀರ್ತಿ.

ಸುಖ ಪ್ರಾಪಕಗಳು : ಆರೋಗ್ಯ, ಸಾಲವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಮಿತಸಂಚಾರ, ಸಜ್ಜನ ಸಹವಾಸ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನ, ನಿರ್ಭಯ.

ಸತ್ಸಂಗದ ಫಲ : ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿ ಪಾಪನಾಶ, ಭೂತದಯೆ, ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿ ಯಶಸ್ಸು.

ಸಾತ್ವಿಕಾಹಾರದ ಫಲ : ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸತ್ವ, ಬಲ, ಸುಖ, ಪ್ರೀತಿ.

ಉಪದೇಶಾರ್ಹರು : ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವರು, ಭಕ್ತರು, ವಿನೀತರು, ಅಸೂಯೆ ರಹಿತರು, ಭೂತದಯೆ ಉಳ್ಳವರು, ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು.

ಏಳ್ಗೆಯ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು : ನಿದ್ದೆ ದಣಿವು, ಹೆದರಿಕೆ, ಸಿಟ್ಟು ಆಲಸ್ಯ, ವಿಳಂಬ ಕೆಲಸ.

ತ್ಯಾಜ್ಯ ದೋಷಗಳು : ಅತಿ ನಿದ್ರೆ, ತೂಕಡಿಕೆ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧ, ಆಲಸ್ಯ, ವಿಡಂಬಕಾರ್ಯ.

ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು : ಸತ್ಯ, ದಾನ, ಅನಾಲಸ್ಯ, ಅಸೂಯೆಪಡದಿರುವುದು, ಕ್ಷಮಾಗುಣ, ಧೈರ್ಯ.

ಸುಖದಾಯಕಗಳು : ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆರೋಗ್ಯ, ಪ್ರಿಯವಾದಿನಿ ಪತ್ನಿ ವಿಧೇಯಕಪುತ್ರ, ಲಾಭದಾಯಕ ವಿದ್ಯೆ, ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸ.

ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಾರದ ಸ್ಥಳಗಳು : ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ, ವೃದ್ಧ-ರೋಗಿಗಳ ಬಳಿ, ಶಿಶು-ಗರ್ಭಿಣಿಯರ ಬಳಿ, ರಾಜರನ್ನು ಕಾಣುವಾಗ, ದೇವ ಸ್ಥಾನ-ಮಠಗಳಿಗೆ, ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು.

ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡದ್ದು: ಆಯುಷ್ಯ, ಕರ್ಮ, ವಿದ್ಯಾ, ಸಂಪತ್ತು ಸುಖ-ದುಃಖ, ನಿಧನ.

ಅಪಹರಿಸಲಾಗದ ನಿಧಿಗಳು : ಶೀಲ, ವಿದ್ಯಾ, ಶೌರ್ಯ, ಕುಶಲತೆ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಮಿತ್ರತ್ವ.

ಕೀರ್ತಿಯ ಮುಖಗಳು : ತ್ಯಾಗ (ದಾನ), ತಪಸ್ಸು (ಆಚಾರ), ವಿದ್ಯೆ (ಸದ್ವಿದ್ಯೆ), ಸತ್ಯ, ಅರ್ಥಲಾಭ, ಅಹಿಂಸೆ.

ದೈವಕೃಪೆಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು : ಬುದ್ಧಿ (ಶುದ್ಧ ಚಿಂತನೆ), ಧೈರ್ಯ (ಎದುರಿಸುವ ವಿವೇಕ), ಪ್ರಯತ್ನ (ಕಾರ್ಯದಕ್ಷತೆ), ಸಾಹಸ (ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ), ಶಕ್ತಿ (ದೈಹಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ), ದೀಕ್ಷೆ (ಸಾಧಿಸುವ ಛಲ).

ಯೋನಿಗಳು : ಸ್ವೇದಜ, ಉದ್ಭಿಜ, ಜಲಚರ, ಪಕ್ಷಿ, ಪಶು, ಮಾನವರು.

ಜೀವರ ಯೋನಿಗಳು : ಕ್ರಿಮಿ, ಜಲ; ಪಶು, ವೃಕ್ಷಾದಿ, ಅಂಡಜ, ಮಾನುಷ.

ಶಕಗಳು : ಯುಧಿಷ್ಠಿರಶಕ, ವಿಕ್ರಮಶಕ, ಶಾಲಿವಾಹನಶಕ, ವಿಜಯಶಕ, ನಾಗಾರ್ಜುನಶಕ, ಕಲಿಶಕ.

ಅಭಿಚಾರಿಕರ್ಮಗಳು : ಪಾಲನ, ವಶೀಕರಣ, ಸ್ತಂಭನ, ವಿದ್ವೇಕ್ಷಣ, ಉಚ್ಚಾಟನ, ಮಾರಣ.

ವಿಕಾರಗಳು (ಜೀವಿಯ ದೇಹಕ್ಕೆ) : ಜನ್ಮ ಸ್ಥಿತಿ, ವೃದ್ಧಿ ಅಪಕ್ಷಮ, ಅವಯವನಾಶ, ಧರ್ಮಿನಾಶ.

ವಿಕಾರಗಳು (ಗಿಡಗಳಿಗೆ) : ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ, ಇರುವಿಕೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬದಲಾವಣೆ, ಕುಂದುವಿಕೆ, ವಿನಾಶ.

ಸೂತ್ರ (ಎಂದರೆ) : ಅಗತ್ಯಾಕ್ಷರ ಉಳ್ಳದ್ದು ನಿರ್ಣೀತಾರ್ಥ, ನಿರ್ಣಾಯಕ (ಉತ್ತಮಾರ್ಥ), ಅನೇಕಾರ್ಥಗರ್ಭಿತ, ಸ್ತೋಭಾಕ್ಷರರಹಿತ, ದೋಷವಿಲ್ಲದ್ದು (ಶಬ್ದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ).

ಮಹಾಯಜ್ಞವೆನ್ನಿಸುವುದು : ಈಶನಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ಭಗವದ್ದಾಸರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿ ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷ, ಭೂತದಯೆ, ಸಮದರ್ಶಿತ್ವ.

ಷಡ್ಗುಣಗಳು : ವಿದ್ಯೆ, ರೂಪ, ಸಾಹಸ, ಜ್ಞಾನ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಒಡೆತನ.

ಷಡ್ಯಂತ್ರ : ಸಂಧಿ, ವಿಗ್ರಹ, ಯಾನ, ಆಸನ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಮಭಾಗಿತ್ವ.

ಕಾರಕಗಳು : ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕರಣ, ಸಂಪ್ರದಾನ, ಅಪಾದಾನ, ಅಧಿಕರಣ.

ಯಜ್ಞ ಷಡಂಗಗಳು : ದೀಕ್ಷಾ, ಉಪಸದ, ಸುತ್ತ, ಶಸ್ತ್ರ ದಕ್ಷಿಣಾ, ಅವಭೃಥ.

ಶ್ರೇಷ್ಠರೆನಿಸಲು ಬೇಕು : ಅಹಿಂಸೆ, ದಯೆ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ, ದಮ, ಶಮ, ಸೌಶೀಲ್ಯ.

ದಾನಾಂಗಗಳು : ದಾತ, ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾ, ವಸ್ತು ದೇಶ, ಕಾಲ, ಶ್ರದ್ಧೆ.

ಜೀವಿಕೆಗಳು : ಋತ, ಅಮೃತ, ಮೃತ, ಪ್ರಮೃತ, ಸತ್ಯಾನೃತ, ಸ್ವವೃತ್ತಿ.

ಅಗ್ನಿ ಗೋಲಕಗಳು : ಅಗ್ನಿ ಕಾಷ್ಟ ಧೂಮ, ಜ್ವಾಲೆ, ಕೆಂಡ, ಕಿಡಿ.

ಆಸುರೀ ಸಂಪತ್ತು : ಡಂಭ, ದರ್ಪ, ಅಭಿಮಾನ, ಕ್ರೋಧ, ಪಾರುಷ್ಯ, ಅಜ್ಞಾನ.

ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ ಫಲ : ಸಂಶಯನಾಶ, ಭ್ರಮನಿರಸನ, ದುರಭ್ಯಾಸನಾಶ, ಸತ್ಸಂಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಾಸಕ್ತಿ ಸದ್ಗತಿ.

ಜೀವರು : ಕ್ಷರ–ಅಕ್ಷರ, ವಿಲಿಂಗ – ಸಲಿಂಗ, ಸೃಜ್ಯ – ಅಸೃಜ್ಯ.

ಪ್ರಶ್ನೋಪನಿಷತ್ ಋಷಿಗಳು : ಸುಕೇಶಾ, ಸತ್ಯಕಾಮ, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಕೌಸಲ್ಯ, ವೈದರ್ಭಿ, ಕಬಂಧೀ

ದಾನಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹರು : ವ್ಯಭಿಚಾರಿ, ಚೋರ, ಷಂಡ, ಕ್ರೂರಿ, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗಿ, ಸತ್ಕಾರ್ಯ ವಿಘ್ನಕ.

ನಿಂದಿತ ಧನ : ವಧಿಸಿ(ದುಃಖಿಸಿ) ಪಡೆದದ್ದು ಕಳ್ಳತನದ್ದು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿ ಪಡೆ

ದದ್ದು, ಧೂರ್ತ (ಭಯ)ದಿ ಪಡೆದದ್ದು, ಅಧರ್ಮ (ವ್ಯಾಮೋಹ) ದಿ ಪಡೆದದ್ದು, ನಿರ್ದಯ (ಸುಲಿಗೆ)ದಿ ಪಡೆದದ್ದು.

ಷಡಗ್ನಿಗಳು (ಭಾರದ್ವಾಜ ಪುತ್ರರು) : ಶಂಯು, ನಿಶ್ಚ್ಯವನ, ವಿಶ್ವಜಿತ್, ವಿಶ್ವಭುಕ್, ಬಡವಾಗ್ನಿ ಸೃಷ್ಟಿಕೃತ್.

ನಕಾರ ಸೂಚಕಗಳು : ಮೌನ, ವಿಲಂಬನೀತಿ, ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವುದು, ಅನ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಹುಬ್ಬುಗಂಟು, ವಿಷಯಾಂತರಿಸುವುದು.

ದಾಯಾದ ಪುತ್ರರು : ಔರಸ, ಕ್ಷೇತ್ರಜ, ದತ್ತಕ, ಕೃತ್ರಿಮ, ಗೂಢೋತ್ಪನ್ನ, ಅಪವಿದ್ಧ.

ಅದಾಯಾದ ಪುತ್ರರು : ಕಾನೀನ, ಸುಹೋಢ, ಕ್ರೀತ, ಪೌನರ್ಭವ, ಸ್ವಯಂದತ್ತ, ಶೌದ್ರ.

ಷಡ್ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು (ಉಪಾಂಗಗಳು) : ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ತರ್ಕ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಪೂ.ಮೀಮಾಂಸಾ, ಉ.ಮೀಮಾಂಸಾ.

ನಿತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು : ಉದ್ಯೋಗ, ಸಾಹಸ, ಧೈರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪರಾಕ್ರಮ.

ದಂಡಗಳು : ಮನೋದಂಡ, ವಾಗ್ದಂಡ, ದೇಹದಂಡ, ರಾಜದಂಡ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ದಂಡ, ದೈವೀದಂಡ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲಕ್ಷಣ (ಸಾಮಾನ್ಯ) : ಮಾತಿನವೇಗ, ಮನಸ್ಸಿನ ವೇಗ, ಕ್ರೋಧದವೇಗ, ಕುತೂಹಲದ ವೇಗ, ಉದರವೇಗ, ಉಪಸ್ಥದ ವೇಗ (ಇವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಉಳ್ಳವ).

ನಿಜ ಬಾಂಧವರು : ಸತ್ಯ (ತಾಯಿ), ಜ್ಞಾನ (ತಂದೆ), ಧರ್ಮ (ಸೋದರ), ದಯೆ (ಸಖ), ಶಾಂತಿ (ಪತ್ನಿ), ಕ್ಷಮೆ (ಪುತ್ರ).

ಸ್ತ್ರೀಶತೃಗಳು : ಮದ್ಯಪಾನ, ದುರ್ಜನ ಸಹವಾಸ, ಪತಿವಿಹೀನತೆ, ಅಲೆದಾಡುವಿಕೆ, ಪರಿತ್ಯಕ್ತ ಮಹಿಳೆ, ಅತಿನಿದ್ರೆ.

ಸುಖಪ್ರದಗಳು : ಧನಸಮೃದ್ಧಿ, ಗೋಧನ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸದ್ವಿದ್ಯೆ, ಪ್ರಿಯಮಡದಿ/ಪತಿ, ವಿಧೇಯ ಮಕ್ಕಳು.

ಸಂಸಾರತಾಪಗಳು : ಹುಟ್ಟು, ವೃದ್ಧಿ, ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಹ್ರಾಸ, ಕ್ಷೀಣತೆ, ನಾಶ

: ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಶೋಕ, ಮೋಹ.

ಏಳರ ವೈಭವ

ಏಳು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸುವಂತಹ ಏಳಾಗಿದೆ. ಪರೀಕ್ಷಿತ ಶುಕರಿಂದ ಏಳುದಿನ ಭಾಗವತವನ್ನು ಕೇಳಿ ಉದ್ಧಾರನಾದ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಾಣಲು ಬೇಕಾದ ದರ್ಶನ ಸಪ್ತಸದಾಗಮಗಳೆನಿಸಿದ ಚತುರ್ವೇದಗಳು, ಮಹಾಭಾರತ, ಪಂಚರಾತ್ರ, ಮೂಲರಾಮಾಯಣ ಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆ. ಏಳು ಎಂದಾಗ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು. ಇವರು ಮಂತ್ರದೃಷ್ಟಾರರು - ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕರು. ಸರಿಗಮಪದನಿ ಎಂಬ ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸ್ವರಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಮೇಲಿನ ಕೆಳಗಿನ ಸಪ್ತಲೋಕಗಳು. ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಭಗವಂತ ಜೀವರನ್ನು ಈ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಡುವ. ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳಿವೆ. ಜೀವರು ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಭಗವಂತ ಸಪ್ತಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಪ್ತಮಹಾ ನದಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ. ಸಪ್ತಚಿರಂಜೀವಿಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು. ಹೀಗೆ ಏಳು ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಿಷಯಗಳು ಅನೇಕ ತೆರನಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೆಲವನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಸಪ್ತಸದಾಗಮಗಳು : ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಮಹಾಭಾರತ, ಪಂಚರಾತ್ರ, ಮೂಲರಾಮಾಯಣ.

ಸಪ್ತಋಷಿಗಳು : ಅತ್ರಿ, ವಸಿಷ್ಠ ಕಶ್ಯಪ, ಗೌತಮ, ಭರದ್ವಾಜ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಜಮದಗ್ನಿ (ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ).

ಮರೀಚಿ, ಅತ್ರಿ, ಅಂಗಿರಸ, ಪುಲಸ್ಯ, ಪುನಹ, ಕ್ರತು, ವಸಿಷ್ಠ (ಸ್ವಾಯಂಭು ಮನ್ವಂತರಕ್ಕೆ).

ಪತ್ನಿಯರು : ಅನಸೂಯ, ಅರುಂಧತಿ, ಅದಿತಿ, ಅಹಲ್ಯಾ, ಸುಶೀಲಾ, ಕುಮುದ್ವತೀ, ರೇಣುಕಾ

ಸಪ್ತಸಾಮರೂಪಗಳು : ಹೀಂಕಾರ, ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಆದಿ, ಉದ್ಗೀಥ, ಪ್ರತಿಹಾರ, ಉಪದ್ರವ, ನಿಧನ.

: ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ವಾಸುದೇವ, ವರಾಹ, ನಾರಾಯಣ, ಅನಿರುದ್ಧ ನಾರಸಿಂಹ, ಸಂಕರ್ಷಣ.

ಸಪ್ತದ್ವೀಪಗಳು : ಜಂಬು, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಶಾಲ್ಮಲೀ, ಕುಶ, ಕ್ರೌಂಚ, ಶಾಕ, ಪುಷ್ಕರ.

ದ್ವೀಪಾಧಿಪತಿಗಳು : ಅಗ್ನೀಂಧ್ರ, ಇಧ್ಮಜಿಹ್ವ, ಯಜ್ಞಬಾಹು, ಹಿರಣ್ಯರೇತ, ಧೃತಪ್ರಷ್ಠ ಮೇಧಾತಿಥಿ, ವೀತಹೋತ್ರ.

ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳು : ಲವಣ, ಇಕ್ಷು, ಸುರಾ, ಘೃತ, ಕ್ಷೀರ, ದಧಿ, ಶುದ್ಧೋದಕ.

ಮಹಾನದಿಗಳು : ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಗೋದಾವರೀ, ಸರಸ್ವತೀ, ನರ್ಮದಾ, ಸಿಂಧು, ಕಾವೇರಿ.

ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯನರಕಗಳು : ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ, ನಿತ್ಯನರಕಗಳು, ರೌರವ, ಮಹಾನ್ ವಹ್ನಿ ವೈತರಣೀ, ಕುಂಭೀಪಾಕ.

ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳು : ಅಯೋಧ್ಯಾ, ಮಥುರಾ, ಮಾಯಾ (ಹರಿದ್ವಾರ), ಕಾಶೀ, ಕಾಂಚೀ, ಆವಂತಿಕಾ (ಉಜ್ಜಯಿನೀ), ದ್ವಾರಾವತೀ.

ಸಪ್ತಕ್ಷೇತ್ರಗಳು (ಪರಶುರಾಮಕ್ಷೇತ್ರದ) : ರಜತಪೀಠ (ಉಡುಪಿ), ಕುಮಾರಾದ್ರಿ (ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ), ಕುಂಭಾಸಿ, ಕೋಟೇಶ್ವರ, ಕ್ರೋಡ (ಶಂಕರನಾರಾಯಣ), ಗೋಕರ್ಣ, ಕೊಲ್ಲೂರು (ಮೂಕಾಂಬಿಕಾ).

ಸಪ್ತಕಾಂಡಗಳು (ರಾಮಾಯಣ) : ಬಾಲಕಾಂಡ, ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ, ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ, ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಕಾಂಡ, ಸುಂದರಕಾಂಡ, ಯುದ್ಧಕಾಂಡ, ಉತ್ತರಕಾಂಡ.

ಸಪ್ತ ಸ್ವರಗಳು : ಸ, ರಿ, ಗ, ಮ, ಪ, ದ, ನಿ.

ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳು : ಷಡ್ಜ ಋಷಭ, ಗಾಂಧಾರ, ಮಧ್ಯಮ, ಪಂಚಮ, ಧೈವತ, ನಿಷಾದ.

ರವಿಯ ರಥ ಕುದುರೆಗಳು : ಗಾಯತ್ರಿ, ಉಷ್ಣಿಕ್, ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತೀ, ಪಂಕ್ತಿ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಜಗತೀ

ಸಪ್ತಾನ್ನಗಳು : ಆಜ್ಯ, ತಿಲೋದಕ, ಫಲ, ತೃಣ, ಮನಸ್ಸು ವಾಕ್, ದೇಹ.

ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಗಳು : ಭತ್ತ ಗೋದಿ, ಹೆಸರು, ಅಕ್ಕಿ, ಉದ್ದು ಎಳ್ಳು, ಸಾಸಿವೆ.

ಸಪ್ತಗೋತ್ರೋದ್ಭವರು : ಸ್ವಗೋತ್ರ, ಸೋದರಮಾವನ, ಭಾವಮೈದುನರ, ತಾಯಿ ಸೋದರಿಯರ, ತಂದೆಯ ಸೋದರಿಯರ, ತನ್ನ ಸೋದರಿಯರ, ಪುತ್ರಿಯ.

ಕಾಲಸಪ್ತಾಂಶ : ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಯೋಗ, ಕರಣ, ಋತು, ಸಂವತ್ಸರ.

ಅಹಃಕಾಲಗಳು : ಅರುಣೋದಯ, ಪ್ರಾತಃ, ಸಂಗಮ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅಪರಾಹ್ನ ಪ್ರದೋಷ, ಸಾಯಂ.

ಸಪ್ತ ಪ್ರಭೇದಗಳು : ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಪ್ರಾತಿಲೋಮ್ಯ, ಗೋಮೂತ್ರಿ, ಪ್ರಘಸ, ಉಕ್ಷಣ, ಸುಧುರ, ಸಾಧು.

ವಿನಾಶದ ಮಾರ್ಗಗಳು : ಪರಸ್ತ್ರೀ ಆಸಕ್ತಿ, ಜೂಜು, ಬೇಟೆ, ಮದ್ಯಪಾನ, ದ್ವೇಷಸಾಧಿಸುವುದು, ಧನದ ದುರುಪಯೋಗ, ದುಸ್ಸಂಗ.

ಎಚ್ಚರಿಸಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳು : ಹಾವು, ಹಿರಿಯರು, ದುಷ್ಟಪ್ರಾಣಿ, ವಿಟ, ಶಿಶು, ನಾಯಿ, ಮೂರ್ಖ.

ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು : ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಸೇವಕ, ಪ್ರಯಾಣಿಕ, ಹಸಿದವ, ಭಯಭೀತ, ಕಾವಲುಗಾರ, ಧನರಕ್ಷಕ.

ಪಾಕಸಂಸ್ಥೆಗಳು : ಅಷ್ಟಕಾ,ಸ್ಥಾಲೀಪಾಕ, ವಾರ್ಷಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧ ಶ್ರಾವಣೀ, ಆಗ್ರಹಣೀ, ಚೈತ್ರೀ, ಆಶ್ವಯುಜೀ.

ಹವಿರ್ಯಜ್ಞಗಳು : ಅಗ್ನ್ಯಾಧೇಯ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ, ನಿಘೂಡ ಪಶುಬಂಧ, ಇಷ್ಟಿ ಅಗ್ರಯಣೀ, ದರ್ಶಪೌರ್ಣಮಾಸ, ಸೌತ್ರಾಯಣೀ.

ಸಪ್ತಧರ್ಮಗಳು : ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ, ಅತ್ಯಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ, ಉಕ್ಥ್ಯ, ಷೋಡಶೀ, ವಾಜಪೇಯ, ಅಪ್ತೋರ್ಯಾಮ, ಅತಿರಾತ್ರ.

ಅಗ್ನಿಜಿಹ್ವೆಗಳು (ಜ್ವಾಲೆಗಳು) : ಕಾಲೀ, ಕರಾಲೀ, ಮನೋಜವಾ, ಸುಲೋಹಿತಾ, ಸುಧೂಮ್ರ ವರ್ಣಾ, ಸ್ಫುಲಿಂಗಿನೀ, ವಿಶ್ವರುಚೀ.

ದೇಹಧಾತುಗಳು : ತ್ವಕ್, ಚರ್ಮ, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ ಮೇಧಸ್ಸು ಮಜ್ಜ ಅಸ್ಥಿ

ಧಾತುಗತ ಸಾಮರೂಪ : ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಪ್ರತೀಹಾರ, ಉದ್ಗೀಥ, ನಿಧನ, ವಷಟ್ಕಾರ, ಆದಿ, ಉಪದ್ರವ.

ಧಾತುಗತ ಭಗವದ್ರೂಪ : ಅನಿರುದ್ಧ ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ, ಷಡ್ಗುಣ, ವರಾಹ, ನೃಸಿಂಹ.

ಪಿತೃತರ್ಪಣ (ಅನ್ನ) : ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ (ದೇವತೆಗಳಿಗೆ), ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ (ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಿಗೆ), ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ; ವಿಕಿರಣಾನ್ನ (ನರಕಸ್ಥರಿಗೆ), ಉಚ್ಚಿಷ್ಟಾನ್ನ (ಪಿಶಾಚಾದಿಗಳಿಗೆ), ಭೂರಿಭೋಜನ (ಸುರರಿಗೆ), ದಕ್ಷಿಣೆ (ಅನ್ನಸಹಿತ – ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ)

ವ್ಯಸನಗಳು (ಹುಟ್ಟುವುದು) : ಜೂಜು, ಬೇಟೆ, ಕಳ್ಳತನ, ಮಾಂಸ, ಕುತ್ಸಿತ, ವೇಶ್ಯೆ, ಪರದಾರ.

ಬಲಗಿವಿ ಸ್ಪರ್ಶ ಪ್ರಸಂಗ : ಸೀನಿದಾಗ–ಆಕಳಿಸಿದಾಗ, ಅಪಾನವಾಯು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದಾಗ, ಎಂಜಲು ಸಿಡಿದಾಗ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದಾಗ, ಪತಿತಸಂಭಾಷಣೆ, ನೋಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಕೇಳಬಾರದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ.

ಸಪ್ತಪ್ರಾಣಗಳು : ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಬುದ್ಧಿ ಮನಸ್ಸು

ಸ್ವರಗಳ ಪ್ರಭೇದ : ಉದಾತ್ತ ಅನುದಾತ್ತ ಪ್ರಚಯ, ಸ್ವರಿತ, ಸಂಧಿ, ವಿಸರ್ಗ, ಬಿಂದು.

ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು : ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾ-ಜಪ, ದೇವತಾರ್ಚನೆ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಅತಿಥಿಪೂಜೆ.

ಸಪ್ತವಾಸರಗಳು : ರವಿವಾರ, ಸೋಮವಾರ, ಮಂಗಳವಾರ, ಬುಧವಾರ, ಗುರುವಾರ, ಶುಕ್ರವಾರ, ಶನಿವಾರ.

ಸಪ್ತನಾಡಿಗಳು (ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಕ್ರಗಳು) : ಮೂಲಾಧಾರ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ ಆಜ್ಞಾ, ಸಹಸ್ರಾರ.

ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳು : ಭೂಲೊಕ, ಭುವರ್ಲೋಕ, ಸುವರ್ಲೋಕ, ಮಹರ್ಲೋಕ, ಜನೋಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ, ಸತ್ಯಲೋಕ.

ಅಧೋಲೋಕಗಳು : ಅತಲ, ವಿತಲ, ಸುತಲ, ತಲಾತಲ, ರಸಾತಲ, ಮಹಾತಲ, ಪಾತಾಲ.

ಚಿರಂಜೀವಿಗಳು : ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಬಲಿ, ವ್ಯಾಸ, ಹನುಮಂತ, ವಿಭೀಷಣ, ಕೃಪ, ಪರಶುರಾಮ.

ಸಪ್ತೇಂದ್ರರು : ಬಲಿ, ಅದ್ಭುತ, ಶಂಭು, ವಿಧೃತ, ಋತುಧಾಮ, ದಿವಸ್ಪತಿ, ಶುಚಿ.

ಇಂದ್ರರು (ಇತರ) : ಯಜ್ಞ (ವಿಷ್ಣು), ರೋಚನ (ವಾಯು), ಪುರಂದರ (2 ಸಲ), ಸತ್ಯಜಿತ್ (ಯಮ), ವಿಭು, ತ್ರಿಶಿಖ (ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು).

ಸಪ್ತ ಛಂದಸ್ಸುಗಳು : ಗಾಯತ್ರಿ, ಉಷ್ಣಿಕ್, ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತೀ, ಪಂಕ್ತಿ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಜಗತೀ

ದಾನದ ಫಲ (ಸತ್ಪಾತ್ರ) : ಬುದ್ಧಿ ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಬಲ, ಭಾಗ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರ ರೂಪ.

ಕುಲ ಪರ್ವತಗಳು : ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಶುಕ್ತಿಮಾನ್, ಋಕ್ಷವಾನ್, ವಿಂಧ್ಯ, ಪಾರಿಯಾತ್ರ.

ಮಹಾ ಪರ್ವತಗಳು : ಮೇರು, ಹಿಮವಂತ, ಹೇಮಕೂಟ, ನಿಷಧ, ಗಂಧಮಾಧವ, ಮಾಲ್ಯವಂತ, ಪಾರಿಯಾತ್ರ

ಸಪ್ತ ಪರ್ವತಗಳು (ಇತರೆ) : ಕೈಲಾಸ, ಗಂಧಮಾಧನ, ಮಾಲ್ಯವಂತ, ನಿಷಾದ, ಮಂದರಾದ್ರಿ, ನೀಲಗಿರಿ, ಹೇಮಂತ.

ತಾತ್ಪರ್ಯಲಿಂಗಗಳು : ಉಪಕ್ರಮ, ಉಪಸಂಹಾರ, ಅಪೂರ್ವತಾ, ಫಲ, ಅರ್ಥವಾದ, ಉಪಪತ್ತಿ ಲಿಂಗ.

ಋಷಿ ಸಪ್ತರು : ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ, ದೇವರ್ಷಿ, ಮಹರ್ಷಿ, ಕಾಂಡರ್ಷಿ, ಶ್ರುತರ್ಷಿ, ರಾಜರ್ಷಿ

ಸಪ್ತಗೋತ್ರರು (ವಂಶ) : ಸ್ವಗೋತ್ರ, ತಂದೆಯಗೋತ್ರ, ತಾಯಿಯಗೋತ್ರ, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮನ ಗೊತ್ರ, ಮಗಳ ಗೋತ್ರ, ಮಗನಗೋತ್ರ, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರ ಗೋತ್ರ.

ಸಪ್ತ ಪಿತೃಗಳು : ದೇವಸ್ಥರು, ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರು, ಯಮಸ್ಥರು, ನರಕಸ್ಥರು, ತಿರ್ಮಕ್ಸ್ಥರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಋಷಿಸ್ಥರು.

ಸಪ್ತಮದಗಳು : ಕುಲ, ಯೌವನ, ಸ್ತ್ರೀ, ಅನ್ನ ಧನ, ವಿದ್ಯಾ, ಉದ್ಯೋಗ.

ನಿತ್ಯ ತತ್ತ್ವಗಳು : ಭಗವಂತ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಜೀವರು, ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿ, ಕಾಲ, ಆಕಾಶ, ವೇದಗಳು.

ವೃಕ್ಷ (ಸಪ್ತಾಂಗಗಳು) : ಬೇರು, ಕಾಂಡ, ಶಾಖೆ, ಉಪಶಾಖೆ, ಎಲೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು

ಸಪ್ತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು : ಪ್ರಥಮಾ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ತೃತೀಯಾ, ಚತುರ್ಥಿ, ಪಂಚಮೀ, ಷಷ್ಠಿ ಸಪ್ತಮಿ.

ಸಪ್ತ ಧಾತುಗಳು(ದೇಹಗತ) : ಅಸ್ಥಿ ಮಜ್ಜ ಮಾಂಸ, ರುಧಿರ, ಚರ್ಮ, ತ್ವಕ್, ರೋಮ.

ಲೋಕಧಾರಕಗಳು(ಭೂಮಿಯಿಂದ ಧ್ರುಮಂಡಲ) : ಆವಾಹ, ಪ್ರವಾಹ, ಉದ್ವಹ, ಸಂವಹ, ವಿವಹ, ಪರಾವಹ, ಪರಿವಹ.

ಸಪ್ತಾನ್ನಗಳು : ಮನಸ್ಸು ವಾಕ್, ಪ್ರಾಣ, ಬಲಿ, ಅನ್ನ, ಹಾಲು, ಹೋಮ.

ವ್ಯಸನಗಳು : ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಸನ, ಅಕ್ಷವ್ಯಸನ, ಮೃಗಯಾ (ಬೇಟೆ) ವ್ಯಸನ, ಪಾನವ್ಯಸನ, ವಾಕ್ ಪುರುಷ್ಯ ವ್ಯಸನ, ಅರ್ಥವ್ಯಸನ, ದೂಷಣ ವ್ಯಸನ.

ಸಪ್ತ ಲೋಹಗಳು : ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ, ತಾಮ್ರ, ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಕಂಚು, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ, ಕಬ್ಬಿಣ.

ಅತೃಪ್ತ ಸಪ್ತರು : ಅಗ್ನಿ, ವಿಪ್ರ, ಯಮ, ರಾಜ, ಸಮುದ್ರ, ಉದರ, ಗ್ರಹ.

ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಾಗದ ವಸ್ತು : ದರ್ಭೆ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ಮಂತ್ರ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹವಿಸ್ಸು ಅಗ್ನಿ ತುಳಸಿ.

ರಾಮಾಯಣದ ಯುದ್ಧ : ರಾಮ–ರಾವಣರಿಗೆ ನಡೆದ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಏಳು ದಿನಗಳು

ನೆಲಕ್ಕಿಡಬಾರದ್ದು : ಗುಧ, ಸ್ತ್ರೀಯ ಎದೆ, ಪುರುಷ ರೇತಸ್ಸು ಪವಿತ್ರ, ಶಂಖ, ತುಳಸಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಾದಿ ವಸ್ತುಗಳು

ಬಾಳ ನೆಲೆಗಳು : ಸಪ್ತಪದಿ (ವಿವಾಹದಲ್ಲಿಯ ನೆಲೆ)

ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ದು : ಸ್ವಾಗತ, ಆಸನ, ಹಿತಭಾಷಣ, ಶುದ್ಧಾಹಾರನಿವೇದನೆ, ನೋಯಿಸದ ವರ್ತನೆ, ಹಿತೋಪದೇಶ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ.

ಎಂಟರ ವೈಭವ

ಭಗವಂತ ಅಷ್ಟಮೋರಸಃ ಎಂದೆನಿಸಿರುವ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಎಂಟನೆಯ ಮಗನಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಿಯಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ. 'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎಂಬ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರವು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಂಟರ ವೈಭವ ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಮಸ್ತ ವೇದಗಳ ಸಾರವೆನಿಸಿದ ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಅಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರ, ನಾದ, ಬಿಂದು, ಕಲೆ, ಶಾಂತ, ಅತಿಶಾಂತ ಎಂಬ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರಗಳುಂಟು. ಎಂಟು ರೂಪಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿರುವ. ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ತ ಎಂದು ಆಗಮಗಳು ಸಾರಿವೆ. ಅವು ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ,ಲಯ, ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನ, ನಿಯಮನ, ಬಂಧ, ಮೋಕ್ಷ, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ. ಇದು ಭಗವಂತನದ್ದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಪಾರ. ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಪಾಲಕರಿರುವರು. ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳು, ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರು, ಅಷ್ಟಮದಗಳು, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಹೀಗೆ ಅಷ್ಟಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ : ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ.

ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳು : ಅಣಿಮಾ, ಮಹಿಮಾ, ಲಘಿಮಾ, ಗರಿಮಾ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪ್ರಾಕಾಮ್ಯ, ಈಶಿತ್ವ, ವಶಿತ್ವ.

ಅಷ್ಟವಸುಗಳು : ದ್ರೋಣ, ಪ್ರಾಣ, ಧ್ರುವ, ಅರ್ಕ, ಅಗ್ನಿ ದೋಷ, ದ್ಯು, ವಿಭಾವಸು

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಕುಗಳು : ಪೂರ್ವ, ಆಗ್ನೇಯ, ದಕ್ಷಿಣ, ನೈರುತ್ಯ, ಪಶ್ಚಿಮ, ವಾಯುವ್ಯ, ಉತ್ತರ, ಈಶಾನ್ಯ.

ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು : ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ ಯಮ, ನಿರ್ಋತಿ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಕುಬೇರ, ರುದ್ರ.

ಪತ್ನಿಯರು : ಶಚಿ, ಸ್ವಾಹಾ, ಶ್ಯಾಮಲಾ, ದೀರ್ಘಗ್ರೀವಾ, ಗಂಗಾ, ಮೋಹಿನಿ, ಉಮಾ.

ದಿಗಭಿಮಾನಿಗಳು (ನಿಯಾಮಕ) : ಉಪೇಂದ್ರ, ಪರಶುರಾಮ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಜನಾರ್ದನ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಹಯವದನ, ಕಪಿಲ, ನರಸಿಂಹ.

ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಆಯುಧಗಳು : ವಜ್ರ, ಶಕ್ತಿ ದಂಡ, ಖಡ್ಗ ಪಾಶ, ಗದೆ, ನೈದಿಲೆ, ಶೂಲ, ಖಡ್ಗ

ಅಷ್ಟವಿಷ್ಣುಭೂತಗಳು : ಕುಮುದ, ಕುಮುದಾಕ್ಷ, ಪುಂಡರೀಕ, ವಾಮನ, ಶಂಕುಕರ್ಣ, ಸ್ವರ್ಣನೇತ್ರ, ಸುಮುಖ, ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ.

ಅಷ್ಟಾವಧಾನ : ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ, ಪುರಾಣ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಪಂಚಾಂಗ, ಸಂಗೀತ.

ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳು : ಮಿಥುನೋತ್ಪತ್ತಿ ರಸೋಲ್ಲಾಸ, ಸವೃಷ್ಟಿಮಯ, ಗೃಹವೃಕ್ಷಾತ್ಮಕ, ಸಂಕಲ್ಪ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾತ್ಮಕ, ಪ್ರಕಾಮವೃಷ್ಟಿ ಅಕೃಷ್ಟಪಚ್ಯುಸಿದ್ಧಿ.

ವೈಕುಂಠ ದ್ವಾರಪಾಲಕರು : ಜಯ, ವಿಜಯ, (ಪೂ.ದ್ವಾರ), ಬಲ, ಪ್ರಬಲ (ದ.ದ್ವಾರ) ನಂದ, ಸುನಂದ (ಪ. ದ್ವಾರ), ಕುಮುದ, ಕುಮುದಾಕ್ಷ (ಉ.ದ್ವಾರ).

ಅಷ್ಟಯೋಗಾಂಗಗಳು : ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಣ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ.

ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಗಳು : ಊಹ, ಶಬ್ದ ಅಧ್ಯಯನ, ಮೋದ, ಪ್ರಮುದಿತ, ಮೋದಮಾನ, ಸುಹೃತ್ಪ್ರಾರ್ಥಿತಾರ್ಥ, ದಾನ.

ಅಷ್ಟಮದಗಳು : ಧನ, ಕುಲ, ವಿದ್ಯಾ, ರೂಪ, ಯೌವನ, ಬಲ, ಪರಿವಾರ, ಅಧಿಕಾರ.

ಅಷ್ಟಮದಗಳು : ಅನ್ನಮದ, ಅರ್ಥಮದ, ವೈಭವದಮದ, ಪ್ರಾಯದಮದ, ರೂಪಮದ, ತನುಸತ್ವಮದ, ಧಾತ್ರಿವಶಮದ, ಎದುರಿಲ್ಲದ ಮದ.

ಭಗವಂತನ ಆಯುಧಗಳು: ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ ಖಡ್ಗ ಶಾಂರ್ಜ, ಪಂಚಬಾಣಗಳು, ಚರ್ಮ.

ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರು : ರುಕ್ಮಿಣೀ, ಸತ್ಯಭಾಮಾ, ಜಾಂಬವತೀ, ಭದ್ರಾ, ಮಿತ್ರವಿಂದಾ, ನೀಲಾ, ಕಾಳಿಂದೀ, ಲಕ್ಷಣಾ.

ಓಂಕಾರಅಕ್ಷರಗಳು : ಅಕಾರ, ಉಕಾರ, ಮಕಾರ, ನಾದ, ಬಿಂದು, ಘೋಷ (ಕಲಾ), ಶಾಂತ, ಅತಿಶಾಂತ.

ಓಂಕಾರಗತರೂಪಗಳು : ವಿಶ್ವ, ತೈಜಸ, ಪ್ರಾಜ್ಞ, ತುರೀಯ, ಆತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮ.

ಓಂಕಾರರೂಪಗಳು : ಕೃಷ್ಣ ರಾಮ, ನೃಸಿಂಹ, ವರಾಹ, ವಿಷ್ಣು ಪರಂಜ್ಯೋತಿ, ಪರಂಬ್ರಹ್ಮ ವಾಸುದೇವ.

ದಿಗ್ಗಜಗಳು : ಐರಾವತ, ಪುಂಡರೀಕ, ವಾಮನ, ಕುಮುದ, ಅಂಜನ, ಪುಷ್ಪದಂತ, ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಸುಪ್ರತೀಕ.

ದಿಗ್ಗಜ ಪತ್ನಿಯರು : ಅಭ್ರಮು, ಕಪಿಲಾ, ಪಿಂಗಳಾ, ಅನುಪಮಾ, ತಾರ್ಮಪರ್ಣೀ, ಶುಭ್ರದಂತಿ, ಅಂಗನಾ, ಅಂಜನಾವತಿ.

ಅಷ್ಟಗುಣಗಳು : ದಯಾ, ಶಾಂತಿ, ಅನಸೂಯ, ಶೌಚ, ಅನಾಯಾಸ, ಮಂಗಳ, ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ಅಸ್ಪೃಹಾ.

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳು : ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ.

ಪ್ರಕೃತಿ ತತ್ವಗಳು : ಭೂಮಿ, ಜಲ, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಅಹಂಕಾರ.

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ಷಡಿಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು, ಸಾಕ್ಷಿ

ವರ್ಣೋಚ್ಚಾರಗಳು : ಸ್ವರ, ಉದಾತ್ತ ಅನುದಾತ್ತ ಸ್ವರಿತ, ಸಂಧಿ, ವಿಸರ್ಗ, ಅಃ, ಬಿಂದು.

ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕಗಳು : ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯ, ಜ್ಞಾನ, ಅಜ್ಞಾನ, ನಿಯಮನ, ಬಂಧ, ಮೋಕ್ಷ.

ಶಿವನ ಅವತಾರಗಳು : ತಪ, ಶುಕ, ದೂರ್ವಾಸ, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ, ಮಹದೇವ, ಅಘೋರ, ಸದ್ಯೋಜಾತ, ಔರ್ವ.

ಶಿವನ ಅಧಿಷ್ಠಾನಗಳು : ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ಗಾಳಿ, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಜೀವಿ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನನ : ದೇವಕಿಯ ಎಂಟನೆ ಮಗನಾಗಿ ಎಂಟನೆಯ ಅವತಾರಿ, ಅಷ್ಟಮಿ ದಿನ ಜನನ.

ಕೋಪದ ಫಲ : ಸಜ್ಜನ ವಿಯೋಗ, ಮನಸ್ತಾಪ, ವಿಷಯದೂರ, ಸ್ನೇಹನಾಶ, ಕೆಟ್ಟಮಾತುಗಳು, ಜಗಳ, ಕೀರ್ತಿನಾಶ, ದುರ್ಬುದ್ಧಿ

ವಿನಾಶ ಹೇತುಗಳು : ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದ್ವೇಷ, ಪರಧನಾಪಹರಣ, ಪರಸ್ತ್ರೀಸಂಗ, ಪರಹಿಂಸೆ, ಅಸಹನೆ, ದೇವ-ಪಿತೃಕಾರ್ಯ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಸ್ವಾರ್ಥಬುದ್ಧಿ ದುಸ್ಸಂಗ

ಹರ್ಷದಾಯಕಗಳು : ಸ್ನೇಹಿತರ ಸಮಾಗಮ, ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪುತ್ರಸಮಾಗಮ, ಮೈಥುನ, ಹಿತನುಡಿಗಳು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೌರವ, ಬಯಸಿದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ.

ಸತ್ಪುರುಷ ಲಕ್ಷಣ : ಪ್ರಿಯಭಾಷಣ, ಸರಳತೆ, ಸಂತೃಪ್ತಿ ಭೂತದಯೆ, ಅಚಾಂಚಲ್ಯ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವ, ಅಸೂಯಾರಾಹಿತ್ಯ, ದೈವ-ಗುರುಭಕ್ತಿ

ಮೇಲೆತ್ತುವ ಸದ್ಗುಣಗಳು : ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ಸತ್ಕುಲಪ್ರಸೂತತ್ವ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ, ವಿನಯ, ಸದಾಚಾರ, ದಾನಶೀಲತೆ, ಮಿತಭಾಷಣ.

ಹವಿಸ್ಸಿನ ಪರಿವರ್ತನೆ (ಆಹಾರ ರೂಪಗಳು) : ಅಮೃತ, ಭೋಗಸುಖ, ತೃಣ, ಹಣ್ಣು ಗಾಳಿ, ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ ಅನ್ನ-ಪಾನ.

ಬೇಡದ ಶೌರ್ಯಪ್ರದರ್ಶನ : ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ, ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಗೋವಿನಲ್ಲಿ, ಅನ್ನದಾನದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾದಾನದಲ್ಲಿ, ಆಶ್ರಯ ಕೋರಿ ಬಂದವನಲ್ಲಿ.

ನರಾಧಮರು : ಪರಕ್ಲೇಶಿಗಳು, ಕಾರ್ಯಪ್ರಮಾದ ಎಸಗುವವರು, ಸುಳ್ಳುಗಾರರು, ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದ್ವೇಷಿಗಳು, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹಿ, ದುರಹಂಕಾರಿ, ಕೃತಘ್ನ ದುರಾಚಾರಿ.

ವಿವಾಹಗಳು : ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೈವ, ಆರ್ಷ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಆಸುರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪೈಶಾಚ.

ನಮಸ್ಕಾರದ ಅಷ್ಟಾಂಗಗಳು : ಉರಸಾ, ಶಿರಸಾ, ದೃಷ್ಟ್ಯಾ, ಮನಸಾ, ವಚಸಾ, ಪದ್ಭ್ಯಾಮ್, ಕರಾಭ್ಯಾಮ್, ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಮ್.

ಎದ್ದಮೇಲೆ ನೋಡತಕ್ಕವು : ಆಕಳು, ದರ್ಪಣ, ಭಾನು, ಭಾಗ್ಯವಂತ, ಭೂಪತಿ, ಆಚಾರ್ಯ (ಗುರುಗಳು), ಅನ್ನದಾತ, ಪತಿವ್ರತೆ.

ಅನಿತ್ಯವಾದವು : ಯೌವನ, ರೂಪ, ಸಂಪತ್ತು ಬದುಕು, ಆರೋಗ್ಯ, ದುಸ್ಸಂಗ, ನೆಂಟರು, ದುಶ್ಚಟ.

ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಆಯುಧಗಳು : ಚಕ್ರ, ಶಂಖ, ಅಂಕುಶ, ಶಕ್ತಿ ಪರಶು, ನೇಗಿಲು, ಖಡ್ಗ, ಗದಾ.

ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗೆ : ದೇವತೆಗಳು, ದಾನವರು, ಗಂಧರ್ವರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ಪಿಶಾಚಿಗಳು, ಮಾನವರು, ತಿರ್ಯಗ್ ಜಂತುಗಳು, ಸ್ಥಾವರರು.

ಅಷ್ಟೋಪಚಾರಗಳು : ಧ್ಯಾನ, ಆವಾಹನ, ಆಸನ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನ.

ಅಷ್ಟಭಾವಪೂಜಾ : ಅಹಿಂಸಾ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಭೂತದಯಾ, ಕ್ಷಮೆ, ಜ್ಞಾನ, ತಪಸ್ಸು ಧ್ಯಾನ, ಸತ್ಯ.

ಅಷ್ಟಕರ್ತೃಗಳು : ಭೂತ, ತನ್ಮಾತ್ರ, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ, ಅಂತಃಕರಣ, ಗುಣ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಾಲ.

ಅಷ್ಟಕರ್ಮಗಳು : ಶಮ, ದಮ, ತಪಸ್ಸು ಶೌಚ, ಕ್ಷಾಂತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಆರ್ಜವ.

ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ : ಅನ್ನ ಅರ್ಥ, ವಿಭವ, ತಾರುಣ್ಯ, ಲಾವಣ್ಯ, ಅಹಂಕಾರ, ಸಾಹಸ, ಪ್ರಭುತ್ವ.

ಆತ್ಮ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು : ಸರ್ವಭೂತದಯ, ಕ್ಷಾಂತಿ, ಅನಸೂಯಾ, ಶೌಚ, ಅನಾಯಾಸ, ಮಂಗಲ, ಅಕಾರ್ಪಣ್ಯ, ಅಸ್ಪೃಹ.

ಅಷ್ಟವಿಧ ಪ್ರತಿಮೆ : ಶಿಲಾ, ದಾರುಮಯಿ, ತಾಹಿ, ಲೇಪ್ಯಾ, ಲೇಖ್ಯಾ, ಸೈಕತೀ, ಮಣಿಮಯಿ, ಮನೋಮಯಿ.

ಮೈಥುನಾಷ್ಟಾಂಗ : ಸ್ಮರಣ, ಕೀರ್ತನ, ಕೇಳಿ, ಪ್ರೇಕ್ಷಣ, ಗುಹ್ಯಭಾಷಣ, ಸಂಕಲ್ಪ ಅಧ್ಯವಸಾಯ, ಕ್ರಿಯಾನಿವೃತ್ತಿ

ಭಗವಂತನ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಗಳು: ಯೋಗಾ, ಪ್ರಹ್ವೀ, ಸತ್ಯಾ, ಈಶಾನಾ, ವಿಮಲ, ಉತ್ಕರ್ಷಿಣೀ, ಜ್ಞಾನಾ, ಕ್ರಿಯಾ.

ಮಹಾಸರ್ಪಗಳು (ಮಹಾನಾಗರು) : ಅನಂತ, ವಾಸುಕಿ, ತಕ್ಷಕ, ಕರ್ಕೋಟಕ, ಪದ್ಮ ಮಹಾಪದ್ಮ ಶಂಖಪಾಲ, ಗುಲಿಕ.

ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು : ದಯೆ, ತಾಳ್ಮೆ ಅನಸೂಯೆ, ಶುಚಿತ್ವ, ಅನಾಯಾಸ, ಧಾರಣೆ, ಅಕೃಪಣತ್ವ, ಅತಿಯಾಸೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು.

ಅಷ್ಟದ್ರವ್ಯಗಳು : ಅರಳು, ಅವಲಕ್ಕಿ, ಎಳ್ಳು, ಬೆಲ್ಲ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಕಬ್ಬು ಮೋದಕ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ.

ಅಷ್ಟಪದಗಳು : ನಾಮ, ಕ್ರಿಯಾ, ಸರ್ವನಾಮ, ವಿಶೇಷಣ, ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ, ಸಮುಚ್ಚಯ ಸಂಬಂಧ, ಬೋಧಕ.

ವರ್ಜ್ಯಾನ್ನಗಳು : ಕ್ರೂರಿಯ, ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯ, ಶ್ರಾದ್ಧದ, ಸೂತಕಾನ್ನ ದುಷ್ಪರ, ಶೂದ್ರಾನ್ನ ಅಶುದ್ಧಾನ್ನ ನೈವೇದ್ಯವಾಗದ ಅನ್ನ

ಪೌರಾಣಿಕನ ಲಕ್ಷಣ : ಶುಚಿತ್ವ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠೆ ಅನಸೂಯತೆ, ಸಜ್ಜನಿಕತೆ, ಕಾರುಣ್ಯ, ವಾಗ್ಮಿತ್ವ, ಸದ್ಬುದ್ಧಿ

ಶಿಷ್ಯನ ಲಕ್ಷಣ : ಆಸ್ತಿಕತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಶೀಲವಂತ, ಗುರುಭಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಚತುರತೆ, ಧೀರತ್ವ.

ತಾಮಸಗುಣಗಳು : ಲೋಭ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ನಾಸ್ತಿಕ್ಯ, ಸ್ವಪ್ನ ಅಧೃತಿ, ಭಿನ್ನವೃತ್ತಿಕಾ ಯಾಚಿಷ್ಣುತೆ, ಪ್ರಮಾದ.

ಒಂಬತ್ತರ ವೈಭವ

ಒಂಬತ್ತು ಅಂದಕೂಡಲೆ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳು. ನಂತರ ಜೀವರನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನವಗ್ರಹಗಳು. ಭಗವಂತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಹೊಂದಲು ಹೇಗೆ ನವವಿಧಭಕ್ತಿಯ ಮಜಲುಗಳ ಅನುಸರಣೆಬೇಕೊ ಹಾಗೆಯೇ ನವವಿಧವಾದ ದ್ವೇಷಗಳನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಎಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಚಿಂತನೆಗೆ ಬರಬಾರದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಾಗಿ ನವವಿಧ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ. ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನವಪ್ರಜಾಪತಿಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು ಅವರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿಸುವರು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ನವರತ್ನಗಳು, ನವರಸಗಳು, ನವಧಾನ್ಯ, ನವಸಾಕ್ಷಿಗಳು, ನವವಿಧಗಳು, ನವಖಂಡಗಳು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ. ನವರಾತ್ರಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಉತ್ಸವದ ದಿನಗಳು. ಇಲ್ಲಿ ನವ-ನವ ನೂತನ ನವಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

ನವವಿಧಭಕ್ತಿ (ಮಜಲುಗಳು) : ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ಪಾದಸೇವನ, ಅರ್ಚನ, ವಂದನ, ದಾಸ್ಯ, ಸಖ್ಯ, ಆತ್ಮನಿವೇದನ.

ನವಗ್ರಹಗಳು : ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು, ಕೇತು.

ನವಬ್ರಹ್ಮರು (ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು): ವಶಿಷ್ಠ ಅತ್ರಿ, ಮರೀಚಿ, ಅಂಗಿರಸ್, ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಪುಲಹ, ಕ್ರತು, ಭೃಗು, ದಕ್ಷ.

ನವಶಕ್ತಿಗಳು : ವಿಮಲಾ, ಉತ್ಕರ್ಷಿಣೆ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯಾ, ಯೋಗಾ, ಪ್ರಹ್ವೀ, ಸತ್ಯಾ, ಈಶಾನಾ, ಅನುಗ್ರಹಾ.

ನವಪೂಜೆಗಳು : ಅರ್ಚನ, ಮಂತ್ರಪಠನ, ಯಾಗ, ಯೋಗ, ನಾಮ, ಸಂಕೀರ್ತನ, ಸೇವಾ, ಚಿನ್ಹಧಾರಣ, ಆರಾಧನ.

ನವವಿಧದ್ವೇಷಗಳು : ಜೀವಾಭೇದ, ನಿರ್ಗುಣತ್ವ, ಅಪೂರ್ಣಗುಣತಾ, ಅನ್ಯಸಾಮ್ಯ, ಅನ್ಯಾಧಿಕ್ಯ, ಸ್ವಗತಭೇದ, ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ, ವಿಪರ್ಯಾಸ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತದ್ವೇಷ, ವೇದಾದಿನಿಂದಾ.

ದೇಹದ ನವ ದ್ವಾರಗಳು : ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು, ಎರಡು ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು, ಮುಖ (ಬಾಯಿ), ಮೂತ್ರದ್ವಾರ, ಗುದದ್ವಾರ.

ನವರತ್ನಗಳು	:	ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಮುತ್ತು ಹವಳ, ಮರಕತ, ಪುಷ್ಪರಾಗ, ವಜ್ರ, ನೀಲ, ಗೋಮೇದಿಕ, ವೈಢೂರ್ಯ.
ಅಭಿಮಾನಿಗಳು	:	ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮಂಗಳ, ಬುಧ, ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ರಾಹು, ಕೇತು.
ಗುಣಧರ್ಮಗಳು	:	ರೂಪ, ಬಾಳಿಕೆ, ಲಭ್ಯ, ಪ್ರಭಾವ, ಬಣ್ಣ ಕಠೋರತೆ, ಹೊಳಪು, ಪಾರದರ್ಶಕತ್ವ, ವಿದ್ಯುತ್.
ನವಧಾನ್ಯಗಳು	:	ಗೋಧಿ, ಬತ್ತ ತೊಗರಿ, ಹೆಸರು, ಕಡಲೆ, ಅವರೆ, ಎಳ್ಳು, ಉದ್ದು ಹುರುಳಿ.
ನವರಸಗಳು	:	ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ, ಕರುಣಾ, ರೌದ್ರ, ವೀರ, ಭಯಾನಕ, ಬೀಭತ್ಸ ಅದ್ಭುತ, ಶಾಂತ.
ಸ್ಥಾಯಿಭಾವಗಳು	:	ರತಿ, ಹಾಸ, ಶೋಕ, ಕ್ರೋಧ, ಉತ್ಸಾಹ,ಭಯ, ಜಿಗುಪ್ಸ ವಿಸ್ಮಯ, ಶಮ.
ಕ್ಲಾಸ್ಸಿಕ್ ಬಣ್ಣಗಳು	:	ಕೆಂಪು, ಆರೆಂಜ್, ಹಳದಿ, ಹಸಿರು, ನೀಲಿ, ಇಂಡಿಗೊ, ವಯಲೆಟ್, ಅಲ್ಟ್ರಾವಯಲೆಟ್, ಇನ್‌ಫ್ರಾರೆಡ್.
ಮಹಾಂತರ ಗುಣಗಳು	:	ದೈವಭಕ್ತಿ ಸತ್ಸಂಗ, ಪರಗುಣಗಾನ, ಗುರು-ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ವಿದ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಅಸಂಗ, ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಹೆದರುವುದು, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ದುರ್ಜನರಿಂದ ದೂರ.
ಸತ್ಪುರುಷನ ಲಕ್ಷಣ	:	ಸರಳತೆ, ಸಂತೃಪ್ತಿ ಅಸೂಯೆ ಪಡದಿರುವುದು, ಪವಿತ್ರತೆ, ಪ್ರಿಯ ಭಾಷಣ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯತ್ವ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಅಚಂಚಲ್ಯ, ಪರೋಪಕಾರ.
ಧರ್ಮವನ್ನರಿಯದವರು	:	ಮತ್ತ ದುರಂಹಂಕಾರಿ, ಪ್ರಮತ್ತ ಬಳಲಿದವ, ಕೋಪಿಷ್ಠ ಹಸಿದವ, ಕಾಮುಕ, ಲೋಭಿ, ಸ್ವಾರ್ಥಿ.
ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮಗಳು	:	ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾ, ಜಪ, ಹೋಮ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ದೇವಪೂಜಾ, ಅತಿಥಿಪೂಜಾ, ವೈಶ್ವದೇವ-ಬಲಿ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ.
ಪೋಷ್ಯವರ್ಗ	:	ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಪತ್ನಿ ಗುರು, ಸಂತಾನ, ಶರಣಾಗತರು, ಅಭ್ಯಾಗತರು, ಅತಿಥಿಗಳು, ಅಗ್ನಿ
ಪ್ರಾಣರ ನವಮೂರ್ತಿಗಳು	:	ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ,ಉದಾನ, ಸಮಾನ, ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕಲ, ದೇವದತ್ತ

ನವಯೋಗಿಗಳು : ಕವಿ, ಹರಿ, ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪಿಪ್ಪಲಾಯನ, ಆವಿರ್ಹೋತ್ರ, ದ್ರಮಿಳ, ಚಮಸ, ಕರಭಾಜನ.

ಗೋಪನೀಯವಾದವು : ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ, ಮಂತ್ರ, ಮೈಥುನಕರ್ಮ, ಮೋಸಹೋದದ್ದು ಆಯುಷ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು ಕಳಂಕ, ಅವಮಾನವಾದದ್ದು ಪತ್ನಿಯ ವಿಷಯ.

ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಡಬೇಕಾದ್ದು: ಅರ್ಥನಾಶ, ಮನಸ್ತಾಪ, ಅಪ್ರಿಯ ಘಟನೆ, ಮೋಸಹೋದದ್ದು ಅಪಮಾನ, ದಾನ, ಮಂತ್ರ, ಆಯುಷ್ಯ, ರಹಸ್ಯಕಾರ್ಯ.

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಗಳು: ವಿಮಲಾ, ಕ್ರಿಯಾ, ಯೋಗಾ, ಜ್ಞಾನ, ಉತ್ಕರ್ಷಿಣೀ, ಸತ್ಯಾ, ಪ್ರಹ್ವೀ, ಈಶಾನ, ಅನುಗ್ರಹ.

ತುಷ್ಟಿ(ವಿಧಗಳು) : ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಖ್ಯ, ಉಪಾದಾನಾಖ್ಯ, ಕಾಲಾಖ್ಯ, ಭಾಗ್ಯಾಖ್ಯ, ಸುಕಾರ, ಸುಪಾರ, ಸುನೇತ್ರ, ಮರೀಚಕ, ಉತ್ತಮಾಂಭ.

ನಿಧಿಗಳು : ಪದ್ಮ, ಮಹಾಪದ್ಮ, ಶಂಖ, ಮಕರ, ಕಚ್ಛಪ, ಮುಕುಂದ, ಕುಂದ, ನೀಲ, ವರ (ಇವುಗಳ ಅಧಿಪತಿ ಕುಬೇರ).

ಪಾಪನಾಶಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು : ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಪತಿವ್ರತಾಸ್ತ್ರೀ, ಧರ್ಮರತ, ಶೂರ, ದಾನಿ, ತ್ಯಾಗಿ, ಕರ್ಮಠ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿ.

ದೇಹದ ನವನಾಳಗಳು : ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರ, ಮಸ್ತಕ, ಲಲಾಟ, ಭ್ರೂಮಧ್ಯ, ಕಂಠ, ಹೃದಯ, ನಾಭಿ, ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ತ್ರಿಪುಡ.

ನವ ಖಂಡಗಳು : ಭಾರತ, ಕಿಂಪುರುಷ, ಹರಿವರ್ಷ, ಇಳಾವರ್ತ, ಕೇತುಮಾಲಾ, ರಮ್ಯಕ, ಹಿರಣ್ಮಯ, ಕುರು, ಭದ್ರಾಶ್ವ.

ನವದ್ವೀಪಗಳು : ಜಂಬೂ, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಶಾಲ್ಮಲೀ, ಕುಶ, ಕ್ರೌಂಚ, ಶಾಖಾ, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ, ಅನಂತಾಸನ.

ನವ ಪ್ರಮೇಯಗಳು : ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯ, ಭೇದವು ಸತ್ಯ, ಜೀವರು ಭಿನ್ನರು ಜೀವರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಧೀನರು, ಜೀವರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಇದೆ, ಸ್ವರೂಪಾನಂದಾವಿರ್ಭಾವವೆ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಮೂರು, ಭಕ್ತಿಯೇ ಪರಮ ಸಾಧನ, ಸಮಸ್ತ ಆಗಮಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಶ್ರೀಹರಿ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕರ್ಮಗಳು : ಅಧ್ಯಯನ–ಅಧ್ಯಾಪನ, ಯಜನ–ಯಾಜನ ಜಪ–ಧ್ಯಾನ, ದಾನ–ಪ್ರತಿಗ್ರಹ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸೇವಾ.

ನವಸಾಕ್ಷಿಗಳು	:	ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಯಮ, ಕಾಲ
ರಾಜರ ಸೇನಾಕೂಟ	:	ಪತ್ತಿ, ಸೇನಾಮುಖ, ಗುಲ್ಮ, ಗಣ, ವಾಹಿನೀ, ಪೃತನಾ, ಚಮೂ, ಅನೀಕಿನಿ, ಅಕ್ಷೋಹಿಣಿ.
ಯಜ್ಞೋಪವೀತ (ತುಂತು ಅಂತರ್ಗತ ದೇವತೆ)	:	ಓಂಕಾರ, ಅಗ್ನಿ, ನಾಗ, ಸೋಮ, ಪಿತೃದೇವತೆಗಳು, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ, ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು.
ಸಾಕ್ಷೀ ಗೋಚರವಾದವು	:	ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪ, ಆತ್ಮನ ಧರ್ಮಾದಿ, ಅವಿದ್ಯಾ, ಮನಸ್ಸು ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳು, ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಜ್ಞಾನ, ಕಾಲ, ದಿಕ್ಕು, ಸುಖಾದಿ ಅಭಾವ, ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ-ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯಗಳು.
ನವಗೋಪ್ಯಗಳು	:	ವಿದ್ಯೆ, ಶೀಲ, ಯೌವನ, ರೂಪ, ಧನ, ದಾನ,ಯಶಸ್ಸು, ಧರ್ಮ, ಕುಲ.
ಅತಿಥಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು	:	ಆದರ, ಸ್ವಾಗತ, ಸುಖಭಾಷಣ, ಉಪಚಾರ, ಹಿತಾಹಾರ, ನೋಯಿಸದಿರುವುದು, ಹಿತಚಿಂತನೆ, ಸೌಹಾರ್ದಭಾವ, ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ.
ಯಜ್ಞವೃಕ್ಷಗಳು	:	ದೇವದಾರು, ಶಮೀ, ಬಿಲ್ವ, ಮಧುಕ (ಇಪ್ಪೆ), ಖದಿರ, ಅರಿಷ್ಟ (ಬೇವು), ರಾಜವೃಕ್ಷ (ಕಕ್ಕೆ), ಚಂದನ (ಶ್ರೀಗಂಧ), ಅಶ್ವತ್ಥ (ಹಲಸು, ಅಮೃತಬಳ್ಳಿ, ಸಂಪಗೆ, ಮಾವು, ಹೊನ್ನೆ, ಅತ್ತಿ, ಆಲದ, ಪಾಲೆ, ಮತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವೂ ಇವೆ)
ಚಿತ್ತವಿಕ್ಷೇಪಗಳು	:	ವ್ಯಾಧಿ, ಸ್ತ್ಯಾನ (ಅಕರ್ಮ), ಸಂಶಯ, ಪ್ರಮಾದ, ಆಲಸ್ಯ, ಅವಿರತಿ (ವೈರಾಗ್ಯ), ಭ್ರಮೆ, ಅಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅನವಸ್ಥಿತತ್ವ (ಮನೋವ್ಯಾಕುಲ).
ಸ್ವರ್ಗಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು	:	ಕ್ರೋಧ, ದ್ರೋಹ, ಪರಸ್ತ್ರೀ, ಅಸಭ್ಯ ಭಾಷಣ, ದ್ವೇಷ, ಡಂಭ, ಛಲ, ದುಷ್ಟದರ್ಶನ, ಕಪಟ.
ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮಗಳು	:	ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾಪೂಜೆ, ಜಪ, ಹೋಮ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ, ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ.
ಉಪಕಾರಾರ್ಹರು	:	ಮಿತ್ರ, ಸತ್ಪಾತ್ರ, ದೀನ, ಅನಾಥ, ಉಪಕಾರಿ, ವಿನಯಶೀಲ, ಮಾತಾ, ಪಿತಾ, ಗುರು.

ಉಪಕಾರಾನರ್ಹರು : ಕಳ್ಳ, ಧೂರ್ತ, ಛಲವಾದಿ, ಸುಳ್ಳುಗಾರ, ಪ್ರಶಂಸಕ,ಕಾಮುಕ, ಕಪಟಿ, ಕುಡುಕ, ವಂಚಕ.

ಧರ್ಮಸಾಧನಗಳು : ಸತ್ಯ, ಶೌಚ, ಅಹಿಂಸಾ, ಕ್ಷಮಾ, ದಾನ, ದಯಾ, ದಮ, ಅಸ್ತೇಯ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ.

ಗೋಪ್ಯವಾಗಿರಲಿ : ಆಯುಸ್ಸು ವಿತ್ತ ಗೃಹಚ್ಛಿದ್ರ, ಮಂತ್ರ, ಔಷಧ, ಸಂಗಮ, ದಾನ, ಮಾನ, ಅಪಮಾನ.

ದಾನ ಅನರ್ಹರು : ಮಿಥ್ಯಾವಾದಿಗಳು, ಮಾತಿನ ಮಾಟಗಾರರು, ಕಳ್ಳ, ಧೂರ್ತ, ಛಲವಾದ, ಅಯೋಗ್ಯ ವೈದ್ಯ, ಹೊಗಳುಭಟ್ಟ ದೈಹಕಬಲಿಷ್ಟ ದ್ರೋಹಿ.

ದಾನ ಪಾತ್ರರು : ಸತ್ಪಾತ್ರ, ವಿನಯಶೀಲ, ಸದಾಚಾರಿ, ಜ್ಞಾನಿ, ದೀನ, ಅನಾಥ, ಉಪಕಾರಿ, ಗುರು, ಮಾತಾ, ಪಿತೃ.

ನವಸೃಷ್ಟಿಯ ಬಗೆ : ಮಹತತ್ತ್ವದಸೃಷ್ಟಿ ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವ ಪಂಚಭೂತಗಳ, ಪಂಚ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ, ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ, ಅವಿದ್ಯಾಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಾವರಗಳ, ತಿರ್ಯಗ್‌ಜಂತುಗಳ, ಮಾನವರ ಸೃಷ್ಟಿ

ಹತ್ತರ ವೈಭವ

ಹತ್ತು ಎಂಬುದು ಬಹುತ್ವವಾಚಿ. ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಶಪ್ರಮತಿಗಳೆಂದು ಸಂಭೋದಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ದಶೇತಿ ಸರ್ವಮುದ್ಧಿಷ್ಟಮ್' ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ದಶಾವತಾರಗಳು ಸದಾ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಸದಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಸವಿಯಬೇಕು. ಸಮೀಚೀನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ದಶೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರು ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವರು. ಊರ್ಧ್ವ ಹಾಗೂ ಅಧೋದಿಕ್ಕುಗಳು ಸೇರಿ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳೆನಿಸಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಇರುವರು. ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದ ತೀರ್ಥರು ದಶಪ್ರಕರಣಗಳೆಂಬ ಚಿಕ್ಕ-ಚೊಕ್ಕ ದಶಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿರುವರು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಧದಿ ಹತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹತ್ತರ ವೈಭವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ದಶಾವತಾರಗಳು : ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನಾರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ಬುದ್ಧ ಕಲ್ಕಿ.

ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ (ಪ್ರಥಮ ಸೂತ್ರ) : ಓಂ ಅಥಾಥೋ ಬ್ರಹ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸಾ ಓಂ

ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ತ್ವಕ್, ನಾಲಿಗೆ, ಮುಖ, ಕೈ, ಕಾಲು, ಆಸನ, ಉಪಸ್ಥ.

ದಶದಿಕ್ಕುಗಳು : ಪೂರ್ವ, ಆಗ್ನೇಯ, ದಕ್ಷಿಣ, ನೈರುತ್ಯ, ಪಶ್ಚಿಮ, ವಾಯುವ್ಯ, ಉತ್ತರ, ಈಶಾನ್ಯ, ಊರ್ಧ್ವ, ಅಧ.

ದಶದಿಕ್ಕು ಅಭಿಮಾನ ದೇವತೆಗಳು : ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ನಿರ್ಋತಿ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಚಂದ್ರ, ಕುಬೇರ, ಈಶಾನ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು, ಶೇಷದೇವರು.

ಪಿತೃಗಣಗಳು : ಯಮ, ಸೋಮ, ಕವ್ಯವಾಹ, ಸೋಮಸದರು, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತರು. ಬರ್ಹಿಷದರು, ಸೋಮಪರು, ಹವಿರ್ಭುಜರು, ಅಜ್ಯಪರು, ಸುಕಾಲಿಕರು.

ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು : ಪುರೂರವ, ಆರ್ದ್ರವ, ಕಾಮ, ಕಾಲ, ಧೂರಿ, ಲೋಚನ, ದಕ್ಷ ಕ್ರತು, ವಸು, ಸತ್ಯ.

ಹವ್ಯಕವ್ಯ ದೇವತೆಗಳು : ಕ್ರತು, ದಕ್ಷ ವಸು, ಸತ್ಯ, ಕಾಲ, ಮುನಿ, ಕುರಜ, ಮನುಜ, ವೀಜ, ರೋಚಮಾನ.

ದಶಪ್ರಜಾಪತಿಗಳು : ಅತ್ರಿ, ಅಂಗೀರಸ, ಭ್ರುಗು, ವಶಿಷ್ಠ ಪುಲಹ, ಪುಲಸ್ಯ, ದಕ್ಷ ಮರೀಚಿ, ಕ್ರತು, ನಾರದ.

ಪತ್ನಿಯರು : ಅನಸೂಯ, ವಸುಧಾ, ಖ್ಯಾತಿ, ಅರುಂಧತಿ, ಗತಿ, ಇಲೆಬೆಲೆ, ವೀರಣಿ, ಕಲಾದೇವಿ, ಕ್ರಿಯೆ.

ದಶದಾನಗಳು : ಗೋ, ಭೂ, ತಿಲ, ಹಿರಣ್ಯ, ಆಜ್ಯ, ವಸ್ತ್ರ ಧಾನ್ಯ, ಗುಡ, ರೂಪ್ಯ, ಲವಣ.

ದಶೋಪನಿಷತ್ತುಗಳು : ಈಶಾವಾಸ್ಯ, ತಲವಕಾರ, ಕಠ, ಷಟ್ಪ್ರಶ್ನ ಮುಂಡಕ, ಮಾಂಡೂಕ್ಯ, ತೈತ್ತಿರೀಯ, ಐತರೇಯ, ಛಾಂದೋಗ್ಯ, ಬೃಹದಾರಣ್ಯ.

ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ದೇವತೆಗಳು : ಯಜ್ಞ, ವಿಷ್ಣು ವಾಮನ, ವಾಸುದೇವ, ವಿಷ್ಣು ವಿಶ್ವಾದಿ, ಶ್ರೀಹರಿ, ಐತರೇಯ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ.

ಭೀಮಸೇನನ ಗುಣಗಳು : ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯ, ಪ್ರಜ್ಞಾ, ಮೇಧಾ, ಸ್ಥಿತ, ಧೃತಿ, ಯೋಗ, ಪ್ರಾಣ, ಬಲ.

ಅರ್ಜುನನ ದಶನಾಮಗಳು : ಅರ್ಜುನ, ಫಲ್ಗುಣ ಜಿಷ್ಣು ಕಿರೀಟೀ, ಶ್ವೇತವಾಹನ, ಭೀಭತ್ಸು ವಿಜಯ, ಕೃಷ್ಣ ಸವ್ಯಸಾಚಿ, ಧನಂಜಯ.

ಭಗವಂತನ ರೂಪವ್ಯಾಪ್ತಿ : ಅಂಶ, ಆವೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತ ಅವತಾರ, ಕಾರ್ಯ, ಕಾರಣ, ವ್ಯಕ್ತ ಅವ್ಯಕ್ತ ವಿಭೂತಿ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿ.

ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿಗಳು : ನೀತ, ಸಾಧಾರಣ, ವಿಶೇಷ, ನೈಜ, ಅಹಿತ, ಸಹಜ, ವಿಜಾತಿ, ಖಂಡ, ಅಖಂಡ.

ವಾಯುದೇವರ ಸಂಕೇತ : ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯ, ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರಜ್ಞಾ, ಮೇಧಾ, ಧೃತಿ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಪ್ರಾಣ, ಬಲ.

ದಶನಾಡಿಗಳು : ಸುಷುಮ್ನಾ ಇಡಾ, ಪಿಂಗಲಾ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಹಸ್ತಿಜಿಹ್ವಾ, ಪೂಷಾ, ಯಶಸ್ವಿನಿ, ಆಲಂಬುಸಾ, ಗುಹ್ಯಾ, ಗೌಶಿನೀ.

ಶಾಖಾನಾಡಿಗಳ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು : ನಾಸತ್ಯ, ದಸ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮಿತ್ರವರುಣಯಮ, ಕುಬೇರ ಚಂದ್ರ, ವರುಣ, ಮಿತ್ರ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಬ್ರಹ್ಮ.

ದಶಹರಾ (ನವರಾತ್ರಿ) : ಆಶ್ವೀಜ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ದಶಮಿಯವರೆಗೆ.

ದಶವಾಯುಗಳು (ಪ್ರಾಣರು) : ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ, ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕಲ, ದೇವದತ್ತ ಧನಂಜಯ.

ಧರ್ಮ ತಿಳಿಯದವರು : ಅಹಂಕಾರಿ, ಮತ್ತ, ಹುಚ್ಚ, ಬಳಲಿದವ, ಕೋಪಿಷ್ಠ, ಹಸಿತ, ಅವಸರಿ, ಲೋಭಿ, ಕಾಮಿ, ಭಯಗ್ರಸ್ಥ.

ಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣ : ಧೃತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ದಮ, ಆಸ್ತೇಯ, ಶೌಚ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಬುದ್ಧಿ ವಿದ್ಯಾ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ರೋಧ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಹರು : ಆಚಾರ್ಯಪುತ್ರ, ತನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನು, ಇತರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವವನು, ಧರ್ಮಜ್ಞ, ಶುಚಿಯಾದವನು, ಆಪ್ತ, ಚಿಂತನಶೀಲ, ಅರ್ಥದ, ಹಿತೈಷಿ, ಜ್ಞಾತಿ.

ಮಹಾಂತರಗುಣಗಳು : ನಿರಹಂಕಾರ, ಪರನಿಂದಾದಿಂದ ದೂರ, ಅಪ್ರಿಯಮಾತನಾಡದಿರುವುದು, ಕೋಪವರ್ಜಿತ, ಗುಣಗ್ರಹಣ-ದೋಷಾನಪೇಕ್ಷಾಬುದ್ಧಿ ವಿನಯವಂತಿಕೆ, ಮಿತಹಿತ ಭಾಷಣ, ಸ್ವಾರ್ಥ-ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರಹಿತತ್ವ, ಭೂತದಯೆ, ದುರ್ಜನ ಅಸಂಗ.

ತ್ಯಾಜ್ಯದೋಷಗಳು : ಅತಿನಿದ್ರೆ, ತೂಕಡಿಕೆ, ಭಯ, ಕ್ರೋಧ, ಆಲಸ್ಯ, ವಿಡಂಬಕಾರ್ಯ, ದುಶ್ಚಟಗಳು, ದುಸ್ಸಂಗ, ಅಹಂಕಾರ, ದುರಭಿಮಾನ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿರಬಾರದ್ದು : ಆಲಸ್ಯ (ನಿದ್ರೆ), ಮದ, ಮೋಹ, ಚಪಲತೆ, ಅತಿಹರಟೆ, ದುರಹಂಕಾರ, ದುರಭಿಮಾನ, ಕಾಮುಕತೆ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಕಲಿಯಲು ಅನಾಸಕ್ತಿ.

ದಶಪದಾರ್ಥಗಳು : ದ್ರವ್ಯ, ಗುಣ, ಕರ್ಮ, ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಿ, ಶಕ್ತಿ ಸಾದೃಶ್ಯ, ಅಭಾವ.

ಲಿಂಗದೇಹದ ಕವಚಗಳು : ಅನ್ನಮಯ, ಪ್ರಾಣಮಯ, ಮನೋಮಯ, ವಿಜ್ಞಾನಮಯ, ಆನಂದಮಯ, ಚಕ್ಷುರ್ಮಯ, ಶ್ರೋತ್ರಮಯ, ವಾಙ್ಮಯ, ವಾಸುದೇವ, ನಾರಾಯಣ.

ದಶಧಾನ್ಯಗಳು : ಭತ್ತ, ತೊಗರಿ, ಗೋದಿ, ಹೆಸರು, ಎಳ್ಳು, ಸಾಸಿವೆ, ಹುರುಳಿ, ನವಣೆ, ಅವರೆ, ಉದ್ದು.

ದಶಪ್ರಕರಣಗಳು (ಸರ್ವಮೂಲಗ್ರಂಥ) : ತತ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾನ, ತತ್ತ್ವವಿವೇಕ, ಪ್ರಮಾಣ ಲಕ್ಷಣ, ಕಥಾಲಕ್ಷಣ, ಉಪಾಧಿಖಂಡನ, ತತ್ತ್ವೋದ್ಯೋತ, ವಿಷ್ಣುತತ್ತ್ವ ನಿರ್ಣಯ, ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ, ಮಾಯಾವಾದ ಖಂಡನ, ಪ್ರಪಂಚ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾನುಮಾನ ಖಂಡನ.

ಸುಷುಮ್ನಾನಾಡಿಯ ಶಾಖಾನಾಡಿಗಳು : ಇಡಾ, ಪಿಂಗಳ, ಪುಂಸಾ, ಲಂಬುಶಿಖಾ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಹಸ್ತಿನಿ, ಶಾರದಾ, ಕುಹ, ಶಂಕಿನಿ, ಸುಷುಮ್ನಾ

ದಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಹಾಗೂ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು

ದಶರೂಪಕ : ನಾಟಕ, ಪ್ರಕರಣ, ಪ್ರಹಸನ, ಡಿಮ, ವ್ಯಾಯೋಗ, ಸಮವಕಾರ, ವೀಥೀ, ಅಂಕ, ಈಹಾಮೃಗ.

ಧರ್ಮಮುಖಗಳು : ಧೃತಿ, ಕ್ಷಮಾ, ದಮ, ಅಸ್ತೇಯ, ಶೌಚ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಧೀಶಕ್ತಿ ವಿದ್ಯಾ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ರೋಧ.

ಅಧಾರ್ಮಿಕರು : ಮತ್ತ ಪ್ರಮತ್ತ ಉನ್ಮತ್ತ ಶ್ರಾಂತ, ಕೃದ್ಧ ಬುಭುಕ್ಷು, ಕಾಮಿ, ಸ್ವರಮಣ, ಲೋಭಿ, ಭಯಗ್ರಸ್ಥ

ಶರೀರಅವಸ್ಥೆಗಳು : ಗರ್ಭವಾಸ, ಜನನ, ಬಾಲ್ಯ, ಕೌಮಾರ, ಪೌಂಗಡ, ಕೈಶೋರ, ಯೌವನ, ಪ್ರದ್ಯೌವನ, ವಾರ್ಧಕ್ಯ, ಮರಣ.

ವಿಭೂತಿಗಳು : ನೀತ, ಸಾಧಾರಣ, ವಿಶೇಷ, ಸಜಾತಿ, ನೈಜ, ಅಹಿತ, ಸಹಜ, ವಿಜಾತಿ, ಖಂಡ, ಅಖಂಡ.

ದಶಪುತ್ರರು : ಔರಸ, ಗೂಢ, ಪೌತ್ರ, ಪಾಲಿತ, ಅಭಿಮಾನದ, ಕ್ರೀತ, ದತ್ತಕ, ದೌಹಿತ್ರ, ವಿದ್ಯಾಪುತ್ರ, ಕೀತಪುತ್ರ.

ದಶಪೀಡೆಗಳು (ಪಾಪಿಗಳ ಸಾಧನೆ) : ಮದ್ಯಪಾನ, ಧನಮದ, ಉನ್ಮತ್ತತೆ, ಬಳಲಿಕೆ, ಕೋಪ, ಹಸಿವೆ, ಅತ್ಯವಸರ, ಲೋಭ, ಭೀತಿ, ಕಾಮುಕತೆ.

ಭಗವದ್ರೂಪ ವಿಶೇಷ : ಕಾರಣ, ಕಾರ್ಯ, ಅಂತರ್ಗತ, ಅಂಶ, ಅವತಾರ, ಆವೇಶ, ವಿಹಿತ, ಸಹಜ, ಪ್ರೇರಕ, ಪ್ರೇರ್ಯ.

ಮನದ ವೃತ್ತಿಗಳು : ಕಾಮ, ಸಂಕಲ್ಪ ವಿಚಾರ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಅಶ್ರದ್ಧೆ ಧೈರ್ಯ, ಅಧೈರ್ಯ, ಲಜ್ಜಾ ಬುದ್ಧಿ ಭಯ.

ಅಗ್ನಿಯ ಕಲೆಗಳು : ಧೂಮ್ರ, ಆರ್ಚಿಸ್, ಊಷ್ಮಾ, ಜ್ವಲಿನೀ, ಜ್ವಾಲಿನೀ, ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಿನೀ, ಸುಶ್ರೀ, ಸುರೂಪಾ, ಕಪಿಲಾ, ಹವ್ಯಕವ್ಯವಹಾ.

ಜಪದ ವೈರಿಗಳು : ಸಿಟ್ಟು ನಿದ್ದೆ ಆಲಸ್ಯ, ಹಸಿವು, ಅಹಂಕಾರ, ಪತಿತನು, ಅಂತ್ಯಜ, ದುಷ್ಟ ಉಗುಳುವುದು, ಆಕಳಿಸುವುದು.

ಕಾಲಿನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬಾರದ್ದು : ಅಗ್ನಿ, ಗುರು, ವಿಪ್ರ, ಮತಾಪಿತೃಗಳು, ಗೋವು, ಅನ್ನ ಕುಮಾರಿ, ಮಗು, ದೇವತಾಸಂಬಂಧಿ...(ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಕಾಲಿನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬಾರದು).

ಜೀವನ ಸುಖಾಂತಕ್ಕೆ : ಸದಾಚಾರ, ಸದ್ವಿಚಾರ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆ ದೈವಶ್ರದ್ಧೆ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಸದ್‌ಜ್ಞಾನ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಸಹನಶೀಲತೆ, ಸ್ನೇಹಮಯಿ, ನಿಹಂಕಾರ.

ನಮಸ್ಕಾರಾಂಗಗಳು : ದೃಷ್ಟಿ ಎದೆ, ಮನಸ್ಸು ಮಾತು, ಕೈಗಳು, ಕಾಲುಗಳು, ಮೊಣಕಾಲುಗಳು.

ದಶಕಂಠ : ಹತ್ತುತಲೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ರಾವಣ.

ದಶರಾ : ಆಶ್ವೀಜ ಶುದ್ಧದ ಹತ್ತುದಿನಗಳು (ನವರಾತ್ರಿ)

ಶರೀರದ ಅವಸ್ಥಾಗಳು : ಗರ್ಭವಾಸ, ಜನನ, ಬಾಲ್ಯ, ಕೌಮಾರ, ಪೌಗಂಡ, ಕೈಶೋರ, ಯೌವನ, ಪ್ರೌಢ, ವಾರ್ಧಿಕ್ಯ, ಮರಣ.

ಹನ್ನೊಂದರ ವೈಭವ

ಹರಿದಿನವೆನಿಸಿದ ಏಕಾದಶಿಯು ಸಾಧಕರ ಮಹಾವ್ರತವೆನಿಸಿದೆ. ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಏಕಾದಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ದಾಂಪತ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ನೀಡುವ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಲು ಇರುವ ಪ್ರತೀಕಗಳೂ ಹನ್ನೊಂದು. ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದಾಗಿ ಜೀವರ ಸ್ವಭಾವದ ಗುಣಧರ್ಮಗಳು ಹನ್ನೊಂದೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಏಕಾದಶರುದ್ರರು : ಅಜೈಕಪಾತ್, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಿ, ಪಿನಾಕ, ಅಪರಾಜಿತ, ಋತ, ಬಹುರೂಪ, ತ್ರ್ಯಂಬಕ, ವೃಷಾಕಪಿ, ಶಂಭು, ಹವನ, ಈಶ್ವರ.

ಏಕಾದಶರುದ್ರರು : ರೈವತ, ಅಜ, ಭವ, ಭೀಮ, ವಾಮ, ಉಗ್ರ, ವೃಷಾಕಪಿ, ಅಜೈಕಪಾತ್, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಿ, ಬಹುರೂಪ, ಮಹಾನ್.

ರುದ್ರನ ರೂಪಗಳು : ಮನ್ಯು, ಮನು, ಮಹಾನಾಸ, ಮಹಾದೇವ, ಶಿವ, ಋತಧ್ವಜ, ಭವ, ಕಾಲ, ಊರ್ಧ್ವರೇತ, ಧೃತವ್ರತ, ವಾಮದೇವ.

ಪತ್ನಿಯರು : ಧೀ, ವೃತ್ತಿ, ಅಸಹಾ, ಉಮಾ, ನೀಯತ್, ಸರ್ಪಿ, ಅಂಬಿಕಾ, ಇರಾವತೀ, ಇಡಾ, ರುದ್ರಾಣಿ, ದೀಕ್ಷಾ.

ಕರಣಗಳು : ಬವ, ಬಾಲವ, ಕೌಲವ, ತೈತಿಲ, ಗರ, ವಣಿಕ್, ಭದ್ರ, ಶಕುನಿ, ಚತುಷ್ಪಾತ್, ನಾಗವಾನ್, ಕಿಂಸ್ತುಘ್ನ.

ಛತ್ರಾದಿ ಸೇವಾಗಳು : ಛತ್ರ, ಚಾಮರ, ದರ್ಪಣ, ವಾಹನ, ಗಜ, ಶಿಬಿಕಾ, ರಥ, ಅಶ್ವ, ಧ್ವಜ, ಪತಾಕಾ, ವ್ಯಜನ.

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು : ವೈಕುಂಠ, ಚಂದ್ರ, ವಾಯು–ಗರುಡ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಭೂ, ಆಕೂತಿ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಗರುಡ, ವಾಯು, ಯಶ.

ಪೂಜಾರ್ಹಸ್ಥಾನಗಳು : ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗೋವು, ವೈಷ್ಣವರು, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಜಲ, ಭೂಮಿ, ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿ ಅಂತರ್ಗತ, ಅಂತರಾತ್ಮ.

ಏಕಾದಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು, ಚರ್ಮ, ವಾಕ್, ಹಸ್ತ, ಪಾದ, ಉಪಸ್ಥ, ಪಾಯು, ಮನಸ್ಸು.

ಶ್ರೀಶಕ್ತ್ಯಾದಿರೂಪಗಳು : ಶಕ್ತಿ, ಮಾಯಾ, ವಿದ್ಯಾ, ಕಾಲ, ನಿಯತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಮತಿ, ಕಲಾ, ಸಂವಿತ್, ಸ್ಫೂರ್ತಿ.

ಶ್ರೀಹರಿದಿನ	:	ಏಕಾದಶೀ (ಹನ್ನೊಂದನೇದಿನ)
ತ್ಯಾಜ್ಯವೃತ್ತಿಗಳು	:	ರಾತ್ರಿ ಸಂಚಾರ, ಪೌರೋಹಿತ್ಯ, ಗ್ರಾಮಣೀತ್ವ, ಲಂಚಸ್ವೀಕಾರ, ಮಠಾಧಿಪತ್ಯ, ಅನ್ಯತವಚನ, ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುವುದು, ಪರಾನ್ನ ಭೋಜನ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷ, ದುಷ್ಟಸಂಗ, ನಿರ್ದಯಿ ಆಗಿರುವದು.
ಜೀವರ ಆಹಾರ (ವಿಧಗಳು)	:	ಪರ್ಣ, ಚಂದ್ರಿಕಾ, ಮಧು, ಜಲ, ಕುಣಪ, ವ್ರೀಹ್ಯಾದಿ, ಮಾಂಸ, ಕಾಷ್ಟ ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಅಂಧಕಾರ.
ಉಪಾಸನಾಗಳು	:	ವನೋಪಾಸನ, ಜಲೋಪಾಸನ, ಚರೋಪಾಸನ, ಸ್ಥಿರೋಪಾಸನ, ಗೃಹೋಪಾಸನ, ತನೂಪಾಸನ, ಖಂಡೋಪಾಸನ, ಅಖಂಡೋಪಾಸನ, ಬಿಂಬೋಪಾಸನ, ತತ್ತ್ವೋಪಾಸನ.
ಅಗ್ನಿಯ ನಾಮಗಳು	:	ಸುತೇಜ, ವಿಶ್ವ, ಪೃಥಗ್ವರ್ತ, ಬಹುಳಾಖ್ಯ, ರೈ, ಆವಹನೀಯ, ದಕ್ಷಿಣ, ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ, ವೇದಿ, ದರ್ಭ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ
ಜೀವನ ಸ್ವಭಾವ (ಪ್ರಧಾನವಾದವು)	:	ನಿತ್ಯ, ಅಣು, ನಿರವಯವಿ, ಜ್ಞಾತಾ, ಅಜ್ಞಾತಾ, ಸುಖೀ, ದುಃಖೀ, ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಸ್ಥ ಉಪಹಿತ, ಅನುಪಹಿತ, ಅಸ್ವತಂತ್ರ.
ರಮಾನಾರಾಯಣರ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನ	:	ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಗೋವು, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣ, ಹೃದಯಾಕಾಶ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ, ಭೂಸ್ಥಂಡಿಲ, ಸ್ವದೇಹ, ಭೂತಗಳು. (ಭಗವಂತ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ)
ಶರೀರದ ದ್ವಾರಗಳು	:	ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಎರಡು ಕಿವಿಗಳು, ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಗಳು, ಬಾಯಿ, ಗುದ, ಗುಹ್ಯಾಂಗ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ

ದ್ವಾದಶದ ವೈಭವ

ಏಕಾದಶಿಯ ನಂತರದ ದಿನವೆ ದ್ವಾದಶೀ. ಇದೂ ಹರಿದಿನತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ. ಕಾಲದ ಪರಿಗಣನೆಯನ್ನು ಚಾಂದ್ರಮಾನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಚೈತ್ರಾದಿ ಹನ್ನೆರಡು ಮಾಸಗಳು, ಹಾಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಮೇಷಾದಿ ರಾಶಿಗಳು ಉಂಟು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲೆನಿಸಿದ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವು 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ'. ನಿತ್ಯದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ದ್ವಾದಶ ಪುಂಡ್ರನಾಮಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದವು. ಹಾಗೆಯೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ...ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಮಹಾವ್ರತಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆಯೇ ಹನ್ನೆರಡು ಗೃಹಸ್ಥ ಗೃಹಣೀ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ಯಮ-ನಿಯಮಗಳು, ಧರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗಳು, ದ್ವಾದಶ ಪಿತೃಗಳು ...ಹೀಗೆ ಹನ್ನೆರಡೆಂಬುದು ಬೆಳೆದ ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರಮಂತ್ರ : ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ.

ದ್ವಾದಶನಾಮಗಳು : ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಧಾರಣದ ನಾಮಗಳು (ಕೇಶವಾದಿನಾಮಗಳು).

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ : ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಕಂಧಗಳು.

ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು : ವಿವಸ್ವಾನ್, ಅರ್ಯಮಾ, ಪೂಷನ್, ತ್ವಷ್ಟ್ರು, ಸವಿತೃ, ಭಗ, ಧಾತೃ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ವರುಣ, ಮಿತ್ರ, ಶಕ್ರ, ಉರುಕ್ರಮ.

ದ್ವಾದಶರಾಶಿಗಳು (ಸೌರಮಾನ) : ಮೇಷ, ವೃಷಭ, ಮಿಥುನ, ಕರ್ಕಾಟಕ, ಸಿಂಹ, ಕನ್ಯಾ, ತುಲಾ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಧನುಸ್ಸು, ಮಕರ, ಕುಂಭ, ಮೀನ.

ರಾಶಿ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು : ಮಂಗಳ, ಶುಕ್ರ, ಬುಧ, ಚಂದ್ರ, ರವಿ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ, ಮಂಗಳ, ಗುರು, ಶನಿ, ಶನಿ, ಗುರು.

ಮಾಸಗಳು (ಚಾಂದ್ರಮಾನ) : ಚೈತ್ರ, ವೈಶಾಖ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಆಷಾಢ, ಶ್ರಾವಣ, ಭಾದ್ರಪದ, ಆಶ್ವೀಜ, ಕಾರ್ತೀಕ, ಮಾರ್ಗಶಿರ, ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ, ಫಾಲ್ಗುಣ.

ಮಾಸಾಭಿಮಾನಿಗಳು : ವಿಷ್ಣು ಮಧುಸೂದನ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ, ವಾಮನ, ಶ್ರೀಧರ, ಹೃಷೀಕೇಶ, ಪದ್ಮನಾಭ, ದಾಮೋದರ, ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವ, ಗೋವಿಂದ. (ಚೈತ್ರದಿಂದ – ಫಾಲ್ಗುಣದವರೆಗೆ)

ಪತ್ನಿಯರು : ಪದ್ಮಿನೀ, ಕಮಲಾ, ರಮಾ, ವೃಷಾಕಪಿ, ಧನ್ಯಾ, ಮಂಗಳಾ, ಯಜ್ಞಾ, ಇಂದಿರಾ, ಶ್ರೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಕಮಲಾ, ಪದ್ಮಾ.

ತೇಜೋನಾಶಕವಾದವು : ದುರಭಿಮಾನ, ಅತಿಯಾದ ಮಾತು, ತ್ಯಾಗಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು,

ಕೋಪ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹ, ಕೃತಘ್ನತೆ, ಅಸೂಯೆ, ಅಸಹನೆ, ದಯೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ದುಸ್ಸಂಗ, ದುರಾಚಾರ, ಅತೃಪ್ತಿ.

ಯಮಗಳು : ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ, ಅಸಂಗ, ಹ್ರೀ, ಅಸಂಚಯ, ಆಸ್ತಿಕ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಮೌನ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಕ್ಷಮಾ, ಅಭಯ.

ನಿಯಮಗಳು : ಶೌಚ, ಜಪ, ತಪ, ಹೋಮ, ಶ್ರದ್ಧಾ ಆತಿಥ್ಯ, ಭಗವತ್ಪೂಜೆ, ಅರ್ಚನೆ, ತೀರ್ಥಾಟನೆ, ಪರಾರ್ಥೇಹಾ, ತುಷ್ಟಿ ಆಚಾರ್ಯಸೇವಾ.

ನಾಮಗಳು : ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರದ ದ್ವಾದಶ ನಾಮಗಳು.

ಮಹಾವ್ರತಗಳು : ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ಸತ್ಯಭಾಷಣ, ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ, ಅಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಅಕಾರ್ಯಮಾಡದಿರುವುದು, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸಹನಶೀಲತೆ, ದಾನಶೀಲತೆ, ದಾನ, ಯಜ್ಞ, ತಪೋನಿಷ್ಠೆ ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ.

ಧರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗಳು : ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಜಲ, ಚಂದ್ರ, ಸಂಜೆ, ಹಗಲು, ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಕಾಲ, ಶ್ರೀಹರಿ (ಸರ್ವತ್ರ), ಯಮ, (ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು).

ಪೂಜಾರ್ಹಸ್ಥಾನಗಳು : ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಪ್ರತಿಮಾ (ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ), ಗೋವು, ವೈಷ್ಣವ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಜಲ, ಭೂಮಿ, ಆತ್ಮ (ಭಗವಂತ), ಭೂತಗಳು (ಅಂತರ್ಗತ ಭಗವಂತ).

ಸುಮಂಗಲೆಗೆ ಬೇಕು : ಅರಿಷಿಣ, ಕುಂಕುಮ, ಸಿಂಧೂರ, ಕಾಡಿಗೆ, ಕುಪ್ಪಸ, ಮಂಗಳಸೂತ್ರ, ಬಳೆಗಳು, ಬೆಂಡೋಲೆ, ಕಾಲುಂಗುರ, ಗೆಜ್ಜೆ ತಾಂಬೂಲ, ಕೇಶಾಲಂಕಾರ.

ದ್ವಾದಶಧಾನ್ಯಗಳು : ಹಸರು, ಅಕ್ಕಿ, ತೊಗರಿ, ಗೋಧಿ, ಅವರೆ, ಸಾಸುವೆ, ಉದ್ದು ನವಣೆ, ಎಳ್ಳು, ಬತ್ತ ಅಲಸಂದೆ, ಕಡಲೆ

ಧಾನ್ಯಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು : ವಿಷ್ಣು ಸೂರ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬ್ರಹ್ಮ ವಾಯು, ರುದ್ರ, ಇಂದ್ರ, ಸ್ಕಂದ, ಯಮ, ಚಂದ್ರ, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ

ದ್ವಾದಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬುದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸು.

ದ್ವಾದಶ ಪಿತೃಗಳು : ತಂದೆಯ ಕಡೆ ಆರು + ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ಆರು.

ಪ್ರಧಾನ ನಾಡಿಗಳು (ದೇಹದಲ್ಲಿಯ) : ಇಡಾ, ಪಿಂಗಲಾ, ಗಾಂಧಾರಿ, ಹಸ್ತಿನಿ, ಆಲಂಬುಸಿ, ಮಧ್ಯ, ಸರಸ್ವತಿ, ನಂದಾ, ತುಹು, ಶಂಕಣಿ, ವಾರುಣಿ, ಪೂಷಾ.

ದ್ವಾದಶಮಲಗಳು : ವೀರ್ಯ, ರಕ್ತ, ಕೊಬ್ಬು ಮಜ್ಜೆ ಮೂತ್ರ, ಮಲ, ಕಿವಿಯಗುಗ್ಗೆ ಕಣ್ಣಿನ ಪಿಸಿರು, ನಖ, ಕಫ, ಅಸ್ಥಿ ಬೆವರು.

ಗೃಹಿಣೀ ಧರ್ಮಗಳು : ರೂಪ, ಶೀಲ (ಲಜ್ಜೆ), ಸತ್ಯ, ಸದಾಚಾರ, ಧರ್ಮಪಾಲನೆ, ಮೃದುತ್ವ (ನರ್ಮತೆ) ಅಂತಃಕರುಣ ಶುದ್ಧಿ (ಮನಸ್ಸು), ಪವಿತ್ರಭಾವನೆ, ಪತಿಭಕ್ತಿ ಸೇವಾ-ಶುಶ್ರೂಷೆ ಧೈರ್ಯ, ಶುದ್ಧನಡವಳಿಕೆ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವ್ರತಗಳು : ವಿದ್ಯಾಶೀಲತೆ, ಧರ್ಮಶೀಲತೆ, ಪ್ರಶಾಂತತೆ, ಕ್ಷಮಾಗುಣ, ಅಲೋಲುಪತೆ, ಸತ್ಯಶೀಲತೆ, ಕೃತಜ್ಞತೆ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಸಿದ್ಧಾಂತನಿಷ್ಠೆ ಗೋಪಾಲನ, ದಾನಶೀಲತೆ, ಯಜ್ಞಶೀಲತೆ.

ದ್ವಾದಶ ಪುತ್ರರು : ಔರಸ, ಪುತ್ರಿಕಾಪುತ್ರ, ಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಪನ್ನ ಗೂಢಜ, ಕಾನೀನ, ಪುನರ್ಭೋಜ, ದತ್ತ ಕ್ರೀಡ, ಕೃತಿಮ, ದತ್ತಾತ್ರ ಸಹೋಢ, ಅಪವಿದ್ಧ

ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳು : ಕೇದಾರೇಶ್ವರ, ಕಾಶೀವಿಶ್ವನಾಥ, ನಾಗೇಶ್ವರ, ಸೋಮನಾಥ, ಭೀಮೇಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ಓಂಕಾರೇಶ್ವರ, ತ್ರಯಂಬಕೇಶ್ವರ, ವೈದ್ಯನಾಥೇಶ್ವರ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರ, ಕುಂಭೇಶ್ವರ.

ಸಾಧ್ಯಗಣ ದೇವತೆಗಳು : ಮನಸ್, ಮಂತಾ, ಪ್ರಾಣ, ಭರ, ಅಪಾನ, ವೀರ್ಯವಾನ್, ನಿರ್ಭಯ, ನರಕ, ದಂಶ, ನಾರಾಯಣ, ವೃಷ, ಪ್ರಭು.

ಶಕ್ತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು : ಶಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಂವಿತ್, ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಕಲಾ, ವಿದ್ಯಾ,ಮತಿ, ನೀತಿ, ಮಾಯಾ, ಕಾಲ, ಪುರುಷ

ತುಷಿತರು (ಯಜ್ಞನ ಮಕ್ಕಳು) : ತೋಷ, ಪ್ರತೋಷ, ಸಂತೋಷ, ಭದ್ರ, ಶಾಂತಿ, ಇಡಸ್ಪತಿ, ಇಧ್ಮ, ಕವಿ, ವಿಭು, ಸ್ವಪ್ನ ಸುದೇವ, ರೋಚನ.

ಹದಿಮೂರು - ಹದಿನಾಲ್ಕು - ಹದಿನೈದರ ವೈಭವ

ಕಶ್ಯಪನ ಹೆಂಡಂದಿರು	:	ಅದಿತಿ, ದಿತಿ, ದನು, ಕಲಾ, ಕನಾಯು, ಸಿಂಹಿಕಾ, ಕ್ರೋಧಾ, ಪ್ರಾಧಾ, ವಿಶ್ವಾಮುನಿ, ವಿನುತಾ, ಕಪಿಲಾ, ಕದ್ರು.
ಲೋಕಗಳು	:	**ಊರ್ಧ್ವ ಲೋಕಗಳು:** ಭೂಃ, ಭೂವಃ, ಸ್ವಃ, ಮಹಃ, ಜನಃ, ತಪಃ, ಸತ್ಯಂ. **ಅಧೋಲೋಕಗಳು :** ಅತಲ, ವಿತಲ, ಸುತಲ, ರಸಾತಲ, ತಲಾತಲ, ಮಹಾತಲ, ಪಾತಾಲ.
ಮನುಗಳು	:	ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಸ್ವಾರೋಚಿರ್ಸ್ನ ಉತ್ತಮ, ತಾಪಸ, ರೈವತ, ಚಾಕ್ಷುಷ, ವೈವಸ್ವತ, ಸೂರ್ಯವಾಣಿ, ದಕ್ಷಸಾವರ್ಣಿ, ಬ್ರಹ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ರುದ್ರಸಾವರ್ಣಿ, ದೇವಸಾವರ್ಣಿ, ಇಂದ್ರಸಾವರ್ಣಿ.
ತಿಥಿಗಳು	:	ಪ್ರತಿಪತ್, ದ್ವಿತೀಯಾ, ತೃತೀಯಾ, ಚತುರ್ಥಿ, ಪಂಚಮೀ, ಷಷ್ಠೀ, ಸಪ್ತಮೀ, ಅಷ್ಟಮೀ, ನವಮೀ, ದಶಮೀ, ಏಕಾದಶೀ, ದ್ವಾದಶೀ, ತ್ರಯೋದಶೀ, ಚತುರ್ದಶೀ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ/ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ.
ಅನರ್ಥಗಳು (ದುಷ್ಟಹಣದ ಪರಿಣಾಮ)	:	ಕಳ್ಳತನ, ಹಿಂಸೆ, ಸುಳ್ಳು, ದಂಭ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಗರ್ವ, ಅಹಂಕಾರ, ಭೇದಬುದ್ಧಿ ವೈರ, ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟತ್ವ, ಮದ್ಯಪಾನ.
ಇಂದ್ರನ ನಾಮಗಳು	:	ಯಜ್ಞ, ರೋಚನ, ಸತ್ಯಜಿತ್, ತ್ರಿಶಿರ, ವಿಭು, ಮಂತ್ರಧ್ರುಮ, ಪುರಂದರ, ಬಲಿ, ಅದ್ಭುತ, ಶಂಭು, ವೈವೃತಿ, ಋತಧಾಮ, ದಿವಸ್ಪತಿ, ಶುಚಿ.
ಆಗಮ ವಿದ್ಯೆಗಳು	:	ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಉಪವೇದಗಳು, ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳು
ಇಂದ್ರಿಯಗಳು	:	ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತ ಚೇತನ
ಕಲೆಗಳು	:	ಪೃಥ್ವಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಶ್ರದ್ಧೆ ದಶೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಅಂತಃಕರಣ, ಅನ್ನ ವೀರ್ಯ, ಆಲೋಚನೆ, ವಾಕ್, ಕೃತಿ, ಲೋಕ, ನಾಮ.

ಚತುರ್ದಶ ವಿದ್ಯೆ	:	ಋಗಾದಿ, ವೇದಗಳು - 4, ವೇದಾಂಗಗಳು - 6, ನ್ಯಾಯ, ಮೀಮಾಂಸಾ, ಪುರಾಣ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ
ತಾರತಮ್ಯ (ವಿಧಗಳು)	:	ಅಂಶ, ಆನಂದ, ಬಲ, ಜ್ಞಾನ, ದೇಶ, ಕಾಲ, ಅಪರೋಕ್ಷ, ಲಯ, ಸೃಷ್ಟಿ ಪದವಿ, ಆವೇಶ, ಗುಣ, ಲಕ್ಷಣ, ಕಾಂತಿ.
ಮಹಾಲಯ	:	(ಭಾದ್ರಪದಮಾಸ) ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಪಾಡ್ಯದಿಂದ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ.
ವಿಶ್ವೇದೇವತೆಗಳು	:	ದಕ್ಷ ಕ್ರತು, ಸತ್ಯ, ವಸು, ಧುರಿ, ವಿರೋಚನ, ಪುರೂರವ, ಆರ್ದವ, ಧನು, ರುಚಿ, ಕಾಲ, ಕಾಮುಕ, ರುದ್ರ.
ಅನರ್ಥಹೇತುಗಳು	:	ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಹಿಂಸೆ, ಸುಳ್ಳುತನ, ಅಹಂಕಾರ, ಜಗಳ, ಕಳ್ಳತನ, ಬಿಗುಮಾನ, ವೈರತ್ವ, ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಜಿದ್ದು ಸ್ವಾರ್ಥ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ದುಶ್ಚಟಗಳು.
ಹುಣ್ಣಿಮೆ/ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ	:	ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ-ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ಕಡೆಯದಿನ.
ಮಹಾವಿದ್ಯಾಸ್ಥಾನಗಳು (ಜ್ಞಾನ ಸಾಧನಗಳು)	:	ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವವೇದ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಶಿಕ್ಷಾ, ಕಲ್ಪ ವ್ಯಾಕರಣ, ನಿರುಕ್ತಾ ಛಂದಸ್ಸು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಮೀಮಾಂಸಾ.

ಹದಿನಾರರ ವೈಭವ

ಷೋಡಶಕಲೆಗಳು : ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು – 5, ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು – 5, ಭೂತಗಳು – 5, ಮನಸ್ಸು – 1 .

ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳು: ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯ, ಆಚಮನೀಯ, ಮಧುಪರ್ಕ, ಪುನರಾಚಮನೀಯ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ ಭೂಷಣ, ಉಪವೀತ,ಆಸನ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಧೂಪದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ನಮಸ್ಕಾರ.

ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು : ಗರ್ಭಾದಾನ, ಪುಂಸವನ, ಸೀಮಂತ, ಜಾತಕರ್ಮ, ನಾಮಕರಣ, ನಿಷ್ಕ್ರಮಣ, ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ, ಚೌಲ, ಉಪನಯನ, ಮಹಾನಾಮ್ನೀ, ಮಹಾವ್ರತ, ಉಪನಿಷದ್ವ್ರತ, ಗೋದಾನ, ಸಮಾವರ್ತನ, ವಿವಾಹ, ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ

ಷೋಡಶ ದಾನಗಳು : ಗೋ, ಭೂ, ಹಿರಣ್ಯ, ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣ, ಛತ್ರ, ಚಾಮರ, ಶಯ್ಯಾ, ವ್ಯಜನ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ದೀಪ, ಪಾದುಕ, ಆಜ್ಯ, ಕನ್ಯಾ.

ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜಾ : ಆವಾಹನೆ, ಆಸನ, ಪಾದ್ಯ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಆಚಮನ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ಉದ್ವಾಸನೆ.

ಷೋಡಶ ಕಲಾ ಶರೀರ (ಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರ) : ಜೀವಾತ್ಮ ಶ್ರದ್ಧಾ ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಜ್ಯೋತಿ, ಜಲ, ಪೃಥಿವೀ, ಇಂದ್ರಿಯ, ಮನಸ್ಸು ಅನ್ನ ವೀರ್ಯ, ತಪಸ್ಸು ಮಂತ್ರ, ಕರ್ಮ, ಇಂದ್ರಿಯಗೋಲಕ, ನಾಮ.

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು : ಪುಷ್ಕರ, ಉಷಾ, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಸ್ವಾಹಾ, ವಹ್ನಿ ವರುಣ, ಸೋಮ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನಿರುದ್ಧ-ರುದ್ರ-ಗರುಡ-ಶೇಷ-ಕಾಮರು, ಸೂರ್ಯ, ಪ್ರಾಣ, ವರುಣ, ಅಶ್ವಿನಿ ದೇವತೆಗಳು, ಅಗ್ನಿ ದಕ್ಷ ಜಯಂತ, ಮನು, ಭಾರತೀ.

ಭಕ್ತಿಯ ಬಗೆಗಳು : ವೈಷ್ಣವತ್ವ, ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ, ಶಂಖ ಚಕ್ರಧಾರಣ (ತಪ್ತಮುದ್ರಾ), ಅರ್ಚನ, ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ನಾಮಸ್ಮರಣ, ಕೀರ್ತನ, ಶ್ರವಣ, ವಂದನ, ಪಾದಸೇವನ, ಪಾದೋದಕ, ನಿವೇದಿತಾನ್ನ ಸಾಧುಸೇವನ, ತಿಥಿತ್ರಯ ವ್ರತ, ತುಲಸೀಧಾರಣ. ಮುಂ ||

ಕಳಾಗಳು : 5 ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, 5 ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, 5 ತನ್ಮಾತ್ರಾಗಳು, ಮನಸ್ಸು

ಷೋಡಶ ಮಾತೃಕೆಯರು : ಗೌರೀ, ಪದ್ಮಾ, ಶಚಿ, ಮೇಘಾ, ಸಾವಿತ್ರೀ, ವಿಜಯಾ, ಸ್ವಧಾ, ಸ್ವಾಹಾ, ದೇವಸೇನಾ, ಮಾತರ, ಲೋಕಮಾತರ, ಶಾಂತಿ, ಪುಷ್ಟಿ ಧೃತಿ, ತುಷ್ಟಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ.

ಷೋಡಶ ರಾಜಕೀಯಮ್ : ಮರುತ್, ಸುಹೋತ್ರ, ಅಂಗರಾಜ, ಶಿಬಿ, ಶ್ರೀರಾಮ, ಭಗೀರಥ, (ವ್ಯಾಸರು ಯುಧಿಷ್ಠರಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆಗಳು – ದ್ರೋಣಪರ್ವ) ದಿಲೀಪ, ಮಾಂಧಾತ, ಯಯಾತಿ, ಅಂಬರೀಷ, ಶಶಬಿಂದು, ಗಯ, ರಂತಿದೇವ, ಭರತ, ಪೃಥು, ಪರಶುರಾಮ.

ಜೀವಕವಚಗಳು (ಲಿಂಗಶರೀರಾಂಗಗಳು) : ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳು, ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಜೀವ.

ಯಜ್ಞ ಋತ್ವಿಜರು : **ಋಗ್ವೇದ** – ಹೋತಾ, ಮೈತ್ರಾವರುಣ, ಅಚ್ಛಾವಾಕ, ಗ್ರಾವಸ್ತುತ್,

ಯಜುರ್ವೇದ – ಅಧ್ವರ್ಯು, ಪ್ರತಿಪ್ರಸ್ಥಾತಾ, ನೇಷ್ಟಾ, ಉನ್ನೇತಾ

ಸಾಮವೇದ – ಉದ್ಗಾತಾ, ಪ್ರಸ್ತೋತಾ, ಪ್ರತಿಹರ್ತಾ, ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ,

ಸರ್ವವೇದಕ್ಕೆ – ಬ್ರಹ್ಮಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಚ್ಛಂಸಿ, ಅಗ್ನೀಧ್ರಾ, ಪೋತಾ.

ಲಿಂಗದೇಹದ 16 ಕಲೆಗಳು : ಜ್ಞಾನ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಚಿತ್ತ, ಬುದ್ಧಿ ಅಶ್ರದ್ಧ ವೈರಾಗ್ಯ, ಬಲ, ವೀರ್ಯ, ಮಂತ್ರ, ಲೋಕ, ತಪ, ನಾಮ, ರೂಪ, ಅನ್ನ, ಗುಣ, ಕರ್ಮ.

ಹದಿನೆಂಟರ ವೈಭವ

ಮಹಾಭಾರತದ ಸಂಖ್ಯೆ : ಹದಿನೆಂಟು (ಜಯ = 8~1 = 18)

ಮಹಾಭಾರತದ ಪರ್ವಗಳು : ಆದಿಪರ್ವ, ಸಭಾಪರ್ವ,ವನಪರ್ವ,ವಿರಾಟಪರ್ವ, ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ, ಭೀಷ್ಮಪರ್ವ, ದ್ರೋಣಪರ್ವ, ಕರ್ಣಪರ್ವ, ಶಲ್ಯಪರ್ವ, ಸೌಪ್ತಿಕಪರ್ವ, ಸ್ತ್ರೀಪರ್ವ, ಶಾಂತಿಪರ್ವ, ಅನುಶಾಸನಪರ್ವ, ಅಶ್ವಮೇಧಿಕಪರ್ವ, ಆಶ್ರಮವಾಸಿಕಪರ್ವ, ಮೌಸಲಪರ್ವ, ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಪರ್ವ, ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣಪರ್ವ.

ಪುರಾಣಗಳು : **ಸಾತ್ವಿಕ** : ಭಾಗವತಪುರಾಣ, ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣ, ವರಾಹಪುರಾಣ, ನಾರದೀಯಪುರಾಣ, ಪದ್ಮಪುರಾಣ, ಗರುಡಪುರಾಣ.

ರಾಜಸ : ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯಪುರಾಣ, ಭವಿಷ್ಯತ್‌ಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ, ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ ಪುರಾಣ, ವಾಮನಪುರಾಣ,.

ತಾಮಸ : ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ, ವಾಯುಪುರಾಣ, ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ, ಲಿಂಗಪುರಾಣ, ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ, ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣ.

ಉಪಪುರಾಣಗಳು : **ಸಾತ್ವಿಕ** : ವಾಯವ್ಯ, ಭಾರ್ಗವ, ಸೌಮ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಕೌಶಿಕ, ಪರಾಶರ.

ರಾಜಸ : ನಾರದೀಯ, ನಾರಸಿಂಹ, ಕಪಿಲ, ವಾಶಿಷ್ಠ ಶಿವಧರ್ಮ, ಮಾರೋಚ.

ತಾಮಸ : ಮಾನವ, ಸ್ಕಾಂದ, ದುರ್ವಾಸ, ಆದಿತ್ಯ, ವಾರುಣ, ಶಾಂಬರ.

ಉಪಪುರಾಣಗಳು : ಸನತ್ಕುಮಾರ, ನರಸಿಂಹ, ನಂದಿ, ದುರ್ವಾಸ, ನಾರದೀಯ, ಕಪಿಲ, ಮಾನವ, ಔಶನಸ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ವಾರುಣ, ಕಾಲಿಕಾ, ಮಹೇಶ, ಸಾಂಬ, ಸೌರ, ಪರಾಶರ, ಮಾರೀಚ, ಭಾರ್ಗವ, ಕೌಮಾರ.

ಸ್ಮೃತಿಗಳು : **ಸಾತ್ವಿಕಸ್ಮೃತಿಗಳು:** ವಸಿಷ್ಠಸ್ಮೃತಿ, ಹಾರೀತಸ್ಮೃತಿ, ವ್ಯಾಸಸ್ಮೃತಿ, ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿ, ಭಾರದ್ವಾಜಸ್ಮೃತಿ, ಕಶ್ಯಪಸ್ಮೃತಿ.

ರಾಜಸಸ್ಮೃತಿಗಳು: ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಮೃತಿ, ಅತ್ರಿಸ್ಮೃತಿ, ದಕ್ಷಸ್ಮೃತಿ, ಕಾತ್ಯಾಯನಸ್ಮೃತಿ, ವಿಷ್ಣುಸ್ಮೃತಿ.

ತಾಮಸಸ್ಮೃತಿಗಳು : ಗೌತಮಸ್ಮೃತಿ, ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ಮೃತಿ, ಸಂವರ್ತ ಸ್ಮೃತಿ, ಯಮಸ್ಮೃತಿ, ಶಂಖಿಸ್ಮೃತಿ, ಔಶನಸಸ್ಮೃತಿ.
(ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಸ್ಮೃತಿಗಳಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ).

ಹದಿನೆಂಟರ ಮಹಾಭಾರತ: ಧರ್ಮರಾಜ-1, ಭೀಮ-ಭಕ್ತ್ಯಾದಿ 10 ಗುಣಗಳು, ಅರ್ಜುನ-ಶ್ರವಣಾದಿ 3, ನಕುಲ-1, ಸಹದೇವ-1, ದ್ರೌಪದಿ-1, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ- ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾಗಿ 1.(ಒಟ್ಟು18 ಗುಣಗಳು)

ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು : 18. ಅರ್ಜುನ ವಿಷಾದ ಯೋಗ, ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಸಂನ್ಯಾಸ ಯೋಗ, ಧ್ಯಾನ ಯೋಗ, ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಅಕ್ಷರಬ್ರಹ್ಮಯೋಗ, ರಾಜ ವಿದ್ಯಾರಾಜಗುಹ್ಯ ಯೋಗ, ವಿಭೂತಿಯೋಗ, ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ, ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಯೋಗ, ಗುಣ ತ್ರಯವಿಭಾಗಯೋಗ, ಪುರುಷೋತ್ತಮಯೋಗ, ದೈವಾಸುರ ಸಂಪದ್ವಿಭಾಗ ಯೋಗ, ಶ್ರದ್ಧಾತ್ರಯ ವಿಭಾಗ ಯೋಗ, ಮೋಕ್ಷಸನ್ಯಾಸಯೋಗ.

ಉಪಚಾರಗಳು : ಆಸನ, ಸ್ವಾಗತ, ಪಾದ್ಯ, ಅರ್ಘ್ಯ, ಆಚಮನ, ಸ್ನಾನ, ವಸ್ತ್ರ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಭೂಷಣ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ತರ್ಪಣ, ಪುಷ್ಪಮಾಲಾ, ಅನುಲೇಪನ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ.

ಯಜ್ಞ ಭಾಗಿಗಳು : ನಾಲ್ಕು ಋತ್ವಿಜರು + ಮೂರು ಸಹಾಯಕ ಋತ್ವಿಜರು + ಒಬ್ಬ ಯಜಮಾನ + ಒಬ್ಬಸಭ್ಯ ನಿರೀಕ್ಷಕ.

ಅಷ್ಟಾದಶ ವಿದ್ಯೆಗಳು : ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು + ಆರು ವೇದಾಂಗಗಳು + ಪುರಾಣಗಳು + ನ್ಯಾಯ + ಮೀಮಾಂಸಾ + ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ + ಆಯುರ್ವೇದ + ಧನುರ್ವೇದ + ಗಾಂಧರ್ವ + ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ

ವಿಂಶತಿದ್ರವ್ಯಗಳು : ಪರಮಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಜೀವರು, ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಗುಣತ್ರಯ, ಮಹತತ್ತ್ವ, ಅಹಂಕಾರತತ್ವ, ಬುದ್ಧಿತತ್ವ, ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯ, ಮಾತ್ರಾ, ಭೂತ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಆವರಣ, ಅಂಧಕಾರ, ವಾಸನೆ, ಕಾಲ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬ.

ಕುರುಪಾಂಡವರ ಮಹಾಯುದ್ಧ: ಹದಿನೆಂಟು ದಿನಗಳು.

ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸೈನ್ಯ : ಹದಿನೆಂಟು ಅಕ್ಷೋಹಿಣೀ. (7 ಪಾಂಡವರ + 11 ಕೌರವರದ್ದು)

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಹೆಸರುಗಳು (18 ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಗುಪ್ತನಾಮಗಳು) : ಗೀತಾ, ಗಂಗಾ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಸೀತಾ, ಸತ್ಯಾ, ಪತಿವ್ರತಾ ಬ್ರಹ್ಮಾವಲೀ, ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾ, ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಾ, ಮುಕ್ತಿಗೇಹಿನೀ, ಅರ್ಧಮಾತ್ರಾ, ಚಿದಾನಂದಾ, ಭವಘ್ನೀ, ಭ್ರಾಂತಿನಾಶಿನೀ, ವೇದತ್ರಯೀ, ಪರಾ, ಅನಂತಾ, ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಜ್ಞಾನಮಂಜರೀ.

ಭಗವಂತನ ಅಧಿಷ್ಠಾನ : ಪ್ರತಿಮೆ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಅಗ್ನಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗೋವು, ತುಳಸಿ, ಅತಿಥಿ, ಅಭ್ಯಾಗತ, ಪಿಪ್ಪಲ, ಸನ್ಯಾಸಿ, ವನಸ್ಥ ಗೃಹಸ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಬಂಧು, ಪಂಚಭೂತಗಳು, ತಿಥಿ-ನಕ್ಷತ್ರ-ಯೋಗ ಕರಣಗಳು, ಪಕ್ಷಗಳು, ಸಂಕ್ರಮಣ. (ಸರ್ವವಸ್ತು-ದೇಶ-ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತ).

ವೇದೋಕ್ತ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು : ಹಂಸಃ, ಶುಚಿಷತ್, ವಸುಃ, ಅಂತರಿಕ್ಷಸತ್, ಹೋತಾ, ವೇದಿಷತ್, ಅತಿಥಿಃ, ದ್ರೋಣಸತ್, ನೃಷತ್, ವರಸತ್, ಋತಸತ್, ವ್ಯೋಮಸತ್, ಅಬ್ಜ ಗೋಜಾ, ಋತಜಾ, ಅದ್ರಿಜ, ಋತಂ, ಬೃಹತ್.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಪರಿಮಾಣ: 18 ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳು.

ವೈದಿಕ ವಿದ್ಯೆಗಳು : ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಉಪವೇದಗಳು, ಆರು ಅಂಗಗಳು, ನ್ಯಾಯ, ಮೀಮಾಂಸಾ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳು,

ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು, ಭಾರತ, ಪಂಚರಾತ್ರ, ಮೂಲರಾಮಾಯಣ, ಆರು ಅಂಗಗಳು, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ಮೀಮಾಂಸಾತ್ರಯ.

ತಾಮಸಗುಣಗಳು : ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಮೋಹ, ಲೋಭ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಹಿಂಸಾ, ಆಮಯ, ಅನೃತ, ದಂಭ, ಕಪಟ, ಭಗವಂತನ ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದಚಿಂತನೆ, ಅಪೂರ್ಣ, ಸುಖಬದ್ಧ ಆಮಿಷನಿವೇದಿತ, ಅಭೋಜ್ಯ, ತಾಮಸಾನ್ನ ದುರಾಶೆ, ಅಸಂಗ.

ಸಿದ್ಧಿಗಳು (ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದವು) : ಅನೂರ್ಮಿಮತ್ತ್ವ, ದೂರಶ್ರವಣ, ದೂರದರ್ಶನ, ಮನೋಜವ, ಕಾಮರೂಪ, ಪರಕಾಯಪ್ರವೇಶ, ಇಚ್ಛಾಮರಣ, ದೈವಸಂಬಂಧ, ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಿ ಅಪ್ರತಿಹತ ಆಜ್ಞೆ, ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞಾನ, ಪರಿಚಿತ್ತಾಭಿಜ್ಞಾನ,

ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ, ಸೂರ್ಯಸ್ತಂಭ, ಜಲಸ್ತಂಭ, ವಿಷಸ್ತಂಭ, ಶಸ್ತ್ರಾದಿ ಸ್ತಂಭ, ಅಪರಾಜಯ.

ನಾನಾ ವಿಧ ಕರ್ಮಗಳು : ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮ, ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ, ಸ್ವಬೀಜ, ನಿರ್ಬೀಜ, ಪುಣ್ಯಬೀಜ ಪಾಪಕರ್ಮ, ಪಾಪಬೀಜ-ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ, ಜ್ಞಾತಬೀರ್ಜ, ಅಜ್ಞಾತನಿರ್ಭೀಜ ಪುಣ್ಯ, ಅಜ್ಞಾತ ನಿರ್ಬೀಜ ಪಾಪ, ಜ್ಞಾತನಿರ್ಬೀಜ ಪುಣ್ಯ, ಸಂಚಿತಕರ್ಮ, ಆಗಾಮಿಕರ್ಮ, ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮ, ದೈಶಿಕಕರ್ಮ, ದೈಹಿಕಕರ್ಮ, ಕಾಲಿಕ ಕರ್ಮ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕರ್ಮ ಮುಂತಾದವು.

ಇಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದರ ವೈಭವ

ಜೀವನ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಗಳು (ಮುಕ್ತಿಗೆ) : ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚಭೂತ, ಮನಸ್ಸು ತಪಸ್ಸು ಕರ್ಮ, ಲೋಕ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅನ್ನ ವೀರ್ಯ, ಜೀವ (ಸ್ವರೂಪ), ಪ್ರಕೃತಿ, ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದ.

ದುರ್ಮತಗಳು : ಭಾರತೀವಿಜಯ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ, ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷ, ಶತಾನಂದ, ಉದ್ವರ್ತ, ವಿಜಯ, ರುದ್ರಭಟ್ಟೀಯ, ವಾಮನೀಯ, ಯಾದವ ಪ್ರಕಾಶ, ಮಾಧವದಾಶೀಯ, ಭರ್ತೃಪ್ರಪಂಚ, ದ್ರಾವಿಡ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೀಯ, ಭಾಸ್ಕರೀಯ, ಪಿಶಾಚೀಯ, ವೃತ್ತಿಪ್ರಕಾಶ, ವಿಜಯ ಭಟ್ಟೀಯ, ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತೀಯ, ವಾದೀಂದ್ರೀಯ, ಶಾಂಕರೀಯ, ರಾಮನುಜೀಯ.

(22ನೆಯ ತತ್ತ್ವವಾದ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರ ಭಾಷ್ಯ)

24ರ ಮೇಲಿನವುಗಳ ವೈಭವ

(ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ತಿಳಿದಿರೋಣ ಭಾಗ-1 ನೋಡುವುದು)

ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ರೂಪಗಳು: ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವ, ಗೋವಿಂದ, ವಿಷ್ಣು ಮಧುಸೂದನ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ, ವಾಮನ, ಶ್ರೀಧರ, ಹೃಷಿಕೇಶ, ಪದ್ಮನಾಭ, ದಾಮೋದರ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ವಾಸುದೇವ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಅನಿರುದ್ಧ ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಅಧೋಕ್ಷಜ, ನಾರಸಿಂಹ, ಅಚ್ಯುತ, ಜನಾರ್ದನ, ಉಪೇಂದ್ರ, ಹರಿ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

ಪತ್ನಿಯರು : ಶ್ರೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಕಮಲಾ, ಪದ್ಮ ಪದ್ಮಿನಿ, ಕಮಲಾಲಯಾ, ರಮಾ, ವೃಷಾಕಪೀ, ಧನ್ಯಾ, ಬುದ್ಧ ಯಜ್ಞಾ, ಇಂದಿರಾ, ಹಿರಣ್ಯಾ, ಹರಿಣೀ, ಸತ್ಯಾ, ನಿತ್ಯಾ, ಆನಂದಾ, ಅಪ್ರಜ್ಞಾ, ಸುಖಾ, ಸುಗಂಧೀ, ಸುಂದರೀ, ವಿದ್ಯಾ, ಸುಶೀಲಾ, ಸುಲಕ್ಷಣಾ.

ತತ್ತ್ವಗಳು : ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಹತ್, ಅಹಂಕಾರ, ಮನಸ್, ಶ್ರೋತ್ರ, ತ್ವಕ್, ಚಕ್ಷುಸ್, ಜಿಹ್ವಾ, ನಾಸಾ, ವಾಕ್, ಪಾಣಿ, ಪಾದ, ಪಾಯು, ಉಪಸ್ಥ ಶಬ್ದ ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ ಅಪ್, ಪೃಥ್ವಿ

ಅಭಿಮಾನಿಗಳು : ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಬ್ರಹ್ಮ ಗರುಡ, ಸ್ಕಂದ, ಮಿತ್ರ, ಅ.ಪ್ರಾಣ, ಸೂರ್ಯ, ವರುಣ, ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು, ಅಗ್ನಿ ಇಂದ್ರ, ಜಯಂತ, ಮಿತ್ರ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ, ಗಣಪತಿ, ಪ್ರ.ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ ವರುಣ, ಧರಾ

ಗಾಯತ್ರೀ ಅಕ್ಷರಗಳು : ತತ್, ಸ, ವಿ, ತುಃ, ವ, ರೇ, ಣ್ಯಂ,

ಭ, ರ್ಗೋ, ದೇ, ವ, ಸ್ಯ, ಧೀ, ಮ, ಹಿ,

ಧೀ, ಯೋ, ಯೋ, ನಃ, ಪ್ರ, ಚೋ,ದ, ಯಾತ್

ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು : ಬ್ರಹ್ಮ, ಪ್ರಾಣ, ಶಂಕರ, ಇಂದ್ರ, ಗಣೇಶ, ಆದಿತ್ಯ, ಪಾರ್ವತಿ, ಶೇಷ, ಪ್ರಜಾಪತಿ, ಬುಧ, ಶನಿ, ಗುರು, ಅರ್ಯಮಾ, ಜಮದಗ್ನಿ ಕಾಮ, ಧರ್ಮ, ಮನು, ಪಿತೃದೇವತೆ, ವಾಯು, ಈಶಾನ್ಯ, ಮನ್ಮಥ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ವ್ಯಾನ, ಅನಿರುದ್ಧ

– ಗಾಯತ್ರಿ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಈ ಮಂತ್ರದ ದೇವತೆ, ಮುಖ್ಯವಾಚ್ಯ, ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ, ಧ್ಯೇಯವಸ್ತು .

ವೈಷ್ಣವ ಯೋಗಗಳು (24): ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆ, ವಿಧರ್ಮ ವರ್ತನೆ, ದೈವಲಬ್ದೇನ ಸಂತೋಷ, ಆತ್ಮನಿಶ್ ಚರಣಾರ್ಚನೆ, ಗ್ರಾಮ್ಯಧರ್ಮನಿವೃತ್ತಿ ಮೋಕ್ಷ ದರ್ಮರತಿ, ಮಿತಮೇಧ್ಯಾದನ, ವಿವಿಕ್ತಕ್ಷೇತ್ರ ಸೇವನೆ. ಅಹಿಂಸಾ, ಸತ್ಯ, ಆಸ್ತೇಯ, ಯಾವದರ್ಥಪರಿಗ್ರಹ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ತಪ, ಶೌಚ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಪುರುಷಾರ್ಚನ, ಮೌನ, ಸದಾಸನ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ವೈಕುಂಠಲೀಲಾಭಿ ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ (ಸಮಾಧಾನ).

ಸಂವತ್ಸರಗಳು : 60 (ಪ್ರಭವಾದಿ)+ಅಭಿಮಾನಿಗಳು

ನಕ್ಷತ್ರಗಳು : 27 ನಕ್ಷತ್ರಗಳು (ಅಶ್ವಿನ್ಯಾದಿ)+ಅಭಿಮಾನಿಗಳು

ನರಕಗಳು (28) : ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ, ರೌರವ, ಮಹಾರೌರವ, ಕುಂಭೀಪಾಕ, ಕಾಲಸೂತ್ರ, ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಸೂಕರಮುಖ, ಅಂಧಕೂಪ, ಕೃಮಿಭೋಜನ, ಶ್ವದಂಶ, ವಜ್ರಕಂಟಕ, ಶಾಲ್ಮಲೀ, ವೈತರಣೀ, ಪೂಯೋದ, ಪ್ರಾಣರೋಧನ, ವಿಷಾಶನ, ರೇತಃಪಾನ, ಸಾಮೇಯಾದನ, ಅವೀಚಿಪೂರ, ಲಾಲಾಭಕ್ಷ, ಕ್ಷಾರಕರ್ದಮ, ರಕ್ಷೋಗಣ ಭೋಜನ, ಶೂಲಪ್ರೋತ, ದಂದಶೂಕ, ಅವಕಂಠ ನಿರೋಧನ, ಪರಿವರ್ತನ, ಸೂಚೀಮುಖ. (ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರ ನರಕಗಳುಂಟು. ನರಕದಲ್ಲಿ ಯಾತನಾಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವರು.

ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಗಳು (30) (ನಾರದೋಕ್ತ) :(1) ಸತ್ಯ, (2) ದಯಾ, (3) ತಪಸ್ಸು (4) ಶೌಚ, (5) ತಿತಿಕ್ಷಾ, (6) ಈಕ್ಷಾ, (7) ಶಮ, (8) ದಮ, (9) ಅಹಿಂಸಾ, (10) ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, (11) ತ್ಯಾಗ, (12) ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, (13) ಆರ್ಜವ, (14) ಸಂತೋಷ, (15) ಸಮದೃಕ್, (16) ಸೇವಾ, (17) ಗ್ರಾಮ್ಯೋಹೋಪರಮ, (18) ವಿಪರ್ಯಯೇಹೇಕ್ಷಾ, (19) ಮೌನ, (20) ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶನ, (21) ಶುದ್ಧಾನ್ನ ಸೇವನ, (22) ಶ್ರಮಣಾ, (23) ಕೀರ್ತನ, (24) ಸ್ಮರಣ, (25) ಸೇವಾ, (26) ಇಜ್ಯಾ, (27) ಅವನತಿ, (28) ಸಖ್ಯ, (29) ದಾಸ್ಯ, (30) ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣ.

ಯೋಗಗಳು : 27 + ಅಭಿಮಾನಿಗಳು

ಕೌರವರು	: 100 (ದುರ್ಯೋಧನಾದಿ)
ಶತಸ್ಥರು	: 100 (ದೇವತಾವರ್ಗ)
ಶೇಷಶತಸ್ಥರು	: 85
ಶರೀರದ ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು	: 40
ಕಲಶಸ್ಥ ಮೂರ್ತಿಗಳು	: 100
ಮಾತೃಕಾ ದೇವತೆಗಳು	: 51
ವರ್ಣಗಳು	: 51 (16 ಸ್ವರ + 35 ವ್ಯಂಜನ) + ಅಭಿಮಾನಿಗಳು
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳು	: 564
ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ ಅಧಿಕರಣಗಳು	: 222

ಸರ್ವಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳು (ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರ ಕೃತಿಗಳು) : 37

ದೇಹದ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳು	: 32 ಐದು ದೀರ್ಘ – ಭುಜ, ನೇತ್ರ, ಗದ್ದ ತೊಡೆ, ನಾಸಿಕಾ ಐದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ – ತೊಗಲು, ಕೂದಲು, ಬೆರಳು, ಹಲ್ಲು ಬೆರಳಪರ್ವಗಳು ; ಏಳು ಕೆಂಪಗೆ – ಕಣ್ಣಿನಂಚು, ಉಗುರು, ಅಂಗೈ, ಅಂಗಾಲು, ಕಾಲು, ನಾಲಿಗೆ, ತುಟಿಗಳು ; ಆರು ಉನ್ನತ – ಕಕ್ಷ, ಕುಕ್ಷಿ, ವಕ್ಷಸ್ಸು, ಮೂಗು, ಹೆಗಲು, ಹಣೆ. ; ಮೂರು ವಿಶಾಲ – ಹಣೆ, ಎದೆ, ಕೆಳಸೊಂಟ ; ಮೂರು ಹ್ರಸ್ವ – ಕುತ್ತಿಗೆ, ಜನನೇಂದ್ರಿಯ, ಬೆನ್ನು; ಮೂರು ಗಂಭೀರ – ಸ್ವರ, ಶಕ್ತಿ ನಾಭಿ
ಋಜು ಗಣದ ಶತಸ್ಥ ರೂಪಗಳು	: 100 (ಶತಾಹ್ವರು)
ಕಕ್ಷಾತಾರತಮ್ಯ	: 32 (ಕಕ್ಷಾಗಳು)
ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾವತಾರಗಳು	: 28
ಜೀವರಲ್ಲಿಯ ಒಟ್ಟು ದೇಹಗಳು	: 26
ವಾಸ್ತುಮಂಡಳದ ದೇವತೆಗಳು	: 64

ಒಟ್ಟು ತತ್ತ್ವಗಳು	:	32 (25 ತತ್ತ್ವಗಳು ಜೊತೆಗೆ ಕಾಲ, ಮಾಯೆ, ನಿಯತಿ, ಮತಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಕಲೆ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ)
ತಂತ್ರಸಾರೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳು	:	73
ದಿನದ ವಿಶೇಷ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು	:	1080 (ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಸಂಧಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ)
ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು (ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮೋಕ್ತ)	:	1000 (ಅನಂತ ವಾಚೀ)
ದೈವೀ ಸಂಪತ್ತುಗಳು	:	26
ಮನುಷ್ಯನ ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯ	:	100 ವರ್ಷ (116 ವರ್ಷ)
ಸಾಲಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು	:	5535
ತುಲಸಿಯಲ್ಲಿಯ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು	:	5317
ಜೀವರೊಳಗೆ ವಾಯುದೇವರ ರೂಪಗಳು	:	16,416
ಬೃಹತೀ ಸಹಸ್ರ	:	ಒಂದು ಸಾವಿರ ಋಕ್‌ಗಳು (36 ಸಾವಿರ ಸ್ವರಗಳು, 36 ಸಾವಿರ ವ್ಯಂಜನಗಳು)
ಜೀವರ ಯೋನಿಗಳು	:	84 ಲಕ್ಷ

ಜಲಯೋನಿ – 9 ಲಕ್ಷ ಕ್ರಿಮಿಯೋನಿ – 11 ಲಕ್ಷ

ಪಶುಯೋನಿ – 30 ಲಕ್ಷ ವೃಕ್ಷಾದಿ ಯೋನಿ – 20 ಲಕ್ಷ

ಅಂಡಜಯೋನಿ–10ಲಕ್ಷ ಮಾನುಷಯೋನಿ – 4 ಲಕ್ಷ

ಮಹಾಭಾರತಾಂತರ್ಗತ ಶ್ಲೋಕಗಳು : ಒಂದು ಲಕ್ಷ

ಉಪ ಪರ್ವಗಳು	:	100
ಅಧ್ಯಾಯಗಳು	:	2312
ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಣ ಶ್ಲೋಕಗಳು	:	24,000
ಕಾಂಡಗಳು	:	ಬಾಲಕಾಂಡ, ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ, ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ, ಕಿಷ್ಕಿಂದಾಕಾಂಡ, ಸುಂದರಕಾಂಡ, ಯುದ್ಧಕಾಂಡ, ಉತ್ತರಕಾಂಡ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಶ್ಲೋಕಗಳು	:	18,000
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮಕ್ಕಳು	:	ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರಲ್ಲಿ – 10 ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು (ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ)
ಇತರ ಮಡದಿಯರು	:	16100. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ 10 ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು
ಮಾನವಶರೀರಸ್ಥ ಒಟ್ಟು ನಾಡಿಗಳು	:	72,000
ಭಗವಂತ ಹಾಗೂ ವಾಯುದೇವರು	:	72,000 ನಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತ
ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ	:	12,000 × 2
ಮಧ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿ	:	14,000 × 2
ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ	:	4000 × 2
ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ	:	6000 × 2

(ದೇಹದ ಎಡಭಾಗ 36,000 + ಬಲಭಾಗ 36,000 =72 ಸಾವಿರ ನಾಡಿಗಳು)

ಪ್ರಧಾನ ನಾಡಿಗಳು : 101 (ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಡುವ). 50+50+1 (ಸುಷುಮ್ನಾ)
101×100 (ಶಾಖಾನಾಡಿಗಳು) = 10,100
ಒಂದೊಂದಕ್ಕೂ ಮತ್ತೆ 72 ಸಾವಿರ ನಾಡಿಗಳು.
ಒಟ್ಟು 10,000 × 72 ಸಾವಿರ = 72,72,00000 ನಾಡಿಗಳು.
(ಭೌತಿಕ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದ ನಾಡಿಗಳು ಇವಾಗಿರುತ್ತದೆ).

ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತ ಛಂದಸ್ಸಿನ ವಿವರ

ಛಂದಸ್ಸು – ಅಕ್ಷರ	ಛಂದಸ್ಸು – ಅಕ್ಷರ	ಛಂದಸ್ಸು – ಅಕ್ಷರ
ಗಾಯತ್ರೀ – 24	ಉಷ್ಣಿಕ್ – 28	ಅನುಷ್ಟುಪ್ – 32
ಬೃಹತೀ – 36	ಪಂಕ್ತಿ – 40	ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ – 44
ಜಗತೀ – 48	ಅತಿಜಗತೀ – 52	ಶಕ್ವರೀ – 56
ಅತಿಶಕ್ವರೀ – 60	ಅಷ್ಟಿ – 64	ಅತ್ಯಷ್ಟಿ – 68
ಧೃತಿ – 72	ಅತಿಧೃತಿ – 76	

ಅಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು

ಗಾಯತ್ರೀ – ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತೀ–ಭಾರತೀ, ಗರುಡ, ಸ್ವಾಹಾ

ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಸಂಜ್ಞಾದೇವಿ

ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಸರಸ್ವತೀ, ರೋಹಿಣೀ

ಬೃಹತೀ – ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿ, ಭಾರತಿ, ಗರುಡ, ತಾರಾ

ಪಂಕ್ತಿ – ಶಚೀ, ಮಿತ್ರಾವರುಣ ಪತ್ನಿಯರು, ರೇವತಿ, ಗಂಗಾ

ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ – ಶಚೀ

ಜಗತೀ – ವಾರುಣಿ ಮೊದಲಾದವರು.

51 ಅಜಾದಿ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು : ಅಜ, ಆನಂದ, ಇಂದ್ರ, ಈಶಾನ, ಉಗ್ರ, ಊರ್ಜಾ, ಋತುಂಬರ, ಋಘ, ಲೃಶ, ಲೃಜ, ಏಕಾತ್ಮ ಐರ, ಓಜೋಭೃತ್, ಔರಸ, ಅಂತ, ಅರ್ಧಗರ್ಭ, ಕಪಿಲ, ಖಪತಿ, ಗರುಡಾಸನ, ಘರ್ಮಾ, ಙಸಾರ, ಚಾರ್ವಾಂಗ, ಛಂದೋಗಮ್ಯ, ಜನಾರ್ದನ, ಝುಂಟಾತಾರಿ, ಞಮ, ಟಂಕೀ, ಠಳಕ, ಡರಕ, ಢರೀ, ಣಾತ್ಮಾ ತಾರ, ಥಭ, ದಂಡಿ, ಧನ್ವೀ, ನಮ್ಯ, ಪರ, ಫಲಿ, ಬಲಿ, ಭಗ, ಮನು, ಯಜ್ಞ, ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ, ವರ, ಶಾಂತಸಂವಿತ್, ಷಡ್ಗುಣಾತ್ಮ ಸಾರಾತ್ಮ ಹಂಸ, ಳಾಳುಕ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ.

ಮರುತ್ತುಗಳು (49) : ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ, ನಾಗ, ಕೃಕಲ, ಕೂರ್ಮ, ದೇವದತ್ತ ಧನಂಜಯ, ಪ್ರವಹ, ವಿವಹ, ಶಂಯು, ಸಂವಹ, ಪರಾವಹ, ಉದ್ವಹ, ಆವಹ, ಶಂಕು, ಕಾಲ, ಶ್ವಾಸ, ಅನಿಲ, ಅನಲ, ಪ್ರತಿಭ, ಕುಮುದ, ಕಾಂತ, ಶುಚಿ, ಶ್ವೇತ, ಅಜಿತ, ಗುರು, ಸಂಜ್ಞ, ಸಂವರ್ತಕ, ಕಾಲ, ಅದಿತಿ, ಸೌಮ್ಯ, ಕಪಿ, ಜಡ, ಮಂಡೂಕ, ಸಂತತ, ಸಿದ್ಧ ಋತು, ಕೃಷ್ಣ ಪಿಕ, ಶುಕ, ಯತಿ, ಭೀಮ, ಹನು, ಪಿಂಗ, ಅಹಂಪ್ರಾಣ, ಕಂಪನ.

ಗೀತೆಯ ಶ್ಲೋಕಗಳು ವಿವರ : ವಕ್ತೃಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ಲೋಕಗಳು –

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ : ಒಂದು

ಸಂಜಯ : 41

ಅರ್ಜುನ : 85

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ : 574

710 ಶ್ಲೋಕಗಳು

ಷಣ್ಣವತಿ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳು (96) : ಅಮಾವಾಸ್ಯ = 12, ವೈಧೃತಿ = 13

ಮನ್ವಾದಿ = 14, ವ್ಯತೀಪಾತ = 13

ಯುಗಾದಿ = 4, ಮಹಾಲಯ = 16

ಸಂಕ್ರಮಣ = 12, ಅಷ್ಟಕ = 12

ಶ್ವಾಸ ಹಾಗೂ ಉಚ್ಛ್ವಾಸಗಳು : 1 ಘಳಿಗೆಗೆ = 360, 1 ಗಂಟೆಗೆ = 900

1 ದಿನಕ್ಕೆ = 21,600, 1 ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ = 3,24,000

1 ತಿಂಗಳಿಗೆ = 6,48,000, 1 ಆಯನಕ್ಕೆ = 38,88,000

1 ವರ್ಷಕ್ಕೆ = 7,77,6000

ಭಾಗವತ ಧರ್ಮಗಳು (30) : ಸರ್ವತಃ ಮನಸಃ ಅಸಂಗ, ಸಾಧುಸಂಗ, ಶೌಚ, ತಪಃ, ತಿತಿಕ್ಷಾ, ಮೌನ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಅರ್ಜುನ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ, ಅಹಿಂಸಾ, ಸಮತ್ವ, ಸರ್ವತ್ರ, ಆತ್ಮೇಶ್ವರಾನ್ವೀಕ್ಷಾ, ಕೈವಲ್ಯ, ಅನಿಕೇತನ, ವಿವಿಕ್ತ ದೇಶ ಸೇವಿತ್ವ, ಚೀರವಸನ, ಸಂತೋಷಂ ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್, ಪರಾರ್ಥೇಹಾ, ಸತ್ಯಂ, ಅಭಯಂ, ಶಮ-ದಮ, ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ಸೇವಾ, ಇಜ್ಯಾ, ಅವನತಿ, ಸಖ್ಯಂ, ದಾಸ್ಯ, ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಗಣನಾಕ್ರಮ

ಏಕ = 1, ದಶ = 10, ಶತ = 100, ಸಹಸ್ರ = 1000

ಲಕ್ಷ = 1,00,000, ಕೋಟಿ = 1,00,00,000 ಶತಕೋಟಿ = 100,00,00,000

ಅರ್ಬುದ = 1,000,00,00,000 ನ್ಯರ್ಬುದ = 10,000,00,00,000

ಖರ್ವ = 100,000,00,00,000 ಮಹಾಖರ್ವ = 1,000,000,00,00,000

ಪದ್ಮ = 10,000,000,00,00,000 ಮಹಾಪದ್ಮ = 100,000,000,00,00,000

ಕ್ಷೋಣಿ = 1,000,000,000,00,00,000

ಮಹಾಕ್ಷೋಣಿ = 10,000,000,000,00,00,000

ಶಂಖ = 100,000,000,000,00,00,000

ಮಹಾಶಂಖ = 1,000,000,000,000,00,00,000

ದೀಪ್ತಿ = 10,000,000,000,000,00,00,000

ಅನಂತ (ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶೆ ಆಗತ್ಯವಿದೆ) = 1 ರ ಮುಂದೆ 144 ಸೊನ್ನೆಗಳು

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲಗಣನೆ

೧ ಪರಮಅಣು	=	೦.೦೦೧೧ ಸೆಂ
೨ ಪರಮಾಣು = ೧ ಅಣು	=	೦.೦೦೨೨ ಸೆಂ.
೯ ಅಣು = ೧ ತ್ರುಟಿ	=	೦.೦೧೯೮ ಸೆಂ.
೯ ತ್ರುಟಿ = ೧ ಲವ	=	೦.೧೬೬೮ ಸೆಂ.
೩ ಲವ = ೧ ನಿಮೇಷ	=	೦.೫೩೩೩ ಸೆಂ.
೩ ನಿಮೇಷ = ೧ ಕ್ಷಣ	=	೧.೬೦೦೦ ಸೆಂ.
೫ ಕ್ಷಣ = ೧ ಕಾಷ್ಟ	=	೮ ಸೆಂ.
೮ ನಿಮೇಷ	=	೧ ಮಾತ್ರಾ
೨೦ ಮಾತ್ರಾ	=	೧ ಪ್ರಾಣ
೬ ಪ್ರಾಣ	=	೧ ಪಳ
೧ ಪಳ = ೫೦ ವಿಪಳ	=	೨೪ ಸೆಂ.
೬೦ ಪಳ	=	೧ ಘಳಿಗೆ (೨೪ ಮಿನಿಟ್)
೨.೫ ಘಳಿಗೆ	=	೧ ಗಂಟೆ (೬೦ ಮಿನಿಟ್)
೨೪ ಘಂಟೆ	=	೬೦ ಘಳಿಗೆ = ೧ ದಿನ
೧೫ ಉಸಿರು × ೬೦ ನಿಮಿಷ × ೨೪ ಗಂ.	=	೨೧೦೦೦ (ಒಂದು ದಿನದ ಉಸಿರಾಟ)

ಕಾಲದ ಪರಿಮಾಣ ವೈಭವ

5 ಕ್ಷಣ	=	1 ತ್ರುಟಿಕಾಲ	50 ತ್ರುಟಿ	=	1 ಲವಕಾಲ
2 ಲವ	=	1 ನಿಮಿಷ (ರೆಪ್ಪೆ ಹೊಡೆದಷ್ಟು ಕಾಲ)			
8 ನಿಮಿಷ	=	1 ಮಾತ್ರ	2 ಮಾತ್ರ	=	1 ಗುರು
10 ಗುರು	=	1 ಪ್ರಾಣ	6 ಪ್ರಾಣ	=	1 ಪಳ
12 ಪಳ	=	1 ಬಾಣ	5 ಬಾಣ	=	1 ಘಟಿಕಾ
30 ಘಟಿಕಾ	=	1 ಹಗಲು (12 ಗಂಟೆ)	60 ಘಟಿಕಾ	=	1 ದಿನ (24 ಗಂಟೆ)
7 ದಿನ	=	1 ವಾರ	4 ವಾರ	=	1 ತಿಂಗಳು (ಸುಮಾರು)
15 ದಿನ	=	1 ಪಕ್ಷ	2 ಪಕ್ಷ	=	1 ಮಾಸ (ತಿಂಗಳು)
2 ಮಾಸ	=	1 ಋತು	3 ಋತು	=	1 ಅಯನ
2 ಅಯನ	=	1 ವರ್ಷ (360 ದಿನ)	12 ಮಾಸ	=	1 ವರ್ಷ

(ಮನುಷ್ಯನ ಒಂದು ದಿನದ ಉಸಿರಾಟ = 15 × 60 × 24 = 21,600)

ಮನುಷ್ಯರ 30 ದಿನ = ಪಿತೃಗಳ ಒಂದು ದಿನ

ಮನುಷ್ಯರ 360 ದಿನ = ದೇವತೆಗಳ ಒಂದು ದಿನ
(ಉತ್ತರಾಯಣ – ಹಗಲು, ದಕ್ಷಿಣಾಯನ – ರಾತ್ರಿ)

ಮನುಷ್ಯರ 360 ವರ್ಷ = ದೇವತೆಗಳ ಒಂದು ವರ್ಷ

ಕೃತಯುಗ = ಮನುಷ್ಯರ 1728000 ವರ್ಷ (ದೇವಮಾನದಂತೆ 4800 ವರ್ಷ)

ತ್ರೇತಾಯುಗ = ಮನುಷ್ಯರ 1296000 ವರ್ಷ (ದೇವಮಾನದ 3600 ವರ್ಷ) ಸಂಧಿ

ದ್ವಾಪರಯುಗ = ಮನುಷ್ಯರ 864000 ವರ್ಷ (ದೇವಮಾನದ 2400 ವರ್ಷ) ಕಾಲ

ಕಲಿಯುಗ = ಮನುಷ್ಯರ 432000 ವರ್ಷ (ದೇವಮಾನದ 1200 ವರ್ಷ) ಸೇರಿದೆ

4 ಯುಗಗಳು = 1 ಮಹಾಯುಗ = 4320000 ವರ್ಷ (ಮನುಷ್ಯಮಾನದಂತೆ)

1000 ಮಹಾಯುಗಗಳು = ಬ್ರಹ್ಮನ 1 ದಿನ = 43,20,000,000 (ಮನುಷ್ಯಮಾನ)

ಚತುರ್ಮುಖಬ್ರಹ್ಮರ ಒಂದು ಕಲ್ಪ (1 ದಿನ)ದಲ್ಲಿ 14 ಮನುಗಳು, 14 ಇಂದ್ರರು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುವರು.

ಬ್ರಹ್ಮನ 360 ದಿನ = ಬ್ರಹ್ಮನ 1 ವರ್ಷ = 1555200000000 (ಮನುಷ್ಯಮಾನ)

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 100 ವರ್ಷ = ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯ = 155520000000000 ವರ್ಷ
= ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪ (ಮನುಷ್ಯಮಾನದಂತೆ)

ಯುಗಕಾಲಮಾನ

	ದೇವಮಾನ	ಮನುಷ್ಯಮಾನ	
ಕೃತಯುಗ	4000 ವರ್ಷ	14,40,000	
ಸಂಧಿಕಾಲ	800 ವರ್ಷ	2,88,000 ವರ್ಷ	–17,28,000
ತ್ರೇತಾಯುಗ	3000 ವರ್ಷ	10,80,000 ವರ್ಷ	
ಸಂಧಿಕಾಲ	600 ವರ್ಷ	2,16,000 ವರ್ಷ	– 12,96,000
ದ್ವಾಪರಯುಗ	2000 ವರ್ಷ	7,20,000 ವರ್ಷ	
ಸಂಧಿಕಾಲ	400 ವರ್ಷ	1,44,000 ವರ್ಷ	– 8,64,000
ಕಲಿಯುಗ	1000 ವರ್ಷ	3,60,000 ವರ್ಷ	
ಸಂಧಿಕಾಲ	200 ವರ್ಷ	72,000 ವರ್ಷ	– 4,32,000
1 ಮಹಾಯುಗ	12,000 ವರ್ಷ		**43,20,000 ವರ್ಷ**

71 ಮಹಾಯುಗ = 1 ಮನ್ವಂತರ

14 ಮನ್ವಂತರ = ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 1 ಹಗಲು

14 ಮನ್ವಂತರ = ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 1 ರಾತ್ರಿ

1 ದಿನಕಲ್ಪ = ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 1 ಹಗಲು + 1 ರಾತ್ರಿ

14 + 14 = 28 ಮನ್ವಂತರಗಳು

360 ದಿನಕಲ್ಪ = ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ 1 ವರ್ಷ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ನೂರು ವರ್ಷ = 1 ಪರ (ಬ್ರಹ್ಮರ ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯ)

(ಮನುಷ್ಯಮಾನದ 1 ವರ್ಷ = ದೇವಮಾನದ 1 ದಿನ)

(ಮನುಷ್ಯಮಾನದ 360 ವರ್ಷ = ದೇವಮಾನದ 1 ವರ್ಷ)

ಬ್ರಹ್ಮರ ಒಂದು ಹಗಲಲ್ಲಿ 14 ಇಂದ್ರರು, 14 ಮನುಗಳು ರಾಜ್ಯವಾಳುವರು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತಾವರ್ಗ.

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸಾರ್ಯರ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರಗತ ಸಂಖ್ಯಾಸೂತ್ರಗಳು

ಶ್ರೀಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂತ್ರಪ್ರಾಯವಾಗಿ, ಸಂಖ್ಯಾಸೂಚಕ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವರು. ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

- **ಆರು ಮೂರೆರಡೊಂದು ಸಾವಿರ ಮೂರೆರಡುಶತ (ಪ್ರತಿದಿನದ ಉಸಿರಾಟ)**

$(6 \times 3) = 18 + 2 + 1 = 21{,}000 + (3 \times 2 \times 100) = \mathbf{21{,}600}$

- **ಮೂರೈದುಸಾವಿರ ತ್ರಿಶತನವ,**

$(3 + 5) \times 1000 = 8000$

$(3 \times 1000) = 300 + 9 = \underline{309}$

8,309

- **ಮೂರೆರಡುವರೆ ಸಾವಿರದ ಮೇಲ್ಮೂರಧಿಕ ನಾಲ್ವತ್ತು (ಪ್ರಾಣಮ್ಮಯನ ರೂಪಗಳು)**

$(3 \times 2\frac{1}{2}) \times 1000 = 5{,}500 + 3 + 40 = \mathbf{5{,}543}$

- **ಆರೆರಡು ಸಾವಿರದ ಮೇಲಿನ್ನೂರು ಐವತ್ತೊಂದು (ಅನ್ನಮಯನ ರೂಪಗಳು)**

$(6 + 2) \times 1000 = 8000 + 251 = \mathbf{8{,}251}$

- **ದ್ವಿಸಹಸ್ರಾರೆರಡು ಶತಪಂಚವಿಂಶತಿ**

$2 \times 1000 = 2000,\ (6 + 2) \times 100 = 800$

$2000 + 800 + 25 = \mathbf{2825}$ (ಕ್ಷೀರಗತ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು)

- **ಈರೆರಡು ಸಾವಿರದ ಮೇಲ್ಮುನ್ನೂರು ಐದು ಸುರೂಪ**

$2 \times 2 \times 1000 = 4000$

$4000 + 300 + 5 = \mathbf{4305}$ (ನವನೀತಗತ ರೂಪಗಳು)

- **ಐನೂರು ಮೇಲ್ಮೂರಧಿಕ ದಶ**

$500 + 10 + 3 = \mathbf{513}$

- ಐದು ಸುಲಕ್ಷದರುವತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರ ದೇಳಧಿಕಶತ (ಸಂಕರ್ಷಣನ ರೂಪವಿಶೇಷ)

  5,00,000 + 62,000 + 100 + 7 = **5,62,107**

- ಐನೂರು ಚತುರಾಶೀತಿ

  500 + 80 + 4 = **584**

- ಈರೆರಡು ಶತದ್ವ್ಯಷ್ಟಧಿಕ ಹದಿನಾರು ಸಾವಿರ ರೂಪ

  2 × 2 × 100 = 400 +(8×2) = 416

  16 × 1000 = <u>16,000</u>

  16,416 (ಪಂಚ ಪ್ರಾಣರಲ್ಲಿಯ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು)

- ಮೂರು ಸಾವಿರದರ್ಧಶತ ಮೇಲೀರಧಿಕ

  3000 + 50 + 2 = **3052** (ಆನಂದಮಯನ ರೂಪಗಳು)

- ಶತದ್ವಷ್ಟಸಾವಿರ = 100 + (2 × 8 × 1000) = **16,000**

- ಷಣ್ಣವತಿ ಸಹಸ್ರದ ಲಕ್ಷದ್ವಾದಶ (ಷಣ್ಣವತೀಗತ ರೂಪಗಳು)

  96 × 1000 = 96,000, 12 × 1,00,000 = 12,00,000

  96,000 + 12,00,000 = **12,96,000**

- ಮೂರೆರಡು ಸಾವಿರದ ಮೇಲ್ಮೂನೂರು ಹದಿನೇಳು (ತುಲಸಿಯಲ್ಲಿಯ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು)

  3000 + 2000 = 5000 + 300 + 17 = **5317**

- ಈರೈದು ಸಾವಿರ ಇಪ್ಪತ್ತಾರಧಿಕ ಮುನ್ನೂರು

  2 × 5000 = 10,000 + (300 + 26) = **10,326**

- ಈರಧಿಕ ಎಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ = 70,000 + 2,000 = **72,000**

  (ದೇಹಗತ ನಾಡೀ ರೂಪಗಳು)

- ಏಳಧಿಕ ಎಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಎಪ್ಪತ್ತಾರು ಸಾವಿರ

  (70 + 7) × 1,00,000 + 76,000 = **77,76,000**

- ವಸು ಸಾವಿರದ ಮೇಲ್ನೂರು = 8 × 1000 + 100 = **8100**

- ಸಪಾದ ಆರೊಂದಧಿಕ ಐವತ್ತು : 6 + 1 + 50 + $\frac{1}{4}$ = 57 $\frac{1}{4}$

- ದ್ವಿಷೋಡಶಾಧಿಕ ನೂರು ಪಾದತ್ರಯ : $(2 \times 16) + 100 + 3/4 = \mathbf{132\,3/4}$
- ಷಡಧಿಕತ್ರಿಂಶತಿತ್ರಯ : $6 + (30 \times 3) = \mathbf{96}$
- ಈರೆರಡು ಶತ ಏಕವಿಂಶತಿ : $(5 \times 2 \times 100) + 21 = \mathbf{1021}$
- ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರದೆಂಟು ನೂರಧಿಕ ಚತುರವಿಂಶತಿ ರೂಪದಿಂದಲಿ (24 ತತ್ವಪತಿಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಗದ್ರೂಪಗಳು)

  $(13 \times 1000) + 800 + 24 = \mathbf{13{,}824}$
- ಮೂರಧಿಕ ನಾಲ್ವತ್ತು ಲಕ್ಷದ ಆರು ಮೂರೆರಡಧಿಕ ಸಾವಿರ

  $40 + 3 = 43, (6 \times 3) + 2 = 20$

  $(43 \times 1{,}00{,}000) + (20 \times 1000) + 2 = \mathbf{43{,}20{,}000}$

  (ಒಂದು ಮಹಾಯುಗದ ವರ್ಷಗಳು)
- ಏಳಧಿಕ ಅರೆ ವಿಂಶತಿ ಸುಲಕ್ಷಾಷ್ಟೋತ್ತರ ವಿಂಶತಿ ಸಹಸ್ರ

  $(1/2 \times 20) + 7 = 17(8 + 20) \times 100 = \mathbf{28{,}000}$

  $17{,}00{,}000 + 28{,}000 = \mathbf{17{,}28{,}000}$
- ತ್ರಿಸಪ್ತ ಸಾವಿರದಾರುನೂರು (ಜೀವಿಯ ಪ್ರತಿದಿನದುಸಿರಾಟ)

  $3 \times 7 = 21 \times 1000 = 21{,}000 + 600 = \mathbf{21{,}600}$
- ನೂರಧಿಕ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಧಿಕ ಮೂರು ಸಾವಿರ

  $100 + 27 = 127 + 3000 = \mathbf{3127}$
- ಮೂರಧಿಕ ನಲ್ವತ್ತುಲಕ್ಷ ಆರು ಮೂರೆರಡಧಿಕ ಸಾವಿರ

  40 ಲಕ್ಷ + 3 ಲಕ್ಷ = 43 ಲಕ್ಷ, $(6 \times 3) + 2 = 20 \times 1000 = \mathbf{20{,}000}$

  43ಲಕ್ಷ + 20 ಸಾವಿರ = **432000** (ಮನುಷ್ಯಮಾನದ ಮಹಾಯುಗ)
- ಮೂರಧಿಕ ಎಂಭತ್ತು ಸಹಸ್ರೈನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೆನಿಪ,

  $(3+80) \times 1000 + 500 + 20 = \mathbf{83{,}520}$

  (116 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳು)

ಪರಮಾತ್ಮನ ಷಣ್ಣವತಿ (96) ರೂಪಗಳ ವಿವರ

ದೇವತೆ	ಭಗವದ್ರೂಪ	ನಿಯಾಮಕರೂಪ
ಅಷ್ಟವಸುಗಣ	8 × 3 = 24	ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ
ಏಕಾದಶ ರುದ್ರಗಣ	11 × 3 = 33	ಸಂಕರ್ಷಣ
ದ್ವಾದಶ ಆದಿತ್ಯರು	12 × 3 = 36	ವಾಸುದೇವ
ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕ್ರಿಯಾ	1 × 3 = 3	
	96	

ಐದುಲಕ್ಷೆಂಬತ್ತರೊಂಭತ್ತಾದ ಸಾವಿರದೇಳುನೂರರ ಐದು

5 ಲಕ್ಷ + 89 ಸಾವಿರ +700 + 5 = 5,89,705

ಭೋಜ್ಯ, ಭೋಕ್ತೃಗತವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ರೂಪಗಳ ವಿವರ –

ಭೋಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ – 16,529 ರೂಪಗಳು (ಅನಿರುದ್ಧ ನಾರಾಯಣ)

ಭೋಕ್ತೃಗಳಲ್ಲಿ – 5,68,218 ರೂಪಗಳು (ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾ ಸಂಕರ್ಷಣ)

5,89,705

–ಮೂರಧಿಕ ಎಂಭತ್ತು ಸಹಸ್ರೈನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತು

$(80 + 3) \times 1000 + 500 + 20 = \mathbf{83520}$

ಸವನತ್ರಯದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳ ವಿವರ –

ವರ್ಷ	ಹಗಲು +ರಾತ್ರಿ	ಅಭಿಮಾನಿ	ಭಗವದ್ರೂಪ
24	8640 × 2 17280	ವಸು	ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ
44	15840 × 2 31680	ರುದ್ರ	ಸಂಕರ್ಷಣ
48	17280 × 2 34560	ಆದಿತ್ಯ	ವಾಸುದೇವ
116 ವರ್ಷ	83520		

-ಹದಿಮೂರು ಸಾವಿರದೆಂಟು ನೂರಧಿಕ ಚತುರವಿಂಶತಿ

$(13 \times 1000) + (8 \times 100) + 24 = 13,824$

ಸ್ಥೂಲಶರೀರದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳ ವಿವರ –

24 ತತ್ತ್ವಗಳು × 24 ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟತತ್ತ್ವಗಳು = 576

576 × 24 (ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯ ರೂಪಗಳು) = 13,824

- ಪಂಚಕೋಶಗತ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು:

ಅನ್ನಮಯ ಕೋಶ – ಅನಿರುದ್ಧ ಅ – 1, ನಿ – 5, ರು – 2, ದ್ಧ – 8

ಆರೆರಡು ಸಾವಿರದ ಮೇಲಿನ್ನೂರು ಐವತ್ತೊಂದು

$(6 + 2) \times 1000 + 200 + 51 = \mathbf{8251}$

ಪ್ರಾಣಮಯಕೋಶ – ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಪ್ರ–3, ದ್ಯು–4, ಮ್ನ – 55

ಮೂರೆರಡುವರೆ ಸಾವಿರದ ಮೇಲ್ಮೂರಧಿಕ ನಲ್ವತ್ತು

$(3 + 2) \times 1000 + 500 + (40 + 3) = \mathbf{5543}$

ಮನೋಮಯಕೋಶ – ಸಂಕರ್ಷಣ, ಸಂ – 07, ಕ –1, 4 – 2, ಷ – 6, ಣ – 5

ಐದು ಸುಲಕ್ಷದರವತ್ತೆರು ಸಾವಿರದೇಳಧಿಕ ಶತ

5 ಲಕ್ಷ + 62 ಸಾವಿರ 7 + 100 = **5,62,107**

ವಿಜ್ಞಾನಮಯಕೋಶ – ವಾಸುದೇವ, ವಾ–4, ಸು–7, ದೇ–3, ವ–4.

ಈರೆರಡು ಸಾವಿರದ ಮನ್ನೂರಾದ ಮೇಲ್ನಾಲ್ಕಧಿಕ ಎಪ್ಪತ್ತು

$(2 \times 2) \times 1000 + 300 + 4 + 70 = \mathbf{4374}$

ಆನಂದಮಯ ಕೋಶ – ನಾರಾಯಣ, ನಾ–5, ರಾ–2, ಯ–1, ಣ–5

ಐದು ಸಾವಿರ ನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು

5000 + 100 + 25 = **5125**

ಪಂಚಕೋಶಗತ ಒಟ್ಟು ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು-
ಐದು ಲಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಎಂಭತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ನಾಲ್ಕುಶತ

5 ಲಕ್ಷ + $(85 \times 1000) + (4 \times 100) =$ **5,85,400**

-ಚತುರ್ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಹರಿಯ ರೂಪವಿಶೇಷ

ಸ್ವರೂಪ, ಲಿಂಗ, ಅನಿರುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸ್ಥೂಲದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಹರಿಯರೂಪ

ಅಂತರಾತ್ಮ = (ಅಂ =10, ತ್ರಾ =3, ಆ =2, ತ್ಮಾ = 6) = **10,326 ರೂಪಗಳು.**

ದಶಪ್ರಾಣರು + ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು.

-ಈರೈದು ಸಾವಿರದ ಇಪ್ಪತ್ತಾರಧಿಕ ಮುನ್ನೂರು

$(2 \times 5) \times 1000 + 300 + 26 = 10,326$

-ನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳಧಿಕ ಮೂರಾರುಸಾವಿರ

$100 + 27 + (3 \times 6) \times 1000 = 18127$

-ಎಂಟಧಿಕ ಇಪ್ಪತ್ತುಸಾವಿರ ನಾಲ್ಕುಶತ ಐವತ್ತು ಮೂರು

$(20 + 8) \times 1000 + 400 + 53 =$ **28,453.**

ಹತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೃದಯಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಟ್ಟು ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು =
28,453

(ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯಾಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ತೆರನಾಗಿ ನೋಡಿ ಸಂತಸಗೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವುದು)

ವಂದಿ ಹಾಗೂ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರರ ವಾದದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಸಂಖ್ಯಾವಿನೋದ

(ಮಹಾಭಾರತದ ವನಪರ್ವ 134ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ)

ಒಂದು (ವಂದಿ)

- ಬಹುರೂಪನಾಗಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ವಸ್ತು : **ಅಗ್ನಿ**
- ವಿಶ್ವವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವಸ್ತು : **ಸೂರ್ಯ**
- ಶತ್ರುಸಂಹಾರಕನಾದ ದೇವರಾಜ : **ಇಂದ್ರ**
- ಎಲ್ಲ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಈಶ್ವರನೆನಿಸಿದವರು : **ಯಮ**

ಎರಡು (ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಪ್ರಿಯರಾದ, ಜೊತೆಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಜೋಡಿ ದೇವತೆಗಳು : **ಇಂದ್ರ - ಅಗ್ನಿ**
- ಸದಾ ಜೊತೆಗಿರುವ ಮಿತ್ರರಾದ ದೇವ ಋಷಿಗಳು : **ನಾರದ - ಪರ್ವತರು**
- ಎಡಬಿಡದೆ ಸದಾ ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಇರುವ ದೇವತೆಗಳು : **ಅಶ್ವಿನೀದೇವತೆಗಳು**
- ಗಾಡಿಯಜೊತೆಗಿರುವ, ಒಟ್ಟಿಗೆ ಚಲಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು : **ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳು**
- ಚ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ನಿಯತರಾಗಿ ಸದಾ ಒಟ್ಟಿಗಿರುವಂತಹವರು : **ದಂಪತಿಗಳು**

ಮೂರು (ವಂದಿ)

- ಜೀವರ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದೇಹಗಳು : **ದೇವ-ಮನುಷ್ಯ-ತಿರ್ಯಕ್ ಜನ್ಮಗಳು**
- ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಾಣಿ ವರ್ಗವು : **ಖೇಚರ-ಭೂಚರ-ಜಲಚರ**
- ಕರ್ಮಫಲ ಅನುಭವಿಸಿದ ನಂತರ ಜೀವರ ಪಯಣ : **ಜಲರೂಪ-ಸಸ್ಯರೂಪ-ರೇತೋರೂಪ**
- ವಾಜಪೇಯ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕ ವೇದತ್ರಯ : **ಋಗ್ಯಜು ಸ್ಸಾಮಗಳು**
- ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ನಿಯಮೇನ ಮಾಡುವುದು : ಪ್ರಾತಃ ಸವನ - ಮಾಧ್ಯಂದಿನ ಸವನ - **ಸಾಯಂಸವನ**

- ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಲೋಕತ್ರಯಗಳು : **ಸ್ವರ್ಗ-ಮರ್ತ್ಯ-ಪಾತಾಳ**

  ಅಥವಾ : **ಸ್ವರ್ಗ-ಭೂಮಿ-ನರಕ**

- ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವ ಅಗ್ನಿತ್ರಯಗಳು : **ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ-ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ-ಆವಹನೀಯ**

ನಾಲಕ್ಕು (ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಾಧನೋಪಯುಕ್ತವಾದ ಆಶ್ರಯಗಳು:

  ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ-ಗೃಹಸ್ಥ-ವಾನಪ್ರಸ್ಥ-ಸಂನ್ಯಾಸ

- ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಮೇನ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ವರ್ಣದವರು

  ಬ್ರಾಹ್ಮಣ - ಕ್ಷತ್ರಿಯ - ವೈಶ್ಯ - ಶೂದ್ರ

- ಎಲ್ಲಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿರುವ ದಿಕ್ಕುಗಳು : **ಪೂರ್ವ - ಪಶ್ಚಿಮ - ದಕ್ಷಿಣ - ಉತ್ತರ**

- ಓಂಕಾರರೂಪಿ, ಭಗವಂತನ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾಗಿರುವ (ಅಂತರ್ಗತ) ಅಕ್ಷರಗಳು :
ಅಕಾರ-ಉಕಾರ-ಮಕಾರ - ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಓಂಕಾರ.

- ನಾಲ್ಕು ರೀತಿಯ ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿಂಗಡನೆ : **ಹ್ರಸ್ವ-ದೀರ್ಘ-ಪ್ಲುತ (ಸ್ವರಗಳು)-ವ್ಯಂಜನಗಳು**

- ಗೀರ್ವಾಣಿ ಎನ್ನಿಸಿದ ವಾಣಿಯ ಪಾದಗಳು : **ವೈಖರೀ - ಮಧ್ಯಮಾ - ಪಶ್ಯಂತೀ - ಪರಾ**

ಐದು (ಪಂದಿ)

- ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳು

  ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ - ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ -ಆವಹನೀಯ - ಸಭ್ಯ - ಅವತಥ್ಯ

- ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಯುಕ್ತವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಛಂದಸ್ಸು ಪಙ್ಕ್ತಿ : **ಭಗೌಗಿತಿ ಪಙ್ಕ್ತಿ :**

- ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳೆಂದು ಕರೆಸುಕೊಳ್ಳುವ ಯಜ್ಞಗಳು :

  ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ -ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸಗಳು-ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯ-ಪಶು-ಸೋಮಯಜ್ಞ

- ನಿತ್ಯ-ನೈಮಿತ್ತಿಕಗಳೆನಿಸಿದ ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳು :

  ದೇವಯಜ್ಞ - ಪಿತೃಯಜ್ಞ - ಭೂತಯಜ್ಞ - ಮನುಷ್ಯಯಜ್ಞ - ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ.

- ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳೆನಿಸಿದ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು :

  ಚಕ್ಷುಸ್ಸು - ಶ್ರೋತ್ರ - ಜಿಹ್ವಾ - ಘ್ರಾಣ - ತ್ವಕ್

- ಐದು ವೇಣಿ (ಜಡೆ)ಗಳುಳ್ಳವಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಅಪ್ಸರೆ : **ಪಂಚಚೂಡಾ**
- ಪಂಚ ನದಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನದಗಳು :

  ಪಿಪಶಾ - ಇರಾವತೀ - ವಿತಸ್ತಾ - ಚಂದ್ರಭಾಗಾ - ಶತದ್ರು

  (ಬಿಯಾಸ್ - ರಾವಿ - ಝೀಲಂ -ಚೇನಾಬ್ - ಸಟ್ಲಜ್)

ಆರು (ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಅಗ್ನ್ಯಾಧಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ದಾನವು:

  ಸಾಲಂಕಾರಿಕ ಆರು ಗೋವುಗಳನ್ನು
- ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಚಕ್ರ ರೂಪದ ಋತುಗಳು :

  ವಸಂತ ಋತು - ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತು - ವರ್ಷ ಋತು - ಶರದೃತು - ಹೇಮಂತ ಋತು - ಶಿಶಿರ ಋತು.
- ಮನುಷ್ಯರಿಗಿರುವ ಷಡಿಂದ್ರಿಯಗಳು :

  ಚಕ್ಷು - ಶ್ರೋತ್ರ - ಜಿಹ್ವಾ - ಘ್ರಾಣ - ತ್ವಕ್ - ಮನಸ್ಸು
- ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟಯಜ್ಞಗಳು : **ಸಾದ್ಯಸ್ಕವೆಂಬ ಆರು ಯಜ್ಞಗಳು.**

ಏಳು (ವಂದೀ)

- ಗ್ರಾಮ್ಯಮೃಗಗಳು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ ಮೃಗಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದವು :

  ಸಪ್ತಗ್ರಾಮ್ಯಾಃ ಪಶವಃ ಸಪ್ತಾರಣ್ಯಾಃ
- ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾದ ಮುಖ್ಯ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಮಂತ್ರಗಳು :

  ಗಾಯತ್ರೀ - ಉಷ್ಣಿಕ್ - ಅನುಷ್ಟುಪ್ - ಬೃಹತೀ - ಪಂಕ್ತೀ - ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ - ಜಗತಿ
- ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು :

  ಅತ್ರಿ - ವಸಿಷ್ಠ - ಕಶ್ಯಪ - ಗೌತಮ - ಭರದ್ವಾಜ - ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ - ಜಮದಗ್ನಿ
  ಮರೀಚಿ - ಅಂಗೀರಸ - ಅತ್ರಿ - ಪುಲಸ್ತ್ಯ - ಪುಲಹ - ಕ್ರತು - ವಸಿಷ್ಠ
- ಸಪ್ತೋಪಚಾರಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಾಧನಗಳು :

  ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ಆಚಮನ, ತಾಂಬೂಲ

- ವೀಣೆಯ ಏಳು ತಂತಿಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಸ್ವರಗಳು :

  ಸ - ರಿ - ಗ - ಮ - ಪ - ದ - ನಿ

ಎಂಟು (ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಮನುಷ್ಯರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಶಾಣಗಳು :

  ಮನುಷ್ಯರ ಎಂಟು ಶಾಣಗಳು (ಚೀಲಗಳು)

- ಅದ್ಭುತವಾದ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಿಂಹಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಮೃಗ : **ಎಂಟು ಕಾಲುಗಳುಳ್ಳ ಶರಭಮೃಗ**

- ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ದೇವತಾ ಸಮೂಹವೆನಿಸಿದ ವಸುಗಳು :

  ಧರ, ಧ್ರುವ, ಸೋಮ, ಅಹಸ್ಸು ಅನಿಲ, ಅನಲ, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ಪ್ರಭಾಸ ದ್ರೋಣ, ಪ್ರಾಣ, ಧ್ರುವ, ಅರ್ಕ, ಅಗ್ನಿ, ದೋಷ, ದ್ಯು, ವಿಭಾವಸು.

- ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೂ ಇರಲೇಬೇಕಾದ ಎಂಟು ಕೋನಗಳಿರುವ ವಸ್ತು :

  ಎಂಟು ಕೋನಗಳಿರುವ ಯೂಪ

ಒಂಬತ್ತು (ವಂದಿ)

- ಪಿತೃ ದೇವತೆಗಳ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನಿಯಮೇನ ಎಷ್ಟು ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವರು :

  ಒಂಬತ್ತು ಋಕ್ಕುಗಳಾದ ಸಾಮಿಧೇನೀ ಋಕ್ಕುಗಳನ್ನು

- ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ತತ್ತ್ವಗಳ ಸಂಯೋಗ:

  ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ, ಮಹತ್ತತ್ತ್ವ, ಅಹಂಕಾರ, ಪಂಚತನ್ಮಾತ್ರಗಳು

- ಒಂಬತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಛಂದಸ್ಸು :

  ಬೃಹತೀ ಛಂದಸ್ಸು

- ಸಂಖ್ಯಾಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯ ....ಸಂಖ್ಯೆ : ಒಂಬತ್ತಾಗಿದೆ.

ಹತ್ತು (ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಊರ್ಧ್ವ ಮತ್ತು ಅಧಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದಾಗ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಹತ್ತು :

  ಪೂರ್ವ, ಆಗ್ನೇಯ, ದಕ್ಷಿಣ, ನೈರುತ್ಯ, ಪಶ್ಚಿಮ, ವಾಯುವ್ಯ, ಉತ್ತರ, ಈಶಾನ್ಯ, ಊರ್ಧ್ವ, ಅಧ.

- ಹತ್ತು ಎಂಬುದು ಪೂರ್ಣಸಂಖ್ಯೆ. ಒಂದರ ಮುಂದಿನ ಶೂನ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ:

  ಹತ್ತು ನೂರುಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ.

- ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು –

  ಹತ್ತು ಮಾಸಗಳು

- ಶರೀರದ ಅವಸ್ಥೆಗಳು

  ಗರ್ಭವಾಸ, ಜನ್ಮ, ಬಾಲ್ಯ, ಕೌಮಾರ, ಪೋಗಂಡ, ಕೈಶೋರ, ಯೌವನ, ಪ್ರೌಢತೆ, ವಾರ್ಧಕ್ಯ, ಮೃತ್ಯು.

- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಂದಕರಾದವನು :

  ರೋಗಿ, ದುಷ್ಟ, ಶೋಕಾರ್ತ, ರಾಜದಂಡಪಡೆದವ, ಶಠ, ನೀಚ, ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದವ, ಉನ್ಮತ್ತ ಅಸೂಯಾಪರ, ಕಾಮುಕ.

- ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪೂಜನೀಯನು :

  ಅಧ್ಯಾಪಕ, ತಂದೆ, ಹಿರಿಯಣ್ಣ ರಾಜ, ಸೋದರಮಾವ, ಮಾವ, ತಾಯಿಯ ತಂದೆ, ತಾತ, ವೃದ್ಧ ಜ್ಞಾನಿ.

ಹನ್ನೊಂದು (ವಂದಿ)

- ಜೀವಿಗಳು ಭೋಗಿಸಲಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು :

  ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಮನಸ್ಸು

- ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಲ್ಪಡುವ ಯೂಪ ಸ್ಥಂಭಗಳು :

  ಹನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಂಭಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ.

- ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಕಾರಗಳು :

  ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ಹರ್ಷ, ಶೋಕ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಹಂಕಾರ.

- ಏಕಾದಶರುದ್ರರು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಂಪು:

  ಅಜ, ಭವ, ಭೀಮ, ರೈವತ, ವಾಮ, ಉಗ್ರ, ವೃಷಾಕಪಿ, ಅಜೈಕಪಾತ್, ಅಹಿರ್ಬುಧ್ನಿ ಬಹುರೂಪ, ಮಹಾನ್.

ಹನ್ನೆರಡು (ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿಯ ಮಾಸಗಳು :

  ಚೈತ್ರ, ವೈಶಾಕ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಆಷಾಢ, ಶ್ರಾವಣ, ಭಾದ್ರಪದ, ಆಶ್ವೀಜ, ಕಾರ್ತೀಕ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ, ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ, ಫಾಲ್ಗುಣ.

- ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಛಂದಸ್ಸು:

  ಜಗತೀ ಛಂದಸ್ಸು 12 ಅಕ್ಷರಗಳುಳ್ಳದ್ದು

- ಪ್ರಾಕೃತ ಯಜ್ಞವು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಕಾಲವು :

  12 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೌತದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

- ದ್ವಾದಶ ಸೂರ್ಯರು ಇರುವರು :

  ಧಾತೃ, ಮಿತ್ರ, ಅರ್ಯಮಾ, ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಅಂಶ, ಭಗ, ಪೂಷಾ,ಸವಿತೃ ತ್ವಷ್ಟೃ ವಿಷ್ಣು ಪರ್ಜನ್ಯ

ಹದಿಮೂರು (ವಂದಿ/ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ)

- ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶೀ ತಿಥಿಯು ಶುಭಪ್ರದವಾದದ್ದು.
- ಪ್ರಪಂಚವು ಒಟ್ಟು ಹದಿಮೂರು ದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ.

  (ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ವಂದಿಯು ಶ್ಲೋಕದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಏನೂ ತೋಚದೆ ಸ್ತಬ್ಧನಾದನು. ಆಗ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರನು ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಉತ್ತರಾರ್ಧವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಬಂದಿಯನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿ ಜಯಶೀಲನಾದ.)

- ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಕೇಶೀ ಎಂಬ ದಾನವನೊಂದಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ.
- ಹದಿಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅತಿ ಜಗತೀ ಛಂದಸ್ಸು ಪ್ರತಿಪಾದವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

  ಹೀಗೆ ಸಂಖ್ಯಾವಿನೋದದಿಂದ ವಂದಿ ಪಂಡಿತನನ್ನು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸಿದ ಅಷ್ಟಾವಕ್ರ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಕಹೋಡನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಂಡನು. ನಂತರ ತಂದೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತನ್ನ ಅಷ್ಟವಕ್ರತ್ವವು ಹೋಗಿ, ಮುಳುಗಿದ ನದಿಯೂ ಸಮಂಗಾ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಮಧ್ವಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರಗತ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ

(ಶ್ರೀವೇದಗರ್ಭ ಪದ್ಮನಾಭಸೂರಿಗಳ ಗ್ರಂಥಾನುಸಾರಿಯಾದ ಕೆಲ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ)

ಪದಾರ್ಥಗಳು (10) : ದ್ರವ್ಯ, ಗುಣ, ಕರ್ಮ, ಸಾಮಾನ್ಯ, ವಿಶೇಷ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಂಶಿ, ಶಕ್ತಿ ಸಾದೃಶ್ಯ, ಅಭಾವ.

ದ್ರವ್ಯಗಳು (20) : ಪರಮಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಜೀವರು, ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಗುಣತ್ರಯ, ಮಹತ್ತತ್ತ್ವ, ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವ, ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವ, ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯ, ಮಾತ್ರಾ, ಭೂತ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ, ಅವಿದ್ಯೆ, ಆವರಣ, ಅಂಧಕಾರ, ವಾಸನೆ, ಕಾಲ, ಪ್ರತಿಬಿಂಬ.

ಗುಣ (ಅನೇಕ) : ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಸಾಂಖ್ಯ, ಪರಿಮಾಣ, ಸಂಯೋಗ, ವಿಭಾಗ, ಪರತ್ವ, ಅಪರತ್ವ, ದ್ರವತ್ವ, ಗುರುತ್ವ, ಲಘುತ್ವ, ಮೃದುತ್ವ, ಕಾಠಿಣ್ಯ, ಸ್ನೇಹ, ಶಬ್ದ ಬುದ್ಧಿ ಸುಖ, ದುಃಖ, ಇಚ್ಛಾ, ದ್ವೇಷ, ಪ್ರಯತ್ನ ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ಆಲೋಕ, ಶಮ, ದಮ, ಕೃಪೆ, ತಿತಿಕ್ಷ ಬಲ, ಭಯ, ಲಜ್ಜೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯ, ಶೌರ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕರ್ಮ (3) : ವಿಹಿತ ಕರ್ಮ, ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ಮ, ಉದಾಸೀನ ಕರ್ಮ.

ಸಾಮಾನ್ಯ (2) : ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ/ಜಾತಿ, ಉಪಾಧಿ

ವಿಶೇಷ (2) : ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ, (ಭೇದವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಭೇದವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದು)

ವಿಶಿಷ್ಟ(2) : ನಿತ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ. (ವಿಶೇಷಣ –ವಿಶೇಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ)

ಅಂಶಿ : (ಗೇಣು, ಮೊಳ ...ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ...ಇಷ್ಟು ಅಷ್ಟು...ಹೀಗೆ ಅಂಶಿಗಳು)

ಶಕ್ತಿ(4) : ಅಚಿಂತ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಆಧೇಯಶಕ್ತಿ ಸಹಜಶಕ್ತಿ ಪದವರ್ಣಾದಿ ಶಕ್ತಿ

ಸಾದೃಶ್ಯ (2) : ನಿತ್ಯ ಸಾದೃಶ್ಯ, ಅನಿತ್ಯ ಸಾದೃಶ್ಯ (ಸಾದೃಶ್ಯವು ಅನುಯೋಗಿ ಪ್ರತಿಯೋಗಿ ಭಾವವುಳ್ಳದ್ದು)

ಅಭಾವ (4) : ಪ್ರಾಗಭಾವ, ಪ್ರಧ್ವಂಸಾಭಾವ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಭಾವ, ಅತ್ಯಂತಾಭಾವ.

ದ್ರವ್ಯ ಉಪಾದಾನ ಕಾರಣ ವಸ್ತುಗಳು (10) : ಪ್ರಕೃತಿ, ಗುಣತ್ರಯಗಳು, ಮಹತ್ತತ್ತ್ವ, ಅಹಂಕಾರತತ್ತ್ವ, ಬುದ್ಧಿತತ್ತ್ವ, ಮನಸ್ಸು ದಶ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ಪಂಚಮಾತ್ರಾಗಳು ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ.

ದ್ರವ್ಯ ಉಪಾದಾನಕಾರಣವಲ್ಲದ್ದು (5) : ಪರಮಾತ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಜೀವ, ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶ, ವರ್ಣಗಳು.

ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳು : ಅನಂತಗುಣಪೂರ್ಣ, ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ತ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಸಕಲಶಬ್ದವಾಚ್ಯ, ಜಡ-ಜೀವ-ಪ್ರಕೃತಿಭ್ಯೋ ಅತ್ಯಂತ ವಿಲಕ್ಷಣ. ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕ ಕಲ್ಯಾಣವಿಗ್ರಹವಾನ್, ಸರ್ವಸ್ವತಂತ್ರ, ಏಕೇವ (ಏಕಮೇವಾಽದ್ವಿತೀಯವಾನ್), ನಾನಾರೂಪವಾನ್, ಸರ್ವಾಣ್ಯಪಿ ರೂಪಾಣಿ ಪೂರ್ಣಾನಿ, ಸ್ವರೂಪಗುಣಾವಯವ ಕ್ರಿಯಾದಿಭಿಃ ಅತ್ಯಂತಭಿನ್ನಃ ಮುಂ ||

ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳು : ಪರಮಾತ್ಮಭಿನ್ನಾತನ್ಮಾತ್ರಾಧೀನಾ, ಪರಮಾತ್ಮವನ್ನಿತ್ಯಮುಕ್ತಾ ತದ್ಭಾರ್ಯಾ ನಾನಾರೂಪಾ, ಪರಮಾತ್ಮವಜ್ಜಡದೇಹರಹಿತಾ, ತದ್ವತ್ ಸರ್ವಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯಾ, ದೇಶಕಾಲಾಭ್ಯಾಮೇವ ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಸಮವ್ಯಾಪ್ತಾ ಮುಂ ||

ಜೀವ ವಿಶೇಷಗುಣಗಳು : ಅಜ್ಞಾನಾದಿ ದೋಷಯುಕ್ತಾಃ ಸಂಸಾರಿಣೋ ಜೀವಾಃ, ಅಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ, ಗಣಶೋಽಪ್ಯನಂತಾಃ, ತ್ರಿವಿಧಾಜೀವಾಃ :- ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯ, ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಣಃ, ತಮೋಯೋಗ್ಯಃ ಮುಂ ||

ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯಾಃ ಪಂಚಧಾಃ -ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃಚಕ್ರವರ್ತಿಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮ ಭೇದಾತ್,

ಮನುಷ್ಯೋತ್ತಮಾಸ್ತು ದ್ವಿವಿದಾಃ - ಚತುರ್ಗುಣೋಪಾಸಕಾಃ, ಏಕಗುಣೋಪಾಸಕಾಃ

ನಿತ್ಯ ಸಂಸಾರಿಣಃ - ನಿತ್ಯ ಸುಖ ದುಃಖಮಿಶ್ರಾಃ (ಸರ್ವದಾ ಸ್ವರ್ಗ ಭೂ ನಿರಯಚಾರಿಣಃ)

ತಮೋಯೋಗ್ಯಾಃ - ದೈತ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಪಿಶಾಚಾ ಮನುಷ್ಯಾಧಮಾಃ

ಸರ್ವೇಽಪಿ ಜೀವಾಃ ಪರಸ್ಪರಂ ಪರಮಾತ್ಮನಾ ಚ ಭಿನ್ನಾಃ, ಸಂಸಾರೇ ಮುಕ್ತೌ ಚ ತಾರತಮ್ಯೋಪೇತಾಃ, ಅಸ್ವತ್ರಂತ್ರಿಣೋ ಜೀವಾಃ, ಜೀವಾಭಿಮಾನಿನೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯಃ.

ಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಪಂಚ

(ಸಂಖ್ಯಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗಗಳು)

(ಇಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತ ವಿಷಯಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಲಿ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ)

ಪ್ರಮಾಣಗಳು : ಕೇವಲ ಪ್ರಮಾಣ, ಅನುಪ್ರಮಾಣ

ಕೇವಲ ಪ್ರಮಾಣ (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ) : ಈಶ್ವರಜ್ಞಾನ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಜ್ಞಾನ, ಯೋಗಿಜ್ಞಾನ, ಅಯೋಗಿಜ್ಞಾನ

ಅನುಪ್ರಮಾಣಗಳು (ಯಥಾರ್ಥಸಾಧನ) : ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅನುಮಾನ, ಆಗಮ

ಅಲಕ್ಷಣಗಳು : ಅವ್ಯಾಪಕ, ಅತಿವ್ಯಾಪಕ, ಅಸಂಭವಿ

ಜ್ಞಾನ : ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ, ಅಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ

: ಏಕಾಕಾರನಿಯತ, ಡೋಲಾಯಮಾನ (ಸಂಶಯ)

ಅಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ : ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ (ಭ್ರಾಂತಿ)

ಲಕ್ಷಣ : ಯಾವಲ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಭಾವಿ, ಅಯಾವಲ್ಲಕ್ಷ್ಯಭಾವಿ.

ಜ್ಞಾನ : ಪ್ರಮಾ, ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ

ಸಂಶಯ (ನೈಯಾಮಿಕರಂತೆ) : ಸಾಧಾರಣಧರ್ಮ, ಅಸಾಧಾರಣ ಧರ್ಮ, ವಿಪ್ರತಿಪತ್ತಿ ಉಪಲಬ್ಧಿ ಅನುಪಲಬ್ಧಿ(5).

ಸ್ವಪ್ನ : ಅರ್ಥಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ, ಕೇವಲಾರ್ಥಾತ್ಮಕ, ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ, ಅಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ.

ಯೋಗಿಜ್ಞಾನ : ಋಜಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನ, ತಾತ್ವಿಕ ಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನ, ಅತಾತ್ವಿಕಯೋಗಿಜ್ಞಾನ.

ಋಜಯೋಗಿಜ್ಞಾನ : ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ, ಮನಃಪರಿಣಾಮರೂಪ ಜ್ಞಾನ (ವೃತ್ತಿರೂಪಜ್ಞಾನ)

ತಾತ್ವಿಕಯೋಗಿಜ್ಞಾನ : ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನ, ಬಾಹ್ಯಜ್ಞಾನ (ಮನಃ ಪರಿಣಾಮಿರೂಪ)

ಅತಾತ್ವಿಕಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನ : ಸ್ವರೂಪ ಜ್ಞಾನ, ಬಾಹ್ಯಜ್ಞಾನ (ಮನಃ ಪರಿಣಾಮರೂಪ)

ಅಯೋಗಿಗಳು : ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು, ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳು, ತಮೋಯೋಗ್ಯರು, ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ (ಮಿಶ್ರರು), ಅಧಮರು.

ಮಧ್ಯಮ ಅಯೋಗಿಗಳು : ಮಧ್ಯಮ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮಧ್ಯಮ, ಮಧ್ಯಮಾಧಮ.

ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು : ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ, ಮಧ್ಯಮ ಉತ್ತಮ (ಜೀವಿಗಳು)

ತಮೋಯೋಗ್ಯರು : ಮಧ್ಯಮ ಅಧಮ, ತಮೋಯೋಗ್ಯರು (ಜೀವಿಗಳು)

ಇಂದ್ರಿಯ ದೋಷಗಳು (ಅರ್ಥದೋಷಗಳು) : ಅತಿದೂರತ್ವ, ಅತಿಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸೌಕ್ಷ್ಮ್ಯ, ವ್ಯವಧಾನ, ಸಮಾನ ದ್ರವ್ಯಾಭಿಘಾತ, ಅನಭಿವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಸಾದೃಶ, ಪ್ರತಿಬದ್ಧತ್ವ, ಆಲಾತಭ್ರಮಣ, ಪ್ರಬಲದ್ರವ್ಯಾಭಿಭವ ಮುಂತಾದವು.

ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ (ವೈಶೇಷಿಕರಂತೆ) : ಇಂದ್ರಿಯಜ, ಲಿಂಗಜ, ಸ್ಮೃತಿ, ಆರ್ಷ,

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ಪ್ರಮಾತೃ ಸ್ವರೂಪ (ಚೈತನ್ಯರೂಪ), ಪ್ರಾಕೃತ

ಸಾಕ್ಷಿ ವಿಷಯಗಳು : ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ, ಧರ್ಮಗಳು, ಅವಿದ್ಯಾ, ಮನಃಪರಿಣಾಮ, ಸುಖದುಃಖಾದಿ, ಕಾಲ, ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶ ಮುಂತಾದವು.

ಇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಸ್ವರೂಪೇಂದ್ರಿಯ, ಪ್ರಾಕೃತೇಂದ್ರಿಯ.

ಸ್ವರೂಪೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಘ್ರಾಣ, ರಸನ, ಚಕ್ಷು, ತ್ವಕ್, ಶ್ರೋತ್ರ, ಮನಸ್ಸು

: ಧರ್ಮಿಸ್ವರೂಪ, ಪ್ರಕಾರಾಂಶ

ಪ್ರಾಕೃತೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಘ್ರಾಣ, ರಸನ, ಚಕ್ಷು, ತ್ವಕ್, ಶ್ರೋತ್ರ, ಮನಸ್ಸು

: ದೈವೇಂದ್ರಿಯ, ಆಸುರೇಂದ್ರಿಯ, ಮಧ್ಯಮೇಂದ್ರಿಯ

ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳು : ದೈವ, ಆಸುರ, ಮಧ್ಯಮ.

ಜಡಮನಸ್ಸು : ಚಿತ್ತ ಚೇತನ, ಅಹಂಕಾರ, ಬುದ್ಧಿ ಅಂತಃಕರಣ (ಹೃದಯ ಮತ್ತು ಕಂಠದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ)

ಸಂಸಾರಿಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಸ್ವರೂಪೇಂದ್ರಿಯ, ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ

: ಚೇತನಾತ್ಮಕ, ಅಚೇತನಾತ್ಮಕ

ಮುಕ್ತರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು : ಸ್ವರೂಪೇಂದ್ರಿಯಗಳು (ಅಪ್ರಾಕೃತ)

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ಈಶ್ವರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ, ಅಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ಸ್ವರೂಪ ,ಬಾಹ್ಯ

ಅಯೋಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ಸ್ವರೂಪ ,ಬಾಹ್ಯ

ಸ್ವರೂಪ : ಉತ್ತಮ, ಅಧಮ, ಮಧ್ಯಮ,

ಬಾಹ್ಯ : ದೈವ, ಅಸುರ, ಮಧ್ಯಮ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ (ಸನ್ನಿಕರ್ಷ) (ನೈಯ್ಯಾಯಿಕರಂತೆ) : ಸಂಯೋಗ, ಸಂಯುಕ್ತ ಸಮವಾಯ, ಸಂಯುಕ್ತ ಸಮವೇತ ಸಮವಾಯ, ಸಮವಾಯ, ಸಮವೇತ ಸಮವಾಯ, ವಿಶೇಷ್ಯ ವಿಶೇಷಣ ಭಾವ

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಕ, ಸವಿಕಲ್ಪಕ (ಪ್ರಾ. ನೈಯ್ಯಾಯಿಕರು)

ಸವಿಕಲ್ಪಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ದ್ರವ್ಯವಿಕಲ್ಪ ಗುಣವಿಕಲ್ಪ ಕ್ರಿಯಾವಿಕಲ್ಪ ಜಾತಿವಿಕಲ್ಪ ವಿಶೇಷವಿಕಲ್ಪ ಸಮವಾಯವಿಕಲ್ಪ ನಾಮವಿಕಲ್ಪ ಅಭಾವವಿಕಲ್ಪ.(8)

ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ : ಸಾಕ್ಷಿ ಮತ್ತು ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳು.

ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ : ಸಮವೃತ್ತಿಯಾದ ಧರ್ಮಗಳು, ನ್ಯೂನಾಧಿಕ ವೃತ್ತಿಯಾದ ಧರ್ಮಗಳು (ವ್ಯಾಪ್ಯ –ವ್ಯಾಪಕಭಾವ) ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಹಾರೇಣ ವರ್ತಮಾನವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಕ್ವಚಿತ್ಸಮಾವಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರಪರಿಹಾರೇಣ ವರ್ತಮಾನವಾದವು. (4)

ಅನುಮಾನ : ಕಾರ್ಯಾನುಮಾನ,ಕಾರಣಾನುಮಾನ, ಅಕಾರ್ಯಕಾರಣಾನುಮಾನ.

: ದೃಷ್ಟಾನುಮಾನ, ಸಾಮಾನ್ಯತೋ ದೃಷ್ಟಾನುಮಾನ (ನೈಯಾಯಿಕ ಮೀಮಾಂಸಕರ ಪ್ರಕಾರ)

: ಸಾಧನಾನುಮಾನ, ದೂಷಣಾನುಮಾನ

ದೂಷಣಾನುಮಾನ : ದುಷ್ಟಿಪ್ರಮಿತಿಸಾಧನ, ತರ್ಕ

ತರ್ಕದ ಅಂಗಗಳು : ಆಪಾದಕಕ್ಕೆ ಆಪಾದ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪ್ರತಿತರ್ಕೇಣಾಪ್ರತಿಘಾತ, ಆಪಾದ್ಯಾನಿಷ್ಟತ್ವ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಹಾನ, ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಲ್ಪನ.

ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಹಾನ : ದೃಷ್ಟಹಾನ, ಅನುಮಿತಿಹಾನ, ಶೃತಹಾನ

ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಲ್ಪನ : ಅದೃಷ್ಟಕಲ್ಪನ, ಅನನುಮಿತ ಕಲ್ಪನ, ಅಶೃತಕಲ್ಪನ, (ಕಲ್ಪನಾಗೌರವ)

ಆಪಾದ್ಯಾನಿಷ್ಟ : ಆತ್ಮಾಶ್ರಯತ್ವ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವ, ಚಕ್ರಕಾಶ್ರಯತ್ವ, ಅನವಸ್ಥಾ ಕೇವಲಾನಿಷ್ಟ (5)

ತರ್ಕ (ಅಂಗಗಳು) : ಆತ್ಮಾಶ್ರಯತ್ವ, ಅನ್ಯೋನ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವ, ಚಕ್ರಕಾಶ್ರಯತ್ವಾಪಾದನ, ಚಕ್ರಕಾಶ್ರಯತ್ವಾಪಾದನ, ಅನವಸ್ಥಾಪಾದನ, ಕೇವಲಾನಿಷ್ಟಾಪಾದನ. (5) (ಈ ತರ್ಕವು ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಂತಭಾರ್ವವವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ)

ಕೇವಲಾನಿಷ್ಟಾಪಾದನ : ದುಷ್ಟಹಾನಾಪಾದಾನ, ಅನುಮಿತಹಾನಾಪಾದನ, ಶೃತಹಾನಾಪಾದಾನ,

: ಅದೃಷ್ಟಕಲ್ಪನಾಪಾದನ, ಅನನುಮಿತಕಲ್ಪನಾಪಾದನ, ಅಶೃತಕಲ್ಪನಾಪಾದನ

ಅನುಮಾನ : ಕೇವಲಾನ್ವಯಿ, ಕೇವಲ ವ್ಯತಿರೇಕಿ, ಅನ್ವಯಿವ್ಯತಿರೇಕಿ (ಕೆಲವರಂತೆ)

ಕೇವಲಾನ್ವಯಿ : ಸರ್ವಸಪಕ್ಷ ವೃತ್ತಿತ್ವ , ಕೇವಲ ಸಪಕ್ಷವೃತ್ತಿತ್ವ

ವ್ಯಾಪ್ತಿ : ಅನ್ವಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವ್ಯತಿರೇಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿ(ಇತರ ಮತ)

ಅನ್ವಯಿವ್ಯತಿರೇಕಿ : ಸರ್ವಸಪಕ್ಷವೃತ್ತಿತ್ವ, ಕೆಲವು ಸಪಕ್ಷವೃತ್ತಿತ್ವ

ವ್ಯಾಪ್ತಿಪ್ರಕಾರಗಳು (ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ) : ಸಮಾನ ದೇಶ - ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸಮಾನದೇಶ ಭಿನ್ನಕಾಲ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸಮಾನಕಾಲ ಭಿನ್ನದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಭಿನ್ನದೇಶ -ಭಿನ್ನಕಾಲದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಆಯಾವದ್ಧರ್ಮಿಯಾದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವದ್ಧರ್ಮಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಯಾವದ್ಧರ್ಮಭಾವಿಯಾದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಕಾಲೀನ ಧರ್ಮದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಏಕದೇಶೀಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಿಯ ಎಲ್ಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಧರ್ಮಿಯ ಯಾವದೊಂದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಿಯ ಏಕದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಒಂದೇ ಅವಯವದಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅವಯವಭೇದದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ (9)

ಅನುಮಾನ : ಸ್ವಾರ್ಥಾನುಮಾನ, ಪರಾರ್ಥಾನುಮಾನ.

ಅನುಮಾನ ಪಂಚಾವಯವಗಳು: ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ, ಹೇತು, ಉದಾಹರಣ, ಉಪನಯ, ನಿಗಮನ (5) (ನವೀನ ನೈಯಾಯಿಕರಂತೆ)

ಉದಾಹರಣ : ಸ್ವಾಧರ್ಮ್ಯೋದಾಹರಣ, ವೈಧರ್ಮ್ಯೋದಾಹರಣ.

ಉಪನಯ : ಸ್ವಾಧರ್ಮ್ಯೋಪನಯ, ವೈಧರ್ಮ್ಯೋಪನಯ.

ಅನುಮಾನ (ಪರಾರ್ಥಾನುಮಾನ) : ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ, ಹೇತು, ಉದಾಹರಣ

(ಭಾಟ್ಟರಂತೆ) ಅಂಗಗಳು : ಉದಾಹರಣ, ಉಪನಯ, ನಿಗಮನ

ಅನುಮಾನ ಅಂಗಗಳು : ಉದಾಹರಣ, ಉಪನಯನ (ಬೌದ್ಧರಂತೆ)

ಅನುಮಾನಗಳು (ಪರರೀತ್ಯಾ) : ಕಾರ್ಯಾನುಮಾನ, ಕಾರಣಾನುಮಾನ, ಅಕಾರ್ಯಕಾರಣಾನು : ಮಾನ, ದೃಷ್ಟಾನುಮಾನ, ಸಾಮಾನ್ಯದೃಷ್ಟಾನುಮಾನ ಸಾಧನಾನುಮಾನ, ದೂಷಣಾನುಮಾನ, ಸ್ವಾರ್ಥಾನುಮಾನ, ಪರಾರ್ಥಾನುಮಾನ (9).

ಅನುಮಾನ ವಿಶೇಷಗಳು: ಸಮಾಖ್ಯಾ, ವಾಕ್ಯ, ಪ್ರಕರಣ, ಸ್ಥಾನ ...

ಉಪಪತ್ತಿದೋಷಗಳು : ಅರ್ಥದೋಷ, ವಚನದೋಷ

ಅರ್ಥದೋಷ : ವಿರೋಧ, ಅಸಂಗತಿ

ವಚನ(ವಾಕ್ಯ)ದೋಷ : ನ್ಯೂನ, ಆಧಿಕ್ಯ

ಅನುಮಾನ ದೋಷಗಳು : ವಿರೋಧ, ಅಸಂಗತಿ, ನ್ಯೂನತಾ, ಆಧಿಕ್ಯಂ

ಅನುಮಾನ ವಿರೋಧಗಳು : ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಿರೋಧ, ಹೇತುವಿರೋಧ, ದೃಷ್ಟಾಂತವಿರೋಧ

ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವಿರೋಧ : ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧ, ಸ್ವವಚನ ವಿರೋಧ

ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧಗಳು : ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧ, ಸಮಬಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧ

ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧ : ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿರೋಧ, ಪ್ರಬಲ ಅನುಮಾನವಿರೋಧ, ಪ್ರಬಲಾಗಮವಿರೋಧ, ಸಮಬಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಿರೋಧ, ಸಮಬಲ ಅನುಮಾನವಿರೋಧ, ಸಮಬಲ ಆಗಮವಿರೋಧ (6).

ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ : ಬಹುತ್ವೇನ ಹಾಗೂ ಸ್ವಭಾವತಃ

ಸ್ವಭಾವತಃ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು – ಉಪಜೀವ್ಯತ್ವ ಹಾಗೂ ನಿರವಕಾಶತ್ವವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಬಲ ಹಾಗೂ ಸಮಬಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಮಾನ ಆಗಮವಿರೋಧಭೇದ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ.

ಸ್ವವಚನ ವಿರೋಧ : ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತ, ಜಾತಿ

ಸಮಬಲ ಅನುಮಾನ ವಿರೋಧ : ತೇನೈವ ಅನುಮಾನೇನ ಸಮಬಲ ಪ್ರಮಾಣವಿರೋಧ, ಹೇತ್ವಂತಂ ಸಮಬಲ ಪ್ರಮಾಣ ವಿರೋಧ.

ಜಾತಿ : ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ (ಸ್ವೋಚ್ಚರಿತ) ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ (ವ್ಯಾಘಾತ) ಸ್ವಕಿಯಾ ವಿರೋಧ, ಸ್ವನ್ಯಾಯ ವಿರೋಧ.

: ವ್ಯಾಹತಿ, ಸಕ್ರಿಯಾವಿರೋಧ, ಸ್ವನ್ಯಾಯ ವಿರೋಧ.

ವ್ಯಾಘಾತ : ವಾಕ್ಯಘಟಿತ ಪದಗಳಿಂದಲೇ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ

ಅವಾಂತರ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧ

ಹೇತು ವಿರೋಧಗಳು : ಅವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಸಿದ್ಧಿ

ಅವ್ಯಾಪ್ತಿ : ಲಿಂಗಸ್ಯ ಸಾಧ್ಯೇನ ತದಭಾವೇನ ಚ ಸಂಬಂಧಃ
ಸಾಧ್ಯ ಸಂಬಂಧಾಭಾವೇ ಸತಿ ತದಭಾವೇನೈವ ಸಂಬಂಧಃ
ಸಾಧ್ಯಸಂಬಂಧಾಭಾವೇ ಸತಿ ಸಾಧ್ಯಭಾವೇನಾಪಿ ಅಸಂಬಂಧಃ

ದೃಷ್ಟಾಂತವಿರೋಧ : ಸಾಧ್ಯವೈಕಲ್ಯ, ಸಾಧನವೈಕಲ್ಯ

ಅಸಂಗತಿ : ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಽಸಂಗತಿ, ಹೇತ್ವಸಂಗತಿ, ದೃಷ್ಟಾಂತಾಸಂಗತಿ

ನ್ಯೂನ : ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ್ಯೂನ, ಹೇತುನ್ಯೂನ, ದೃಷ್ಟಂತನ್ಯೂನ

ಆಧಿಕ್ಯ : ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಧಿಕ್ಯ, ಹೇತ್ವಾಧಿಕ್ಯ, ದೃಷ್ಟಂತಾಧಿಕ್ಯ

ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಗಳು (ಸಿದ್ಧಾಂತರೀತ್ಯಾ) : ವಿರೋಧ, ಅಸಂಗತಿ, ನ್ಯೂನ, ಆಧಿಕ್ಯ, ಸಂವಾದ, ಅನುಕ್ತಿ (6)

ಕಥಾ (ಸಿದ್ಧಾಂತ) : ವಾದ, ಜಲ್ಪ, ವಿತಂಡ

ನ್ಯಾಯ : ಸ್ವಾರ್ಥ, ಪರಾರ್ಥ

ಪರಾರ್ಥ ನ್ಯಾಯ : ಏಕಕರ್ತೃಕ, ಅನೇಕ ಕರ್ತೃಕ.

ನಿಗ್ರಹಸ್ಥಾನಗಳು (ತಾರ್ಕಿಕರೀತ್ಯಾ) : ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹಾನಿ, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂತರ, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಿರೋಧ, ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಸನ್ನ್ಯಾಸ,
: ಹೇತ್ವಾಂತರ, ಅರ್ಥಾಂತರ, ನಿರರ್ಥಕ, ಅವಿಜ್ಞಾತಾರ್ಥ, ಅಪಾರ್ಥಕ, ಅಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲ, ನ್ಯೂನ, ಅಧಿಕ, ಪುನರುಕ್ತಿ ಅನನುಭಾಷಣ, ಅಜ್ಞಾನ, ಅಪ್ರತಿಭಾ, ವಿಕ್ಷೇಪ, ಮತಾನುಜ್ಞಾ, ಪರ್ಯನುಯೋಜ್ಯೋಪೇಕ್ಷಣ, ನಿರನುಯೋಜ್ಯಾನುಯೋಗ, ಅಪಸಿದ್ಧಾಂತ, ಹೇತ್ವಾಭಾಸ. (22)

ಅಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲ : ಆರಂಭವಿಪರ್ಯಾಸ, ವಾದಾಂಶ ವಿರ್ಯಾಸ, ವಾಸವಿಪರ್ಯಾಸ, ಅವಯವವಿಪರ್ಯಾಸ, ಅವಯವಾಂಶವಿಪರ್ಯಾಸ.

ಅನನುಭಾಷಣ : ಯತ್ – ತತ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನುವಾದ, ದೂಕ್ತ್ಯೈಕದೇಶಾನುವಾದ, ಕೇವಲ ದೂಷಣೋಕ್ತಿ ಅನ್ಯಥಾನುವಾದ, ತೂಷ್ಣೀಂಭಾವ.

ನಿರನುಯೋಜ್ಯಾನುಯೋಗ : ಛಲ, ಜಾತಿ, ಹಾನ್ಯಾದ್ಯಾಭಾಸ, ಅಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲೇಗ್ರಹಣ.

ಜಾತಿಯ ಪ್ರಭೇಧಗಳು : ಸಾಧರ್ಮ್ಯಸಮ, ವೈಧರ್ಮ್ಯಸಮ, ಉತ್ಕರ್ಷಸಮ, ಅಪಕರ್ಷಸಮ, ವರ್ಣ್ಯಸಮ, ಅವರ್ಣ್ಯಸಮ, ವಿಕಲ್ಪಸಮ, ಸಾಧ್ಯಸಮ, ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಮ,

ಅಪ್ರಾಪ್ತಿಸಮ, ಪ್ರಸಂಗಸಮ, ಪ್ರತಿದೃಷ್ಟಾಂತಸಮ, ಅನುತ್ಪತ್ತಿಸಮ, ಸಂಶಯಸಮ, ಪ್ರಕರಣಸಮ, ಅಹೇತುಸಮ, ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿಸಮ, ಅವಿಶೇಷಸಮ, ಕಾರ್ಯಸಮ, ಉಪಲಬ್ಧಿಸಮ, ಅನುಲಬ್ಧಿಸಮ, ನಿತ್ಯಸಮ, ಅನಿತ್ಯಸಮ, ಕಾರ್ಯಸಮ (24).

ಹೇತ್ವಾಭಾಸ (ನೈಯ್ಯಾಯಿಕರಂತೆ) : ಅಸಿದ್ಧಿ ವಿರುದ್ಧ ಅನೈಕಾಂತಿಕ, ಅನದ್ಯವಸಿತ, ಕಾಲಾತ್ಯಯಾಪದಿಷ್ಟ ಸತ್ಪ್ರತಿಪಕ್ಷ, ಪ್ರಕರಣಸಮ. (7)

ಅಸಿದ್ಧಿ : ವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಾಸಿದ್ಧ ಆಶ್ರಯಾಸಿದ್ಧ ಪಕ್ಷಧರ್ಮತ್ವಾಸಿದ್ಧ ಏತತ್ಕ್ರಮಿತ್ಯಸಿದ್ಧ

ವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಾಸಿದ್ಧಿ : ಸಾಧ್ಯಸಂಬಂಧರಹಿತ, ಉಪಾಧಿಸಂಬಂಧ

ಆಶ್ರಯಾಸಿದ್ಧಿ : ಅಸದಾಶ್ರಯ, ಸಿದ್ಧಸಾಧನ.

ಪಕ್ಷಧರ್ಮತ್ವಾಸಿದ್ಧ : ವ್ಯಧಿಕರಣಾಸಿದ್ಧ ವ್ಯರ್ಥವಿಶೇಷಣಾಸಿದ್ಧ ವ್ಯರ್ಥವಿಶೇಷ್ಯಾಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷ್ಯಾಸಿದ್ಧ ವಿಶೇಷಣಾಸಿದ್ಧ ಭಾಗಾಸಿದ್ಧ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧವಿಶೇಷಣಾಸಿದ್ಧ(7)

ಅನಧ್ಯಾವಸಿತ : ಸಪಕ್ಷವಿಪಕ್ಷರಹಿತಾನಧ್ಯವಸಿತ, ಸಪಕ್ಷವಿಪಕ್ಷಸಹಿತಾನಧ್ಯವಸಿತ, ಸಪಕ್ಷವಾನ್ ವಿಪಕ್ಷರಹಿತಾನಧ್ವವಸಿತ.

ದೃಷ್ಟಾಂತ ದೋಷಗಳು : ಸಾಧ್ಯವೈಕಲ್ಯ, ಸಾಧನವೈಕಲ್ಯ.

ಶಬ್ದ ದೋಷಗಳು : ಅಬೋಧಕತ್ವ, ವಿಪರೀತಬೋಧಕತ್ವ, ಜ್ಞಾನಜ್ಞಾಪಕತ್ವ, ಅಪ್ರಯೋಜನತ್ವ, ಅನಭಿಮತಪ್ರಯೋಜನತ್ವ, ಅಶಕ್ಯಸಾಧನಪ್ರತಿಪಾದನ, ಲಘೂಪಾಯೇ ಸತಿ ಗುರೂಪಾಯೋಪದೇಶ ಮುಂ॥ (7).

ಅಬೋಧಕತ್ವ(ನಿಮಿತ್ತ) : ನಿರಭಿಧೇಯತ್ವ, ಅನ್ವಯರಾಹಿತ್ಯ

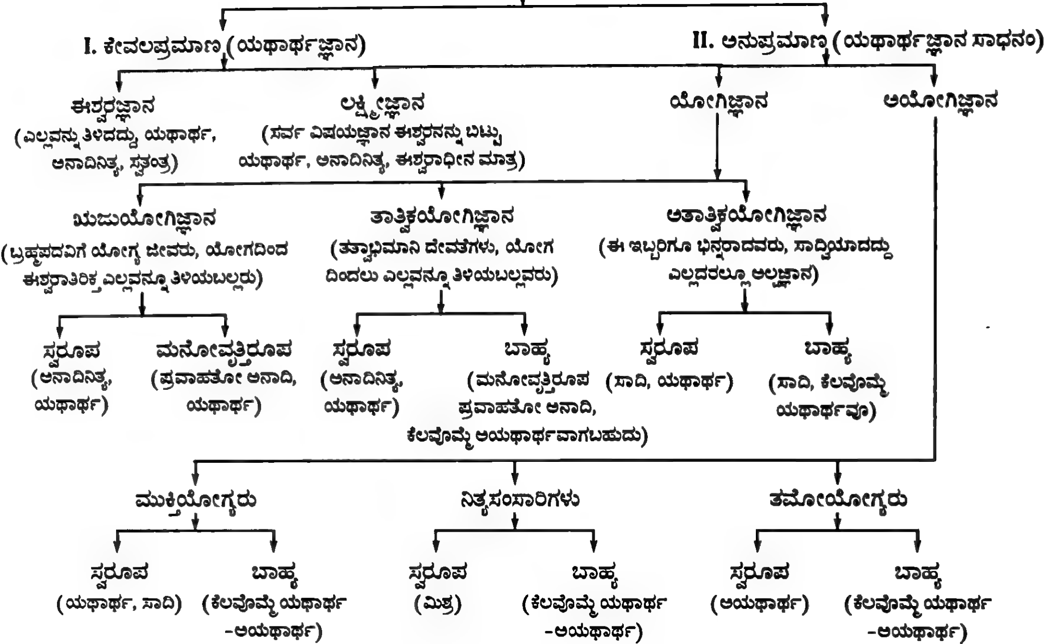
ವಾಕ್ಯ (ಪದಗಳು ಸಮೂಹ) : ಆಕಾಂಕ್ಷಾ, ಸನ್ನಿಧಿ, ಯೋಗ್ಯತಾ,

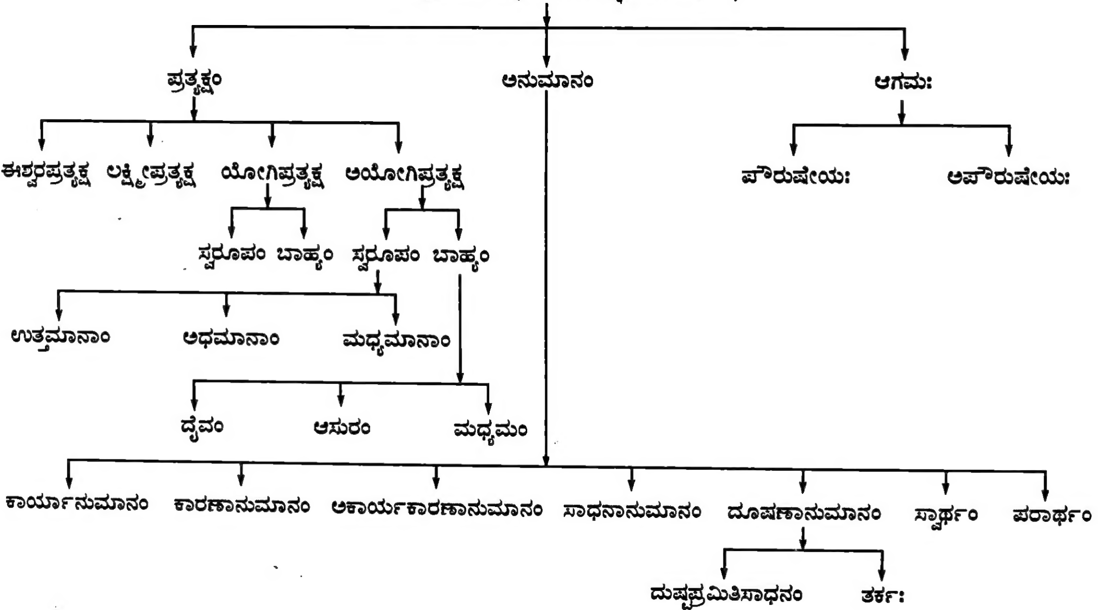
ವರ್ಣಸಮೂಹ ಜನ್ಯ : ಪದಬುದ್ಧಿ ವಾಕ್ಯಬುದ್ಧಿ

ಆಗಮ : ಪೌರುಷೇಯ, ಅಪೌರುಷೇಯ

ಅರ್ಥಾಪತ್ತಿ : ಫಲಾರ್ಥಾಪತ್ತಿ, ಕರಣಾರ್ಥಾಪತ್ತಿ

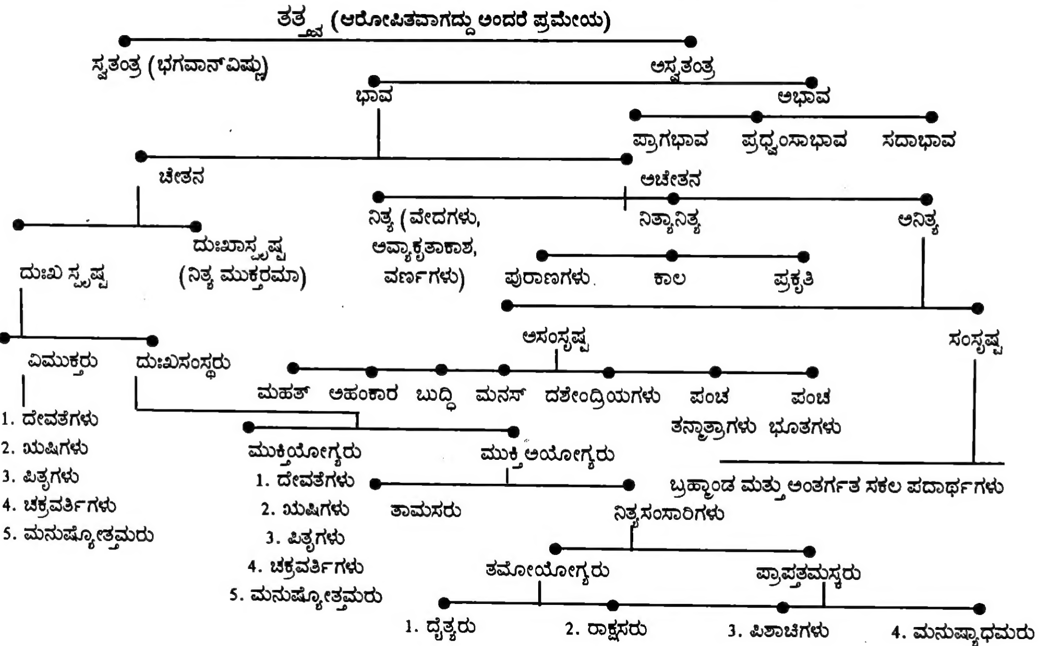
ತಾತ್ಪರ್ಯಲಿಂಗಗಳು : ಉಪಕ್ರಮ, ಉಪಸಂಹಾರ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಅಪೂರ್ವತಾ ಫಲ, ಅರ್ಥವಾದ, ಉಪಪತ್ತಿ

ಪ್ರಮಾಣಮ್ (ಯಥಾರ್ಥಂ ಪ್ರಮಾಣಮ್)
I. ಕೇವಲಪ್ರಮಾಣ (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ)
II. ಅನುಪ್ರಮಾಣ (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಸಾಧನಂ)
ಈಶ್ವರಜ್ಞಾನ
(ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದದ್ದು, ಯಥಾರ್ಥ, ಅನಾದಿನಿತ್ಯ, ಸ್ವತಂತ್ರ)
ಲಕ್ಷ್ಮೀಜ್ಞಾನ
(ಸರ್ವ ವಿಷಯಜ್ಞಾನ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಥಾರ್ಥ, ಅನಾದಿನಿತ್ಯ, ಈಶ್ವರಾಧೀನ ಮಾತ್ರ)
ಯೋಗಿಜ್ಞಾನ
ಅಯೋಗಿಜ್ಞಾನ
ಋಜುಯೋಗಿಜ್ಞಾನ
(ಬ್ರಹ್ಮಪದವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಜೀವರು, ಯೋಗದಿಂದ ಈಶ್ವರಾತಿರಿಕ್ತ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲರು)
ತಾತ್ವಿಕಯೋಗಿಜ್ಞಾನ
(ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳು, ಯೋಗ ದಿಂದಲು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಬಲ್ಲವರು)
ಅತಾತ್ವಿಕಯೋಗಿಜ್ಞಾನ
(ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಭಿನ್ನರಾದವರು, ಸಾದ್ಯಿಯಾದದ್ದು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲೂ ಅಲ್ಪಜ್ಞಾನ)
ಸ್ವರೂಪ
(ಅನಾದಿನಿತ್ಯ, ಯಥಾರ್ಥ)
ಮನೋವೃತ್ತಿರೂಪ
(ಪ್ರವಾಹತೋ ಅನಾದಿ, ಯಥಾರ್ಥ)
ಸ್ವರೂಪ
(ಅನಾದಿನಿತ್ಯ, ಯಥಾರ್ಥ)
ಬಾಹ್ಯ
(ಮನೋವೃತ್ತಿರೂಪ ಪ್ರವಾಹತೋ ಅನಾದಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಯಥಾರ್ಥವಾಗಬಹುದು)
ಸ್ವರೂಪ
(ಸಾದಿ, ಯಥಾರ್ಥ)
ಬಾಹ್ಯ
(ಸಾದಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಥಾರ್ಥವೂ)
ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರು
ನಿತ್ಯಸಂಸಾರಿಗಳು
ತಮೋಯೋಗ್ಯರು
ಸ್ವರೂಪ
(ಯಥಾರ್ಥ, ಸಾದಿ)
ಬಾಹ್ಯ
(ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಥಾರ್ಥ -ಅಯಥಾರ್ಥ)
ಸ್ವರೂಪ
(ಮಿಶ್ರ)
ಬಾಹ್ಯ
(ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಥಾರ್ಥ -ಅಯಥಾರ್ಥ)
ಸ್ವರೂಪ
(ಅಯಥಾರ್ಥ)
ಬಾಹ್ಯ
(ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಥಾರ್ಥ -ಅಯಥಾರ್ಥ)

II. ಅನುಪ್ರಮಾಣಂ (ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನಸಾಧನಂ)
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ
ಅನುಮಾನಂ
ಆಗಮ:
ಈಶ್ವರಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಯೋಗಿಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಅಯೋಗಿಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ಪೌರುಷೇಯ:
ಅಪೌರುಷೇಯ:
ಸ್ವರೂಪಂ
ಬಾಹ್ಯಂ
ಸ್ವರೂಪಂ
ಬಾಹ್ಯಂ
ಉತ್ತಮಾನಾಂ
ಅಧಮಾನಾಂ
ಮಧ್ಯಮಾನಾಂ
ದೈವಂ
ಆಸುರಂ
ಮಧ್ಯಮಂ
ಕಾರ್ಯಾನುಮಾನಂ
ಕಾರಣಾನುಮಾನಂ
ಅಕಾರ್ಯಕಾರಣಾನುಮಾನಂ
ಸಾಧನಾನುಮಾನಂ
ದೂಷಣಾನುಮಾನಂ
ಸ್ವಾರ್ಥಂ
ಪರಾರ್ಥಂ
ದುಷ್ಟಪ್ರಮಿತಿಸಾಧನಂ
ತರ್ಕ:

- ಅನುಮಾನದೋಷಾಃ
  - ವಿರೋಧಃ
    - ಕಥಾರೂಪ ಸಾಧಾರಣಃ
    - ಅನುಮಾನನಿಷ್ಠಃ
      - ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಿರೋಧಃ
        - ಪ್ರಮಾಣವಿರೋಧಃ
          - ಪ್ರಬಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿರೋಧಃ
          - ಪ್ರಬಲಾನುಮಾನ ವಿರೋಧಃ
          - ಪ್ರಬಲಾಗಮವಿರೋಧಃ
          - ಸಮಬಲಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿರೋಧಃ
          - ಸಮಬಲಾನುಮಾನ ವಿರೋಧಃ
            - ತೇನೈವಾನುಮಾನೇನ
            - ಹೇತ್ವಂತರೇಣ
          - ಸಮಬಲಾಗಮ ವಿರೋಧಃ
        - ಸ್ವವಚನವಿರೋಧಃ
          - ಅಪ ಸಿದ್ಧಾಂತ
          - ಜಾತಿಃ
            - ವ್ಯಾಹತಿಃ
            - ಸಕ್ರಿಯವಿರೋಧಃ
            - ಸ್ವನ್ಯಾಯ ವಿರೋಧಃ
      - ಹೇತುವಿರೋಧಃ
        - ಅಸಿದ್ಧಿಃ
        - ಅವ್ಯಾಪ್ತಿಃ
          - ಲಿಂಗಸ್ಯ ಸಾಧ್ಯೇನ ತದ ಭಾವೇನ ಸಂಬಂಧಃ
          - ಸಾಧ್ಯಸಂಬಂಧಾಭಾವೇಸತಿ ತದಭಾವೇನೈವ ಸಂಬಂಧಃ
          - ಉಭಯ ಸಂಬಂಧಾಭಾವಃ
      - ದೃಷ್ಟಾಂತವಿರೋಧಃ
        - ಸಾಧ್ಯವೈಕಲ್ಯಂ
        - ಸಾಧನವೈಕಲ್ಯಂ
  - ಅಸಂಗತಿಃ
    - ಕಥಾರೂಪ ಸಾಧಾರಣಃ
    - ಅನುಮಾನನಿಷ್ಠಃ
      - ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಸಂಗತಿಃ
      - ಹೇತ್ವಸಂಗತಿಃ
      - ದೃಷ್ಟಾಂತಸಂಗತಿಃ
  - ನ್ಯೂನತಾ
    - ಕಥಾರೂಪ ಸಾಧಾರಣಃ
    - ಅನುಮಾನನಿಷ್ಠಃ
      - ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ್ಯೂನತಾ
      - ಹೇತುನ್ಯೂನತಾ
      - ದೃಷ್ಟಾಂತನ್ಯೂನತಾ
  - ಆಧಿಕ್ಯಂ
    - ಕಥಾರೂಪ ಸಾಧಾರಣಃ
    - ಅನುಮಾನನಿಷ್ಠಃ
      - ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಧಿಕ್ಯಂ
      - ಹೇತ್ವಾಧಿಕ್ಯಂ
      - ದೃಷ್ಟಾಂತಾಧಿಕ್ಯಂ

ತತ್ತ್ವಗಳ ವಿಂಗಡನೆ (ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರ ತತ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾನೋಕ್ತ)

ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ವ್ಯಾಸಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷಾನುವಾದ. ಸೀಮಂತಸಾಹಿತ್ಯ-ಅಸೀಮ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತ, ಇದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಹಪರಗಳಿಗೆ ಸಾಧನ.

ಹರಿದಾಸವಾಹಿನಿ

ಹರಿದಾಸಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ, ಹರಿದಾಸರ ಬದುಕು-ಬರಹಗಳ, ಸಂದೇಶಾಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವ ಪತ್ರಿಕೆ, ನಿತ್ಯ ಬಾಳಿಗೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಳಿವಿಗೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುವಾಗುವ ಪತ್ರಿಕೆ ಇದಾಗಿದೆ.

ಇಂದೇ ಚಂದಾದಾರರಾಗಿ ಹರಿದಾಸಾಮೃತವನ್ನು ಸವಿಯಿರಿ

ತ್ರೈವಾರ್ಷಿಕ : ರೂ. 300/-

ದಶವಾರ್ಷಿಕ : ರೂ. 800/- ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷ : ರೂ. 1500/-

ಪೋಷಕರು : ರೂ. 2500/- ಮಹಾಪೋಷಕರು : ರೂ. 5,000/-

(ಪೋಷಕ/ಮಹಾಪೋಷಕರಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳಿರುತ್ತದೆ)

'ಹರಿದಾಸವಾಹಿನಿ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಡಿಡಿ/ಚೆಕ್(ಸ್ಥಳೀಯ)/ಎಂ.ಒ/ನಗದು ಸಂದಾಯಿಸಬಹುದು

Haridasa Vahini - A/C No. 1966201000222
IFSC Code : CNRB0001966
Canara Bank, Kalidasa Layout Branch, Bangalore - 560 050.

ಸಂಪಾದಕರು : 36, ಈಶಾವಾಸ್ಯ, 11ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, 17ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಮುನೇಶ್ವರಬ್ಲಾಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು-560026. ಫೋನ್:080-26754221.